

10 РОКІВ,
ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ

ЯКОЮ БУДЕ УКРАЇНА В 2011-МУ:
ПРОГНОЗИ ТИЖНЯ

АНТИГЕРОЇ-
2010

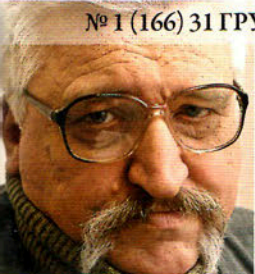
Тиждень

український www.ut.net.ua

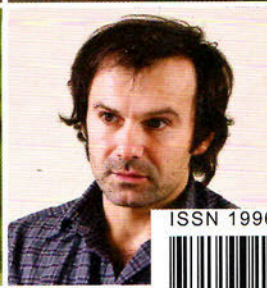
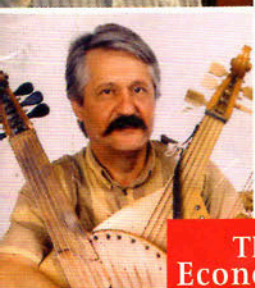
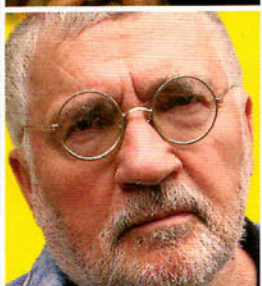
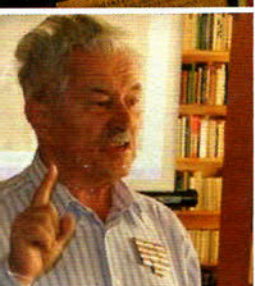
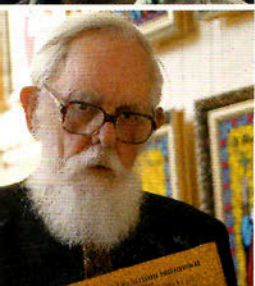
ЕДВАРД ЛУКАС:
ЧОМУ НЕ ВАРТО
ОЧІКУВАТИ
СЕНСАЦІЙНИХ
НОВИН

№ 1 (166) 31 ГРУДНЯ 2010 р. - 13 СІЧНЯ 2011 р.

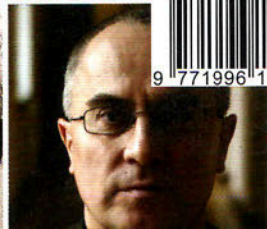
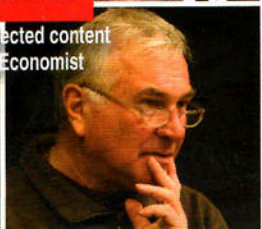

ОБЛИЧЧЯ України

The
Economist

Featuring selected content
from The Economist

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

www.Lp.ua

KYIV

14/24 Klovs'kyi uzviz, office 101,
01021 Ukraine

tel. +38 (044) 494-27-27

ODESA

4 Bazarna St., office 7,
65014 Ukraine

fax +38 (044) 492-99-97

CHICAGO

4433 West Touyi Av., suite 406,
Lincolnwood, Illinois, 60712 USA

office@Lp.ua

Страхотерапія
Що спільного в
другому терміні
Ходорковського
й арешті
Луценка

4

Приватизація
Центробанку
Чого очікувати
від нового
керівництва НБУ

12

«Любі друзі»
президента
Кумівство: версія
«Янукович»

14

ВПРИТУЛ

Світлини
року

16

Точки
біфуркації
події, які стали
поворотними
для світу в
2001–2010
роках

22

Юрій Макаров
пригадає
основні тренди
десятиріччя

24

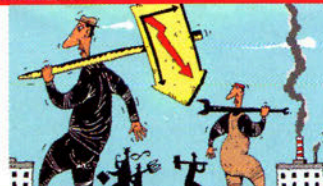
Совок повертається
Чому 2011 року
Україна багато в чому
нагадуватиме СРСР
часів застою

26

Бойова
неготовність
Про ризики
керованої
економіки

30

Старий
новий рік
Економічні
прогнози
Тижня на
2011 рік

32

Рік бабака
Чому від 2011
року не варто
очікувати
сенсаційних
новин

38

Українці
Іхні дії
утворюють
синергію успіху,
свободи й
розвитку країни

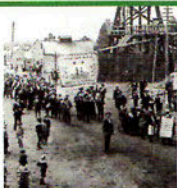
44

Антигерої 2010
Тиждень вдруге відзначає
«достойників року»,
які своїми вчинками
продемонстрували країні,
чого вони варті

56

МИ

Випробування
святом
яким було
ставлення до
вільного й робочого
часу в минулому

66

«Тиждень»
свободи
Про що писав
«Український
тиждень»
70 років тому

70

НАВІГАТОР

Розкіш
різноманітності
Культурні
процеси 2010
року – час
стагнації?

72

Кроки в майбутнє
Винаходи останнього
десятиріччя, які кардинально
змінити або вже найближчим
часом змінять стиль життя
людства

78

Кілька слів
від
журналістів
Тижня

82

Обкладинка

Колаж:
Павло Ніц

Тиждень

№1 (166) 31.12.2010–13.01.2011
Засновник ЕСЕМ Медіа ІмБХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
Наталія Петринська
Оглядачі Юрій Макаров, Дмитро Вовнянко
Редактори Анатолій Астаф'єв, Жанна Безп'ятчук,
Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц,
Роман Кабачи, Ігор Кручик, Андрій Лаврик
Журналісти Богдан Буткевич, Інна Завгородня,
Аліна Пастухова, Олена Чекан

Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Ганна Єрмакова,
Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекменюв,
Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Лариса Міщенко,
Марина Петрова
Коректори Росіна Ларіна, Ірина Павленко
Контент-редактор сайту Таня Овчар
Генеральний директор Микола Шейко

Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Олена Андреева
e-mail: andreeva@ut.net.ua
тел.: 067 407-10-89
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Видається з 2.11.2007 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2
Адреса редакції та видавця
03067, Київ, Машинобудівна, 37

E-mail: office@ut.net.ua.
Тел.: (044) 351-13-00
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 107099
Наклад 31 100
Номер підписано до друку 29.12.2010 р.
Виходить щоп'ятниці.
Розповсюджується в роздрібній торгівлі
та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукopиси не повертаються й не рецензуються. Редакція може не поділяти думку авторів. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р», під рубрикою «Трибуна» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

Життя має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

23 грудня

Верховна Рада
призначила Сергія
Арбузова головою
Нацбанку

24 грудня

Центральна виборча
комісія Білорусі
оголосила Аляксандра
Лукашенка переможцем
президентських виборів

25 грудня

Масові
заворуження в
провінції Сіді-Бузід
у Тунісі. Є загиблі й
поранені

Страхотерапія

Тиждень
в історії

1 січня 1926 року

Народився Олексій
Нирко – кобзар, в'язень
ГУЛАґу, творець музею
кобзарства Півдня України
та Кубані

2 січня 1956 року

Вперше після
закінчення Другої
світової війни у
ФРН сформовано
відділи регулярної
армії – бундесверу

3 січня 1431 року

Бургундський герцог за
10 тис. франків продав
єпископові Кошону
захоплену в полон
Жанну Д'арк

26 грудня

Під Дніпропетровськом упав гелікоптер. Разом із пілотом загинули три дівчини-фотомоделі

27 грудня

Суд видав санкцію на арешт екс-міністра внутрішніх справ Юрія Луценка

28 грудня

Президент Віктор Янукович підписав державний бюджет на 2011 рік

29 грудня

Слідчі Генпрокуратури шість годин допитували екс-прем'єра Юлію Тимошенко

Мудрі японці казали: «Очікування загрози жакливіше за саму загрозу». Лише одиницям під силу здолати свій внутрішній страх перед небезпекою. Майже одночасно в Росії та Україні відбулися гучні процеси. У Москві колишній голова нафтодобувної компанії «ЮКОС» Михайл Ходорковський та його діловий партнер Платон Лебедєв чекають на вирок у другій справі. У Києві ж прокотилися масові арешти представників колишньої влади.

Суд над Ходорковським та кримінальні переслідування екс-урядовців і представників української опозиції, схоже, об'єднує одна спільна мета: посіяти зерна страху. Опозиція мусить постійно нервувати: кожен щомиті може стати наступним. Меседж, вочевидь, призначений не для пересічного прибічника опозиції, який стоїть на вулиці з плакатом про підтримку своєї політичної сили. Для таких влада нещодавно провела показове шоу під назвою «знесення наметового містечка на майдані Незалежності». Послання призначене для народних депутатів та чиновників колишнього уряду. Їм є що втрачати. Замість саддиби, дорогі машини та ситі затишне життя легко замінити на нари й миску баланди. Сперечатися з владою – собі дорожче.

Те саме в Росії. Перший термін для Ходорковського наочно продемонстрував усім російським олігархам, що буде з тими, хто ризикне сперечатися з владою. Після Ходорковського жоден російський бізнесмен не наважився піти проти волі Кремля. Другий термін його ув'язнення, вочевидь, для тих, хто раптом припустив, що з приходом президента Медведєва послабшав владний вплив прем'єра Путіна.

Складається стійке враження, що мета «посадочних» кампаній – посіяти страх. Проте той, хто сіє страх, зазвичай боїться сам. Своїх партнерів. Своїх противників. Членів своєї команди. А найбільше – народу, здатного здолати страх у собі.

Дмитро Вовнянко

Продовження теми на стор. 8, 10

Сядуть усі?

Влада під Новий рік різко посилила тиск на своїх попередників. Арештовано екс-міністра внутрішніх справ Юрія Луценка (**докладніше на стор. 8**) Затримано колишнього першого заступника міністра юстиції Євгена Корнійчука, зятя голови Верховного Суду, бютівця Василя Онопенка. Щоправда, Печерський райсуд Києва відмовив в арешті на два місяці, проте продовжив термін затримання Корнійчука до десяти днів. Не виключено, що після спливання цього терміну його арештують. Корнійчуку інкримінують той факт, що він, перебуваючи на посаді першого заступника міністра юстиції, підписав лист, яким дозволив проведення конкурсу на юридичне обслуговування Нафтогазу в одного виконавця. У день затримання Корнійчука в нього народилася донька. Стан новонародженої тяжкий, вона разом з матір'ю перебуває в реанімації.

Прокуратура також «розкручує» справу проти Віктора Бондара, колишнього губернатора Дніпропетровщини і екс-міністра транспорту і зв'язку. Його звинувачують у пособництві умисному знищенню чужого майна. Його також затримали, але згодом відпустили під підписку про невиїзд.

У день, коли Бондареві змінили запобіжний захід, слідчі Генпрокуратури затримали директора держпідприємства «Укрмедпостач» Микола Петренка. Проти нього порушено кримінальну справу за ознаками складу злочину, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України, за фактом розтрати чужого майна в особливо великому розмірі. Він проходить у справі про буцімто незаконну закупівлю автомобілів швидкої допомоги урядом Тимошенко.

Водночас влада пробує повернути кримінальну справу про побиття опозиційних депутатів 16 грудня у Верховній Раді проти них самих шляхом здійснення тиску на постраждалих, лікарів та свідків. Зокрема, лідер партії «За Україну» Вячеслав Кирилленко був допитаний у слідчому управлінні прокуратури Києва саме за цією справою. З клінічної лікарні Феофанія виписаний останній депутат, який постраждав у парламентській бійці – бютівець Михайло Волинець. Він стверджує, що його, попри погане самопочуття, змусили покинути шпиталь, щоб сфальсифікувати лікарський діагноз.

ФОТО: УНАН, ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ

4 січня 1911 року

Лауреатці Нобелівської премії Марії Склодовській-Кюрі відмовили в членстві у Французькій академії наук через статтю

5 січня 2001 року

Генпрокуратура України порушила справу проти Юлії Тимошенко за звинуваченням у контрабанді

6 січня 1846 року

Василь Білозерський, Пантелеймон Куліш та Микола Костомаров створили Кирило-Мефодіївське братство

7 січня 1901 року

Народився Василь Чумак – український поет. Вбитий у Києві 1919 року денікінською контррозвідкою

на 10 грн

більше від стартової ціни (10,5 млрд грн) пропонує за Укртелеком єдиний претендент на купівлю. Експерти вперто пов'язують його з Рінатом Ахметовим

\$1,5 млрд

ухвалила надати Україні рада директорів Міжнародного валютного фонду. Це другий транш кредиту МВФ

959 тис. грн

розтратили з порушеннями під час будівництва стадіону у Львові до Євро-2012, – з'ясувала СБУ

5 ОБЛИЧ

ВІКТОР ПШОНКА
судить

«Злочин є, і за цей злочин треба відповідати, – заявив генпрокурор, коментуючи справу проти Юлії Тимошенко. – І мотив особистий». Схоже, забув, що він не суддя.

ІГОР КАЛЕТНИК
без мандата

Голова Державної митної служби України подав заяву про складання депутатських повноважень. Митниця – більш хлібне місце, ніж Верховна Рада.

ЮХИМ ЗВЯГІЛЬСЬКИЙ
отримав надра

Підконтрольний нардепові-регіоналові шахті імені Засядька уряд передав без проведення аукціону дев'ять нафтогазових родовищ.

МИКОЛА АЗАРОВ
про самоконтроль

«Мені захотілося станцювати вальс гопака, але я цього не зробив, бо журналісти вирішили б, що прем'єр-міністр з'їхав з глузду», – зізнався голова уряду.

ЮРІЙ СЬОМІН
знов у Києві

Відомий російський тренер став головним наставником київського «Динамо». Контракт підписано на 3,5 року.

Відкрите звернення представників української інтелігенції на захист Юлії Тимошенко

15 грудня 2010 року демократія в Україні зазнала жорстокого удару. Це дата, з якої політичні переслідування набрали якісно нового значення і загрозливого розмаху. Свобода розтоптана, диктатура Партії регіонів показала своє справжнє обличчя. Досі команда Януковича намагалася залякати опозицію та громадянське суспільство тихими репресіями й арештами. А тепер, коли Генеральна прокуратура висунула звинувачення з підпискою про невізід голові партії «Батьківщина» Юлії Тимошенко, людині, за яку на президентських виборах проголосували 12 млн громадян України, влада продемонструвала зухвалий намір остаточно знищити реальну опозицію, перейти до авторитарного правління в державі. Очевидними є абсурдність і політична вмотивованість звинувачення.

Кримінальна справа проти Юлії Тимошенко побудована тільки на тому, що начебто вона у розпал економічної кризи використала для виплати пенсій кошти від квот за викиди парникових газів. І хоча Державне казначейство підтверджує, що всі ці кошти до останньої копійки досі залишаються на його рахунках, влада погрожує Тимошенко позбавленням волі на строк від семи до десяти років.

Зрозуміло: Янукович доручив Пшонці, своєму кумові та за сумісництвом генпрокурору, порушити проти Тимошенко кримінальну справу, щоб усунути лідера партії «Батьківщина» від політич-

ОПИТУВАННЯ

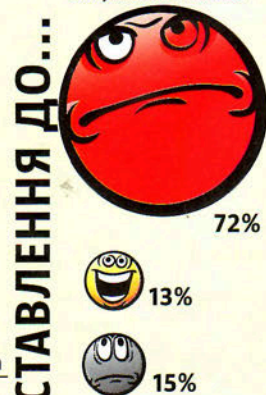
Обліко морале

Оцінка рівня суспільної моралі

У питаннях моралі українці демонструють поміркований консерватизм

...представників сексуальних меншин

СТАВЛЕННЯ ДО...

на 15,1%

зменшилася за рік в Україні кількість ДТП, у яких постраждали люди. У 2010-му на дорогах загинуло 4523 людини і 38 113 травмовано, тоді як торік –

25 кг

маріхуани вартістю 40 тис. грн намагалися доправити ділки в один із виправних закладів Київської області. «Товар» перехопила міліція

ної діяльності та знищити опозицію. Віктор Янукович розуміє, що саме Юлія Тимошенко буде його головним конкурентом на майбутніх парламентських і президентських виборах, що саме Юлія Тимошенко є уособленням справжнього опору антиукраїнській та антидемократичній політиці, яку здійснює нинішній режим.

Український народ має гіркий, трагічний досвід перебування під владою єдиного «непомильного» лєнінсько-сталінського режиму. Ми пам'ятаємо, що нищення свободи й альтернативи в політиці обернулося для народу безправністю, бідністю, голодоморами, приниженням гідності, духовності, русифікацією...

Сьогодні ми стоїмо на порозі часу, коли все, що було пережито в ХХ столітті, починає повторюватися. Знову панує одна партія, чиниться політичний тиск на суспільство та ЗМІ, переслідується опозиція, процвітають беззаконня й корупція, влада здає національні інтереси і руйнує підвалини української ідентичності та державної незалежності України. Бандитське побиття у Верховній Раді депутатів із партії «Батьківщина» депутатами з Партії регіонів ще раз засвідчує, що регіонали поводяться на українській землі як окупанти.

Ми вимагаємо від президента України негайно покласти край політичним репресіям, позбутися депутатів-бандитів зі свого оточення, забезпечити збереження демократії, дотримання законності та прав людини у країні. Ми вимагаємо припинити політичні переслідування лідера опозиції, голови партії «Батьківщина» Юлії Тимошенко.

Юрій АНДРУХОВИЧ, Володимир ВАСИЛЕНКО, Дмитро ГНАТЮК, Богдан ГОРИНЬ, Лариса ДЕНИСЕНКО, Іван ДЗЮБА, Ірена КАРПА, Левко ЛУК'ЯНЕНКО, Марія МАТІОС, Юрій МУШКЕТИК, Василь ОВСІЄНКО, Наталія ОСЬМАК, Дмитро ПАВЛИЧКО, Мирослав ПОПОВИЧ, Валерій ШЕВЧУК, Василь ШКЛЯР, Юрій ЩЕРБАК, Ігор ЮХНОВСЬКИЙ та інші

КОРОТКО

Новий майдан душать у зародку

Паралельно з арештами політичних опонентів влада взялася за громадський сектор. Шевченківський райсуд Києва виніс рішення арештувати трьох активістів «підприємницького майдану»: Гаркавенка, Заплаткіна та Грузинова. Затриманим висунуто обвинувачення за статтею «умисне знищення або пошкодження чужого майна, що заподіяло шкоду у великих розмірах» за попередньою змовою групи осіб. Міліція має намір також заарештувати активіста Сергія Мельниченка та розшукує двох його колег – Петра Михайленка та Олександра Місюру.

Бібліотеці «шиють» екстремізм

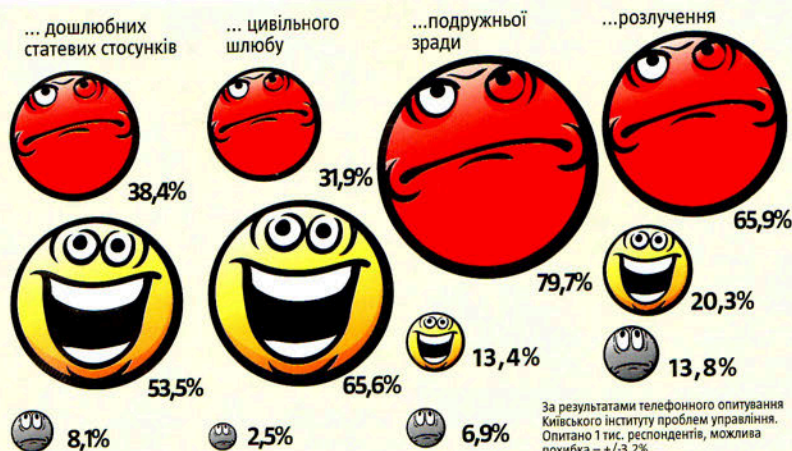
Опечатано єдину на території Росії Бібліотеку української літератури в Москві. Про це повідомила директор цього закладу Наталя Шарина. В бібліотеці відбувся черговий обшук, під час якого слідчі вилучили жорсткі диски з комп'ютерів, а також читацькі квитки. Директор підкреслила, що обшук проводили на підставі відповідної постанови слідчі відділу з боротьби з екстремізмом. Вона також повідомила, що ці працівники під час щорічного вивозу сміття з бібліотеки у присутності камер «Первого канала» і телеканала «Вести» намагалися підкинути принесені з собою видання. Шарина пов'язує цей інцидент з нещодавніми подіями на Манежній площі й наказом президента Росії Дмитрія Медведєва боротися з екстремізмом.

Помста диктатора

З білоруських в'язниць почали випускати заарештованих на 10 діб на мінській площі Незалежності під час акції протесту 19 грудня. Однак 26 осіб залишаються підозрюваними у справі про організацію цих заворушень. Серед них – семеро екс-кандидатів у президенти Білорусі, їхні довірені особи та керівники штабів. Коли верстався номер, очікували, що проти них висунуть звинувачення. Влада взяла в заручники навіть трирічного сина одного з опозиційних кандидатів Андрєя Саннікова та журналістки Ірини Халіп, які перебувають у слідчому ізоляторі КДБ. Дитину разом із бабусяю розмістили в службі опіки, проте її можуть відібрати в рідних і передати в опікунську родину. Арештовано також двох громадян України.

Колапс московських летовищ

Московські аеропорти кілька діб перебували в стані повного колапсу. Внаслідок негоди в «Шереметьєво» та «Домодедово» застрягли тисячі пасажирів, які очікували на свої рейси. Особливо критична ситуація склалася в «Домодедово», де через відключення електрики зали аеропорту залишилися в напівтемряві, не працювали шлагбауми на в'їзді, багажні транспортери, ескалатори, а також мобільні телефони й Інтернет. Не вистачало води і продуктів харчування. Сталося кілька сутічок пасажирів з працівниками аеропортів.

Жорстка «посадка» екс-міністра

Чому арештували Юрія Луценка

Автори:
Андрій
Лаврик,
Богдан
Буткевич

З ним прийшли в неділю 26 грудня. «Брали» як небезпечного озброєного злочинця: із залученням бійців спецзагону СБУ «Альфа». Уже наступного дня суд дав згоду на його арешт. За те, що він надто повільно читає порушену проти нього кримінальну справу і роздає інтерв'ю. Юрій Луценко став першим в історії країни міністром внутрішніх справ (нехай і колишнім), який опинився за ґратами. Випередити його міг Юрій Кравченко (якого досі підозрюють у замовленні вбивства журналіста Георгія Гонгадзе), але генерал укоротив собі віку. Луценку інкримінують зловживання владою і службовим становищем, а також заволодіння державними коштами. Верховка всіляко заперече політичний підтекст справи проти екс-міністра, однак в арешті Луценка саме політичний аспект видно незброєним оком.

ВІН НАДТО ПОВІЛЬНО ЧИТАВ

Юрія Луценка звинувачують у заволодінні, за попередньою змовою зі своїм водієм Леонідом Приступлюком, шляхом зловживання службовим становищем державними коштами на суму понад 238 тис. грн і в перевищенні службових повноважень, унаслідок чого державі нібито завдано матеріальних збитків, що перевищують 130 тис. грн. У рішенні суду про арешт Луценка стверджується, що «обвинувачений в порушенні вимог ст. 135 КПК України ухиляється від ознайомлення з матеріалами справи у призначений слідчим для ознайомлення час, про що надав розписку, 14, 16, 17 та 20 грудня 2010 року не з'явився, посилаючись на зайнятість його захисника в іншій кримінальній справі, під час ознайомлення з

матеріалами справи свідомо затягує ознайомлення [...], розголошує через засоби масової інформації дані досудового слідства у кримінальній справі».

Попри абсурдність, як може здатися, таких закидів, з погляду права це достатня аргументація, щоб узяти підслідного під варту. Адже таємниця слідства охороняється законом, ухиляння від слідства – злочин. Інше питання чи справді Луценко перешкоджав правосуддю. Але незрозуміло, яку саме таємницю слідства розголосив колишній міністр, коментуючи кримінальну справу в пресі. Навряд чи публікація фабули звинувачень чи особиста думка Юрія Віталійовича стосовно порушеної справи або людських якостей слідчого могли нашкодити правосуддю. Також невідомо, була в Луценка можливість ознайомлюватися з матеріалами справи із бажаною для прокуратури швидкістю чи ні.

Так чи інакше мало ймовірно, що, запроторивши екс-міністра в сумнозвісне Лук'янівське СІЗО, прокуратура уникне перешкод слідству, які закидають обвинуваченому. Перебуваючи за ґратами, Луценко й далі може читати томи своєї справи по сторінці на день (хіба що слідчий читатиме йому вголос), а таємниці слідства, що містяться у ній, «зливатимуться» у ЗМІ з посиланням на анонімні джерела. Єдина раціональна причина, з якої варто було «закривати» Юрія Луценка – його можлива втеча з країни. Однак у рішенні суду про взяття під варту екс-міністра про це ані слова.

Соратники екс-головного міліціонера стверджують, що можливості для втечі в нього були. Колишній підлеглий Луценка – народний депутат Геннадій Москаль заявив, що одна з європейських країн була го-

това надати йому політичний притулок. Юрій Луценко від втечі відмовився. Не вірив, що влада кине його за ґрати, чи був морально готовий до ролі в'язня?

Тим часом він став фігурантом іще однієї кримінальної справи: Генпрокуратура закидає йому безпідставне продовження термінів стеження за одним із підозрюваних в отруєнні Віктора Ющенка (мова йде про водія колишнього заступника голови СБУ Володимира Сацюка, на дачі якого, за однією з версій, тодішнього кандидата в президенти нагодували справую з діоксином).

Юрій Луценко – сьомий член Кабінету Міністрів Юлії Тимошенко, що опинився за ґратами. Показові арешти високопосадових представників виключно попередньої влади, підслені висуненням обвинувачень екс-прем'єр-міністру Тимошенко (див. *Тиждень* №52/2010) наштовхують на думку про сплановану кампанію з ліквідації опозиції в нинішньому її вигляді. «Мені здається, що цей удар (кримінальні справи проти Тимошенко і її соратників. – **Ред.**) спрямований навіть не стільки проти самої Юлії Володимирівни, яка звикла вже до такого, скільки

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕРНІЄВСЬ

проти її середовища, – каже політолог Кость Бондаренко. – Цей «накат» має ще більше розпорошити лави бютівців. Адже в них уже й близько немає тієї монолітності, що була ще рік тому. Навіть на побутовому рівні точаться ревізійні розмови, в яких все більше невдоволення виголошується з приводу принципу єдиноначальства в партії».

ПОМСТА? РЕПРЕСІЇ?

Луценко, перебуваючи на посаді міністра внутрішніх справ, був безпосередньо причетний до того, що нинішні можновладці називали «помаранчевими репресіями». У рамках порушеної міліцією у 2005 році (й так і не доведеної до кінця) справи про здирицтво кілька місяців провів у СІЗО нинішній віце-прем'єр Борис Колесніков; опинився за ґратами нині покійний екзубернатор Харківщини Євген Кушнар'ов; резиденцію мільярдера Ріната Ахметова в Донецьку штурмував спецз'ягін МВС на БТРі.

«Я впевнений, що головною причиною цього арешту є помста, – каже політичний експерт Володимир Фесенко. – Суб'єктивні чинники, такі як особисті конфлікти, зараз відіграють не

ПОЛЬОВИЙ КОМАНДИР. Юрій Луценко починав як вуличний протестний активіст (на фото під час акції «Україна без Кучми» в 2001 році). Закінчить як політичний в'язень?

меншу, а може, навіть і більшу роль у кроках влади, ніж якийсь чіткий розрахунок. Враховуючи гострий язик Луценка, є досить багато людей при владі, які бажали йому відплатити сповна. Окрім того, Луценко – це показовий приклад для інших. Навіть сам стиль арешту і його, і того ж таки, приміром, Корнійчука (екс-міністра юстиції), є дуже демонстративно-знущальним – його затримують прямо перед Новим Роком. Згадайте також, що карну справу стосовно Луценка порушили напередодні його дня народження».

Натомість директор соціологічної служби «Український барометр» Віктор Небоженко не вбачає в арешті Луценка чинник помсти головним. «Партія регіонів нині чітко налаштована на те, щоб розірвати всю помаранчеву політичну еліту, яка прийшла до влади в 2004 році, – зазначає він. – Тих, хто сильно пручатиметься, будуть саджати, інших змусять відмовитися від ідеалів Майдану і зроблять зрадниками. Для них це дуже важливо. Зараз усі чекають, як себе поведе Ющенко, враховуючи масові арешти «польових командирів» Майдану: поїде відпочивати в Куршавель чи виступить із яки-

мось протестом. Партії регіонів вигідно показати, що Ющенко на її боці, і цим ще більше його дезавуувати».

Співрозмовники **Тижня** сумніваються, що арешт Луценка – спроба його усунення як небезпечного політичного опонента. «Адже популярність цього політика в минулому, – пояснює Володимир Фесенко. – А його ораторські вміння тут ні до чого, бо, щоб заводити натовп, потрібно, щоб він тобі довіряв. Щодо організаторських здібностей також багато міфів, бо після розриву з Давидом Жванією «Народна самооборона» цілком занепала як політична структура і фракція в парламенті».

Водночас деякі експерти звертають увагу, що розправа над Юрієм Луценком, хоч як цинічно це звучить, вигідна опозиції. Валерій Зайцев, головний редактор газети «Нові грані», котрий тривалий час співпрацював з Юрієм Віталійовичем, припускає: соратники екс-міністра навмисне його підставляли, «буквально нацьковуючи на нього владу». «Можливо, дехто справедливо вирішив, що від Луценка, незважаючи на всю його активність, вже досить давно не було жодної реальної користі, у той час як його світлий образ мученика, який змагає у в'язниці, являє собою більш «ігровий» об'єкт для агітаційних маніпуляцій, – розмірковує Зайцев. – Не кажучи вже про те, що «образ», на відміну від самого політика, значно менше плутається під ногами, претендуючи на долю впливу та фінансування».

Незважаючи на те що рейтинг уряду і ПР наразі не критичні для них, влада, на думку Володимира Фесенка, «на підсвідомому рівні, ірраціонально побоюється і Тимошенко, і Луценка, навіть попри відчутне зменшення їхньої популярності, так само як вона боїться нового Майдану».

«Головна мета Партії регіонів – побудувати ефективну репресивну машину, – підсумовує Віктор Небоженко. – Адже зараз усі «посадки» є хаотичними. [Владі] потрібні свої вишинські, берії, ежови, а їх поки що немає, не кожен погодиться на таку роль навіть у сучасній Україні». ■

Приватний в'язень

Міхаїл Ходорковській сидітиме, доки при владі в Росії перебуватиме Владімір Путін

ФОТО: REUTERS

Автор:
Дмитро
Калинчук

Наприкінці грудня у Хамовніцькому суді Москви почали зачитувати вирок колишньому керівникові нафтової компанії «ЮКОС» Міхаїлу Ходорковському та його партнерові Платону Лебедєву. Формулювання, якими оперує суддя («організоване злочинне угруповання», «використання службового становища з метою наживи» тощо), говорять самі за себе: посадять. Прокуратура вимагає для звинувачених покарання до 14 років ув'язнення. Свій перший термін Міхаїл Ходорковський мав відбутися вже в жовтні 2011-го. Політичний характер його справи для експертів був очевидний ще під час першого процесу. Тож немає нічого дивного в тому, що напередодні звільнення Ходорковському поспішили докинути новий термін. На це є ціла низка причин.

Проблеми у бізнесмена почалися 2003 року після зустрічі лідерів російського бізнесу з президентом Владіміром Путіним, на якій Ходорковський назвав корупційною обладункою купівлю державною компанією «Роснефть» фірми «Северная нефть» за \$600 млн. Путін несподівано обурився й заявив, що Ходорковський і сам має проблеми з податками. За півроку підприємця

було заарештовано, офіційно – за несплату податків. У 2004-му головний актив «ЮКОСу» – нафтодобувну компанію «Юганскнефтегаз» – продали за борги. Її покупцем виявилася... та сама «Роснефть». Децю пізніше «ЮКОС» було визнано банкрутом і ліквідовано. За твердженнями експертів, головним посередником-продавцем на Захід видобутої «Роснефтью» російської нафти нині є офшорна Gunvor, керована Геннадієм Тімченком, давнім приятелем Владіміра Путіна.

Путіну, вочевидь, явно не подобалася та незалежність, з якою тримався керівник однієї із найбільших нафтових компаній Росії. Навесні того самого 2003 року «ЮКОС» і «Сибнефть» Романа Абрамовіча заявили про злиття, а керувати новоствореним підприємством мав саме Ходорковський. Він уже вів переговори про обмін акціями з ChevronTexaco і ExxonMobil. Якби обмін відбувся, «ЮКОС» Ходорковського постав би в одному ряду з наймогутнішими компаніями світу, а президент Путін мав би рахуватися з бізнесменом, чий вплив у світі дорівнював би впливу світових «нафтових королів». Але Кремль звик бути одноосібним керівником Росії.

Звільнений Міхаїл Ходорковський, безперечно, оскаржив би обладнку з продажем «Юганскнефтегаза» в міжнародних судах і цим зламав би вкрай вигідний бізнес для багатьох зацікавлених осіб Кремлі. Ходорковський почав би боротьбу за очищення свого іміджу через міжнародні суди. Судові слухання можуть виявити багато темних обладнок, пов'язаних із Кремлем.

Друга справа Ходорковського також має політичну складову. Нещодавні масові заворушення націоналістів у Москві, Санкт-Петербурзі та Ростові змусили добряче понервувати російську владу. Та крім кавказьких молодіжних угруповань і банд російських нацистів є ще одна сила, яка привертає більшу увагу – ліберальна опозиція. Численні організації російських лібералів нині роз'єднані та постійно сваряться між собою. Міхаїл Ходорковський – бізнесмен, інтелектуал, людина з амбіціями, та ще й третій життям мужик «із роками за спиною» – є оптимальною кандидатурою на місце лідера. Чинна влада не хотіла б мати такого противника.

Крім бізнесової та політичної складових у справі Ходорковського є ще й емоційна. Справа Ходорковського для Путіна за багато років стала символом його влади над російськими олігархами, а через них – над усією Росією. Саме після арешту Ходорковського Кремль почав віддавати накази російським олігархам. З приходом президента Медведєва суспільство перебувало в очікуванні – помилює він Ходорковського чи ні? Тривалий судовий процес чимало експертів пов'язували з торгами в Кремлі між Медведєвим (законником і лібералом) і Путіним (який уособлює жорстку авторитарну владу). Питання постало руба: хто кого? Має Медведєв бодай якусь владу в країні чи його призначення – лише добути термін, аби знову передати її Владіміру Путіну?

Після вироку Ходорковському на це запитання можна дати чітку відповідь. Єдина й незаперечна влада в Російській Федерації належить тільки одній людині – прем'єрові Владіміру Путіну. А якщо так, то життя Ходорковського розписане на найближчі 14 років. ■

2011

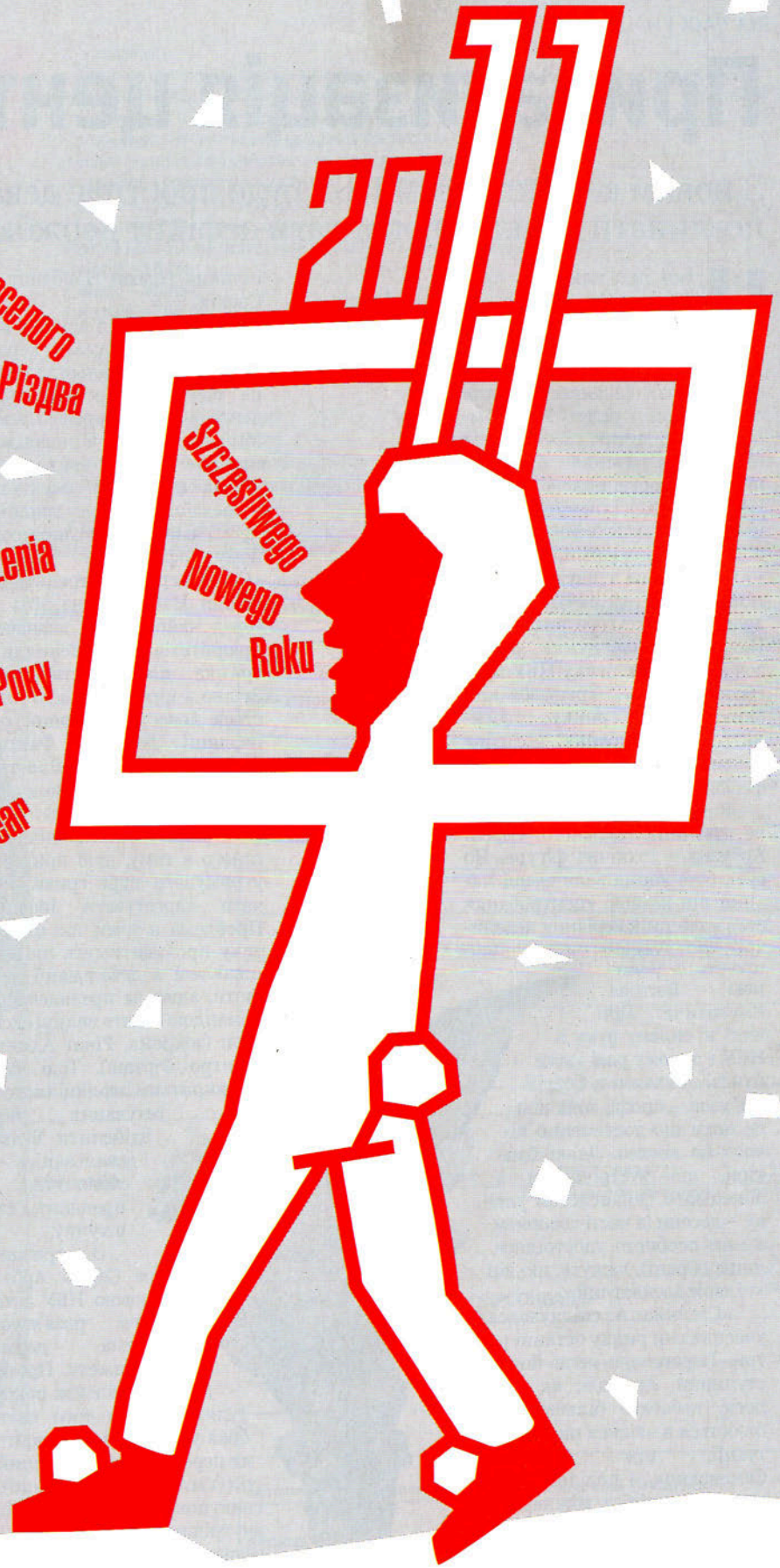
Merry Christmas
Веселого Різдва

Wesołych Świąt Bożego Narodzenia

Щасливого Нового Року

Happy New Year

Szczęśliwego
Nowego
Roku

НАСТУПНОГО 2011 РОКУ

ЗАВІТАЙТЕ У ГОСТІ: вул. Б. Хмельницького, 29/2, оф.17 ТЕЛЕФОНУЙТЕ: +380 44 288 03 04, 278 16 01 НАДСИЛАЙТЕ ФАКСИ: +38 044 288 02 86 ВІДВІДУЙТЕ: www.polinst.kiev.ua ПИШИТЬ: infoipkyiv@msz.gov.pl

Приватизація центробанку

З новим керівництвом НБУ буде простіше девальвувати гривню, поглинати банки й покривати дефіцит держбюджету

Чутки про майбутнє призначення Сергія Арбузова головою Нацбанку з'явилися ще навесні 2010 року. Тоді цей маловідомий у банківських колах фінансист очолив спостережну раду Укрексімбанку. Ці чутки посилювалися після призначення Арбузова першим заступником голови НБУ. І грудневе підвищення на посаді донецького фінансиста, і відставка Володимира Стельмаха нікого не здивували. Опитані банкіри напрочуд лояльні до президентського висування. Наведемо типові думки: «Арбузов зробить політику НБУ прогнозованішою», «регулювання банківського ринку посилиться», «Нацбанку потрібна сильна рука», «Арбузов – професіонал» тощо.

У режимі on records банкіри не озвучили головного: Сергій Арбузов – технічна фігура. По суті, біля керма величезної машини під назвою «центробанк» став колишній керівник невеликої фінустанови, яку асоціюють із родиною Віктора Януковича. Про чітку ж сильну руку в НБУ в такому разі може йтися?.. Можливо, Сергій Арбузов – профі, хоча про це поки що достеменно нічого не відомо. Деякі банкіри, які зустрічалися з донецьким фінансистом улітку – восени (а честі говорити з ним особисто удостоїлися лише обрані), кажуть, що він «цілком адекватний».

«Стельмах не спілкувався з учасниками ринку останні роки три. Переговори вели його заступники. Арбузов, як виявилось, набагато більше заглиблюється в нюанси ринкової ситуації, ніж Володимир Семенович», – поділився представник однієї з міжнародних фінансових організацій. До речі, за його ж словами, досить активно долучився до роботи ще один виходець із Донецька – за-

**Автор:
Олена
Шкарпова**

В Україні може залишитися близько 40 банків замість 175

ступник голови Нацбанку Ігор Соркін.

По суті, після відставки Володимира Стельмаха керівництво НБУ стало більш залежним не тільки від позиції президента, а й від інтересів прем'єра Миколи Азарова. Є ризик, що це приведе до важливих змін на фінансовому ринку, перша з них – послаблення курсу гривні. Зокрема, в нещодавно оприлюдненому офіційному документі «Основи грошово-кредитної політики Нацбанку на 2011 рік» серед найближчих визначених пріоритетів – досягнення та підтримка цінової стабільності. Згідно з ним до 2014-го планується довести показник рівня інфляції до 5%. Фактично йдеться про інфляційне таргетування, про яке Володимир Стельмах говорив ще наприкінці 2008-го. Немає нічого поганого в тому, щоб припинити утримувати курс гривні й почати таргетувати інфляцію. Проблема в тому, що цю політику провадитимуть люди, зацікавлені в девальвації нацвалюти, адже за президентською командою стоять великі експортери (зокрема, Рінат Ахметов і Дмитро Фірташ). Тоді як під прикриттям інфляційного таргетування можна здійснити будь-яку девальвацію – як економічно виправдану, так і штучну.

З призначенням Сергія Арбузова головою НБУ автоматично розв'язується проблема дефіциту держбюджету. Протягом останніх кількох років регулятор і без того активно брав участь у його покритті – як перераховуючи власний дохід (1 млрд грн у 2009 році), так і викупуваючи урядові облігації внутрішньої держпозики. Слід зазначити, що Володимир Стельмах вирішував бюджетні питання без особливого ентузі-

азму. За однією з версій, саме це стало причиною його відставки. Сергій Арбузов, найімовірніше, налаштований лояльніше. Навряд чи незабезпечена емісія гривні в 2011–2012 роках буде такою надмірною, що спровокує гіперінфляцію, а ось послаблення курсу – цілком.

Укрупнення банківського сектору може стати перспективою не найближчої п'ятирічки, як при Стельмаку, а лише кількох місяців. Так, Адміністрація президента активно просуває ідею збільшення статутного капіталу банків із 75 млн грн до 500 млн. Навряд чи Сергій Арбузов виступатиме проти цього. Якщо відповідний законопроект (уже зареєстрований у Верховній Раді) ухвалить, в Україні залишиться хіба що 40–50 банків замість 175. Великі фінустанови поглинатимуть дрібні.

Консолідація банківського сектору вигідна великим бізнес-групам, зокрема й SCM Ріната Ахметова, що здійснює зараз експансію на ринку. Нещодавно було заявлено про злиття ПУМБ та Донгорбанку (об'єднана фінустанова увійде до десятки найбільших країни). SCM повідомила про купівлю невеликого роздрібного банку «Ренесанс Кредит», і це тільки початок.

Банкіри очікують першого публічного виступу Арбузова в новій ролі. Вважається, що на основі його спічу можна робити висновки про те, якою буде політика НБУ в найближчий рік. Однак донецький фінансист вміє висловлюватися туманно. Підтвердження – його інтерв'ю, опубліковані за останні півроку. Втім, певну ясність у роль Арбузова та політику регулятора вже вніс прем'єр Микола Азаров: «Гривня буде стабільною завдяки системній та злагодженій роботі уряду й НБУ, розумній політиці витрат». Немає потреби пояснювати, з ким узгоджуватиме свою роботу нове керівництво Нацбанку. ■

Тиждень

український www.ut.net.ua

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ
Передплатний індекс 99319

Передплата на 2011 рік
Передплатити
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»
ви можете:

1. У редакції:

– заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні ПАТ «УКРСОЦБАНК». МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);

– розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;

– оплатіть квитанцію у найближчому відділенні банку;

– надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):

* факсом: (044) 351-13-00 (01);

* поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень» на 2011 рік:

1 місяць – 30 грн;

3 місяці – 90 грн;

6 місяців – 180 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку

Укрпошти. Передплатний каталог

на 2011 рік, стор. 168.

Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях вашого міста

(детальніше див. на сайті <http://www.ut.net.ua>).

4. На сайті www.portmone.com.

ПАТРІОТИЗМ?

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ?

ДЕМОКРАТІЯ?

**ВІДВЕРТО
ПРО КРАЇНУ**

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656	
			поточний рахунок отримувача	код отримувача	
	назва установи банку			322012	
				МФО банку	
	Печерське відділення ПАТ «УКРСОЦБАНК»				
	Прізвище, ім'я та по батькові платника				
Адреса платника, телефон					
вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»					
період:					
касир				сума, грн	
	платник (підпис)				
квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656	
			поточний рахунок отримувача	код отримувача	
	назва установи банку			322012	
				МФО банку	
	Печерське відділення ПАТ «УКРСОЦБАНК»				
	Прізвище, ім'я та по батькові платника				
Адреса платника, телефон					
вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»					
період:					
касир				сума, грн	
	платник (підпис)				

За детальною інформацією звертайтеся
за тел. (044) 351 13 00.
Менеджер з передплати Каріна Забара
k.sem@ut.net.ua

<http://www.ut.net.ua>

«Любі друзі» президента

Янукович оточує себе друзями та родичами. За останні кілька днів двоє наближених до президентської родини – Віталій Захарченко та Сергій Арбузов – отримали високі державні посади

ВАСИЛЬ ДЖАРТИ

■ Голова Ради Міністрів Криму (19 березня 2010 року обраний Верховною Радою Криму)
Кум Людмили Янукович. Кар'єру в політиці розпочав у Макіївці Донецької області. Протягом 1998–2002 років був заступником Гірняцької райради в Макіївці, мером Макіївки. У 2002–2005-му – перший заступник губернатора Донецької області, депутат Донецької облради четвертого скликання. У 2006–2007 роках – депутат парламенту п'ятого скликання від Партії регіонів. Протягом 2006–2007-го – міністр охорони навколишнього середовища в уряді Януковича. Його донька, Вікторія Джарти, – суддя Господарського суду Києва (8 квітня 2010 року призначена указом президента). Раніше обіймала посаду судді Господарського суду Донецької області.

СЕРГІЙ АРБУЗОВ

■ Голова Національного банку України (затверджений на посаді парламентом 23 грудня 2010 року за пропозицією президента)
Банкіри називають Арбузова «багаторічним скарбничим сім'ї Януковича». В Арбузова дуже стрімка кар'єра банкіра, якою він має завдячувати насамперед своїй матері. У 1995-му тоді ще дев'ятнадцятирічним студентом майбутній голова НБУ працював економістом донецької філії ПриватБанку, яку на той час очолювала Валентина Арбузова. 1998-го його призначили керівником Костянтинівської філії ПриватБанку в Донецькій області. У 2003-му очолив донецький УкрБізнесБанк, у якому, за інформацією ЗМІ, відкриті рахунки всіх підприємств, задіяних в обслуговуванні та забудові резиденції президента в Межигір'ї. Після перемоги Віктора Януковича на президентських виборах банкірська кар'єра Арбузова знову різко пішла вгору. 24 червня 2010 року він очолив наглядову раду державного Укркресімбанку, вже у вересні зайняв крісло першого заступника голови НБУ, яке під нього звільнив наближений до попереднього президента Олександр Шаповалов. Експерти припускають, що Арбузова призначили задля сприяння Олександрові Януковичу, який контролює, зокрема, Всеукраїнський банк розвитку, в розширенні банківського бізнесу. Сьогодні головою правління цієї фінансової установи є мати керівника НБУ, а його брат обіймає посаду заступника. Арбузов – надзвичайно неупублічна людина, тож про нього вже зараз складають легенди. За свідченнями колег, на роботу в Нацбанк він приходив з охороною, на прийом до нього не могли потрапити навіть інші заступники Стельмаха. Згідно з декларацією про доходи протягом 2009 року Арбузов заробив 150,5 млн грн. При цьому новоспечений керівник НБУ не має ідентифікаційного номера (від якого люди зазвичай відмовляються за релігійними мотивами), а отже, простежити, як йому вдалося отримати таку чималу суму, вкрай складно.

ВІТАЛІЙ ЗАХАРЧЕНКО

■ Голова Державної податкової адміністрації України (призначений указом президента від 25 грудня 2010 року). Пов'язують зі старшим сином Віктора Януковича Олександром.

Захарченко народився на Донеччині. У часи, коли Янукович був губернатором Донецької області, працював в управлінні по боротьбі з організованою злочинністю Донецької області, до 2003 року дослужився до першого заступника начальника управління внутрішніх справ Донеччини. До податкової служби потрапив у 2008-му: став заступником голови ДПА в Полтавській області. Після обрання Януковича президентом Захарченко перебрався до Києва: спочатку обіймав посаду першого заступника начальника податкової міліції ДПА України, потім першого заступника голови Державної податкової адміністрації України.

К Н И Г А Р Н Я

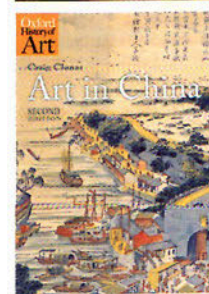
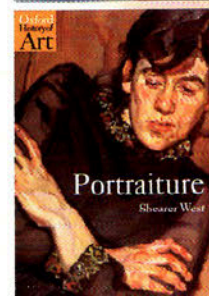
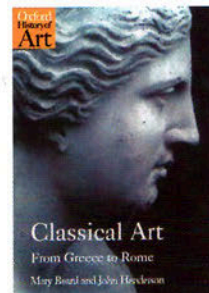
History of Art at Ye Bookstore

Looking at art history from a fresh perspective*

м. Київ
вул. Лисенка, 3
тел.: (044)235-88-54

*Історія мистецтва в Книгарні «Є»

Свіжий погляд на історію мистецтва

www.book-ye.com.ua

СЕРГІЙ ЛЬОВОЧКІН

■ Голова Адміністрації президента України (призначений 25 лютого 2010)

Льовочкіна називають кумом Януковича. Свого часу належав до оточення экс-президента Леоніда Кучми. Стрімкою політичною кар'єрою значною мірою завдячує зв'язкам свого батька (покійного) Володимира Льовочкіна, який обіймав посаду голови Держдепартаменту з виконання покарань і був другом Леоніда Кучми. З 2002-го – перший помічник президента Кучми. До команди Януковича чинний голова Адміністрації президента приєднався 2006 року.

ВІКТОР ПШОНКА

■ Генеральний прокурор (призначений указом президента і затверджений на посаді Верховною Радою 4 листопада 2010 року)

Називають кумом президента Януковича, сам Пшонка це заперечує. Кар'єру в прокуратурі розпочав 1980 року, а з 1997-го – перший заступник прокурора Донецької області. У листопаді 2003-го, під час першого прем'єрського терміну Януковича, Пшонка став заступником генерального прокурора. У грудні 2004-го, з приходом помаранчевої команди, добровільно пішов у відставку, повернувся на цю посаду наприкінці 2006-го (друге пришествя Януковича в Кабмін) й обіймав її до червня 2010-го. Брат Віктора Пшонки, Микола Пшонка – заступник голови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (призначений 20 грудня 2010 року Вищою радою юстиції). Схоже, дружба з президентом допомогла піднятися кар'єрними щаблями й братові генпрокурора. Колишній член палати Верховного Суду з цивільних справ отримав високу посаду в одному із вищих спеціалізованих судів, створення яких було передбачене Законом «Про судоустрій і статус суддів» (ухвалений 7 липня 2010 року). Вищий спеціалізований суд із розгляду цивільних і кримінальних справ фактично перебрав на себе функції Верховного Суду (саме там тепер оскаржуватимуть рішення), очолюваного соратником Тимошенко Василем Онопенком.

ОЛЕКСАНДР ЯНУКОВИЧ

(старший син президента)
Нові голова Нацбанку та керівник ДПАУ є давніми друзями сина президента

БІЗНЕС-ІМПЕРІЯ ОЛЕКСАНДРА ЯНУКОВИЧА

- Компанія «Менеджмент Ассетс Корпорейшн» (будівництво, посередництво у торгівлі товарами широкого вжитку, роздрібна торгівля)
- «Кепітал Білдінг Корпорейшн» (будівництво)
- «Менеджмент Ассетс Компані» (будівництво нерухомості, продаж та надання в оренду)
- Всеукраїнський банк розвитку
- Компанія Донснабтара (консультування з питань комерційної діяльності та управління, будівництво, посередництво у торгівлі товарами, ремонт автомобілів, надання в оренду власної нерухомості)

14 грудня 2009 року, ОАЕ
828-метровий хмарочос Бурж-Халіфа – найвища споруда у світі – був відкритий 4 січня 2010 року в Дубаї

СВІТЛИНИ

Найкращі фото 2010-го за версією REUTERS і AP

25 вересня 2010 року, США
Шторм вирує над стадіоном у Канзасі

12 вересня 2010 року, Росія
Протестувальники в Москві вимагають відставки столичного мера Юрія Лужкова

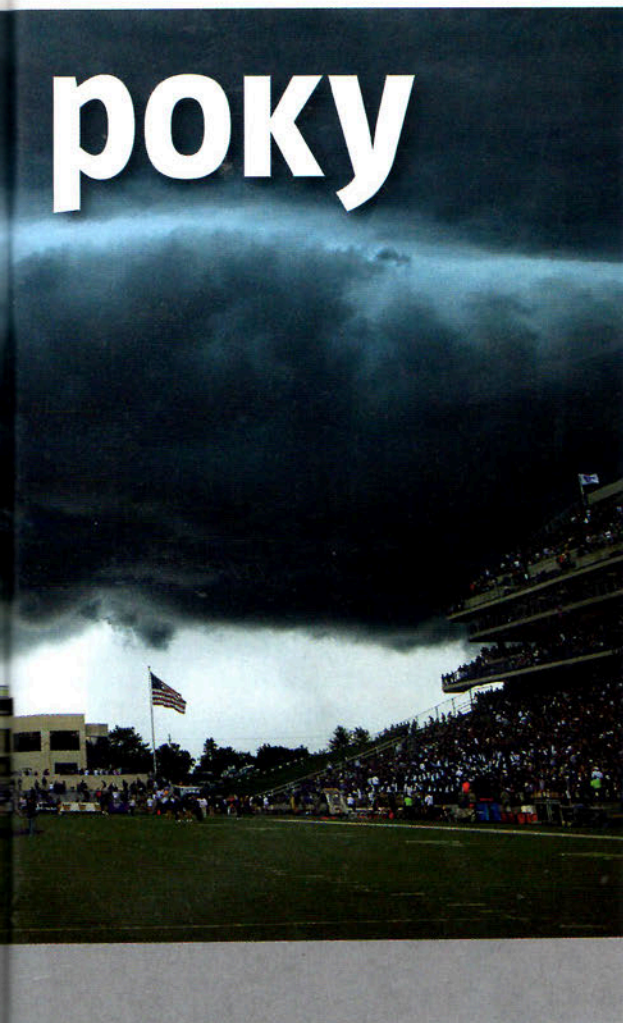
21 липня 2010 року, Китай
2010-й приніс планеті катастрофічні повені – у Центральній Європі, Китаї, Пакистані

17 серпня 2010 року, США
Повітряні танцюристи з Project Bandalooor виконують свій незвичайний танець

року

15 червня 2010 року, Швейцарія
Велосипедист падає майже на фініші четвертого етапу велоперегонів Tour de Suisse

6 листопада
2010 року, США
Переведення
97-річного годин-
ника в містечку
Клей-Сентер, що в
Канзасі

9 травня
2010 року, США
Нафтовилив на
платформі
Deepwater Horizon
завдав катастро-
фічного удару по
довкіллю в Мекси-
канській затоці

27 квітня
2010 року,
Україна
Охоронці затуля-
ють спікера Вер-
ховної Ради Воло-
димир Литвина
від яйцemetання

4 серпня
2010 року, Індія
Юні кашмірці сту-
сають спалений
поліцейський
джип під час анти-
урядових протес-
тів у неспокійній
провінції

28 червня 2010 року, Греція
Блискавка над афінським Парфеноном

26 жовтня 2010 року, Бразилія
Рятувальники намагаються визволити кита, який потрапив у пастку на пляжі
містечка Бузіос

19 червня 2010 року, Аргентина
Демонстрант оригінально висловлює свій протест проти поліцейської жорстокості в аргентинському місті Сан-Карлос-де-Барілоче

22 вересня 2010 року, США
Статуя Церери, римської богині родючості й врожаю, на будівлі Капітолію штату Міссурі

31 березня 2010 року, Конго
Магма вливається в озеро лави під час виверження вулкана Нірагонго

15 вересня 2010 року, Південна Корея
Південнокорейські війська проводять військові навчання. Ситуація на Корейському півострові залишається напруженою

30 березня 2010 року, Іспанія
Покутники беруть участь у великодній процесії братства Cristo de la buena muerte

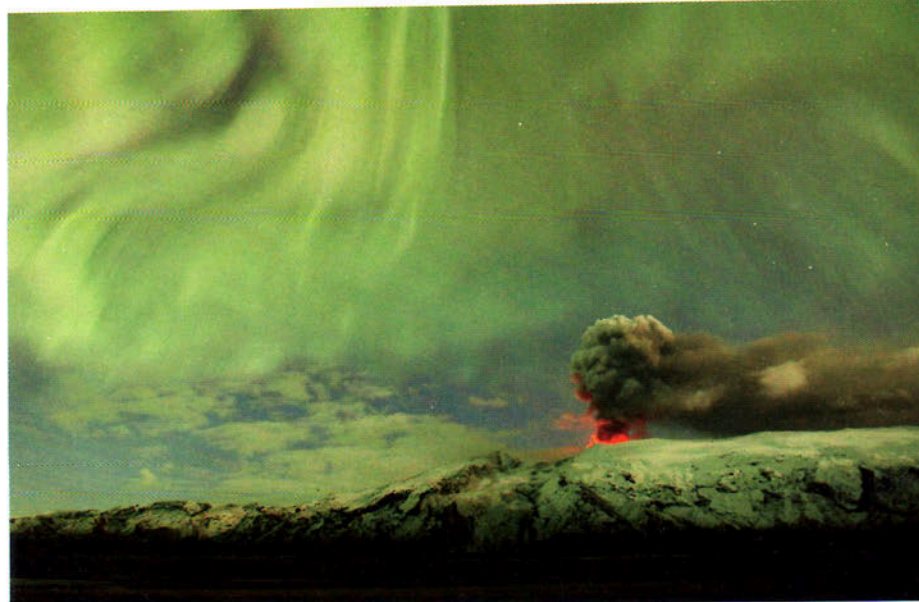

19 липня 2010 року, Індія
Понад 60 осіб загинуло внаслідок залізничної катастрофи у штаті Західний Бенгал

22 серпня 2010 року, Іспанія
Іноді на кориді страждають не лише бики. З 2012 року Каталонія заборонить її проведення на своїй території

16 квітня 2010 року, Ісландія
Вулкан Ейяф'ятлайокютль у квітні майже на тиждень паралізував авіарух над Європою

Західний берег ріки Йордан
Палестинець намагається кинути назад ізраїльським воякам гранату зі сльозогінним газом

13 жовтня 2010 року, Чилі
33 чилійських шахтарів, яких аварія змусила провести два місяці на глибині, на поверхні зустрічав президент країни

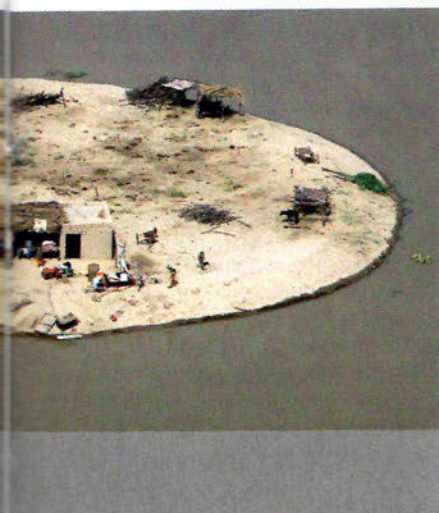

19 серпня 2010 року, Пакистан
Родина рятується від повені в пакистанській провінції Синдх

11 жовтня
2010 року,
Угорщина
Червоний шлам,
прорвавши гре-
блю резервуару,
залив угорське се-
лище Колонтар

3 липня
2010 року, ПАР
Чемпіонат світу з
футболу вперше
відбувся на Афри-
канському конти-
ненті

Точки біфуркації

Тиждень пригадує події 2001–2010 років, які стали поворотними для світу

Автор:
Ростислав
Павленко

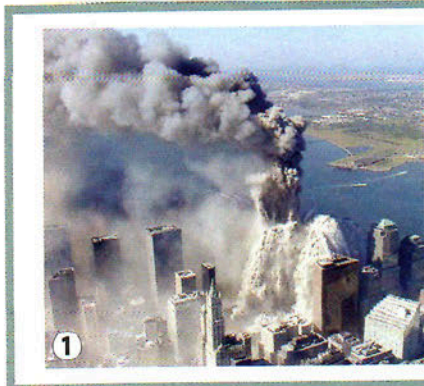
З завершенням першого десятиліття XXI сторіччя годиться підбити певні підсумки, адже ці роки були сповнені подій, які без малого визначають майбутнє людства.

ШОКИ

Вододілом століть у царині безпеки традиційно вважають **теракти в США 11 вересня 2001 року (1)**. Використання терористами пасажирських літаків завдало неабияких ударів американській і загалом західній системі безпеки, державного управління й відчуття захищеності та

На зламі століть різко змінилася геополітична ситуація на межі Європи й Азії. Йдеться про **зміну керівництва, філософії та практики влади в Російській Федерації (2)**. Замість «м'якого авторитаризму» й «олігархічної економіки» ельцинської Росії, керованої представниками експерименту за підтримки та участі скоробатяків, постав жорсткий вертикально виструнчений режим із представниками спецслужб (і пов'язаними з ними бізнес-колами) на чолі. «Вертикаль» стала символом

ство. **Мирні акції протесту – «кольорові революції» у Східній Європі й на території колишнього СРСР (3)** – приводили до зміни влади й давали відповідним країнам шанс на побудову нової реальності. Після революції 2000-го в Белграді мало хто міг припустити, що на черзі – напівдиктатури колишнього СРСР. Однак неспроможність істеблішменту керувати пострадянськими країнами стала такою очевидною, що там, де склалася хоч скільки дівка контреліта, відбулася вимушена зміна влади.

престижу. Символічною була навіть обрана терористами дата: 11 вересня в американській традиції позначається як 9/11 – загальноприйнятий номер виклику допомоги в надзвичайних ситуаціях.

Символізм мав цілком матеріальні наслідки. Близько 3 тис. осіб заплатило за цю демонстрацію своїм життям. У США та країнах ЄС було кардинально переглянуто підходи до політики безпеки, часто на шкоду дотриманню традиційних прав. Зрештою, у теракті 9/11 – коріння військових операцій в Афганістані (з 2001-го) та Іраку (з 2003-го), які надовго пов'язали Сполучені Штати і їхніх союзників із подіями на Близькому Сході.

внутрішнього розпорядку в Росії – влада посіла традиційне для цієї країни місце «над» суспільством, безконтрольно використовуючи його ресурси в обмін на почуття «величчя країни».

Нова Росія виявилася жорсткішою, прагматичнішою і нездатною на широкі жести. Використання енергоносіїв як геополітичної зброї, втручання у внутрішні справи сусідів, військова агресія – лише неповний набір виявів такої відмінності. Сусідство з цією державою вимагає надзвичайної уважності й зосередженості на відстоюванні національних інтересів.

НАДІЇ

З 2000 до 2005 року своє слово спромоглося сказати суспіль-

Відкрила рахунок Грузія з Революцією троянд 2003 року. Користь змін, які відбулися в тій країні, визнають навіть багато політичних опонентів президента Саакашвілі. Однак системних змін геополітична ситуація в регіоні зазнала після Помаранчевої революції в Україні. Здавалося, що экс-СРСР отримає другий, після країн Балтії, позитивний приклад демократичного розвитку і в регіоні, врешті, з'явиться лідер, здатний проводити політику, не озираючись на вимоги й стандарти Росії.

Тому повідомлення про Революцію тюльпанів у Киргизстані сприймалися уже в одному контексті, попри те що корені подій у тій країні якісно відрізнялися від грузинських чи укра-

їнських. Навіть у Росії побоювалися «революції стареньких» – якраз у той час влада проводила «монетизацію пільг», проти якої виступали соціально вразливі верстви населення. Незважаючи на те що сподівання оптимістів не справдилися, спроможність пострадянських суспільств повставати за свої права проти фальсифікацій і маніпуляцій влади сама по собі є серйозним сигналом та пересторогою політикам, котрі за російськими лекалами намагаються побудувати в цих країнах «вертикалі».

КРИЗА

Перше десятиліття XXI сторіччя позначене **світовою фінансово-економічною кризою (4)**. Хоча наявні в розвинених країнах резерви, а також допомога Міжнародного валютного фонду дали змогу зробити перебіг кризи не таким драматичним, як у 1930-ті, про її подолання ще не йдеться. Лік втрат світової еконо-

Вихід із них фахівці вбачають у розширенні внутрішнього попиту у великих державах і зростанні самозайнятості населення.

НЕСПОДІВАНКА

Обрання Барака Обама президентом США (5) ознаменувало відразу кілька тенденцій. По-перше, Сполучені Штати очолив темношкірий – менш ніж за півстоліття після того, як питання міжрасової рівності було гарячим пунктом порядку денного країни. По-друге, демократи традиційно показали себе більш адаптивними, здатними висувати політиків нової генерації та пропонувати суспільству нові рішення, у той час як республіканці виставили літнього сенатора Джона МакКейна, який надто асоціювався з минулим. По-третє, у кампанії Обама були влучно поєднані громадянська активність і новітні технології: традиційні зустрічі прихильників, залучення

ЗРОСТАННЯ

Стрімкий економічний розвиток Китаю (6) розпочався ще в минулому сторіччі, однак саме за останнє десятиліття кількість перейшла в якість, вивівши країну на одне з провідних місць у світі. Обсяг ВВП Піднебесної збільшився на понад 200%: з 9 трлн юанів у 2000-му до 30 трлн у 2008-му. Щороку економіка зростала щонайменше на 10%. При цьому, за оцінкою експертів, приблизно половина резервів Китаю зберігається в доларах США. Відтак Китай перетворився на найбільшого кредитора Сполучених Штатів. Понад те, він намагається відігравати дедалі активнішу роль у геополітиці та геоекономіці, що дає підстави прогнозувати його остаточне перетворення на один із глобальних центрів сили.

У Європі ж завдяки **розширенню Євросоюзу** було чітко проведено цивілізаційну межу: відтепер належність до Євро-

міки, за деякими підрахунками, ведеться на трильйони.

Оглядачі пов'язують початок глобальної кризи з іпотечною кризою в США 2006–2007 років, яка призвела до падіння в банківському секторі, що потяг за собою й інші галузі, позбавлені можливості належного інвестування. У 2008-му криза стала світовою, спричинила скорочення виробництва та безробіття практично в усіх регіонах світу.

Провідні країни повернулися до політики протекціонізму, спрямовуючи державні інвестиції в галузі, які вважають критично важливими. Держави, котрі не мали особливого запасу міцності, опинилися в скрутному становищі, і в деяких випадках це призвело до політичних криз.

волонтерів, обговорення програм відбувалися з використанням Інтернету.

Щоправда, розпоряджатися владою, тим більше в умовах світової кризи, для Обама виявилося важче, ніж здобути її. Оголошені реформи пробуксовують; дива, на яке сподівалися виборці чинного президента, не сталося. Відтак рейтинг його підтримки – менш ніж 50%, що вважається дуже низьким для США, де глава держави апіорі сприймається як лідер нації і тому «мусить» спиратися на підтримку більшості громадян. Така ситуація вже призвела до політичних змін – довибори до Конгресу виграла Республіканська партія, яка контролюватиме законодавчу владу в Штатах.

пейського континенту – це не тільки географія. Це ще й відповідність певним стандартам економічної спроможності, конкурентоздатності та демократичності, які підтверджуються належністю до «виняткового клубу» – Європейського Союзу. Важлива ще одна деталь: практично всі постсоціалістичні країни вступили до ЄС, перед тим кілька років уже побувши членами НАТО. Хоча запровадження європейських стандартів виявилось непростим для багатьох галузей економіки нових членів ЄС, а економічна криза істотно підірвала спроможності Союзу, загалом новоприєднані країни виграла: бонусів все ж виявилось більше, ніж «тимчасових труднощів». ■

Біля колиски з трендами

Автор:
Юрій
Макаров

Оприлюднено новий список Forbes, світового лідера ділових видань. Не той список, де перераховують мільярдерів (про них теж трохи є, але через кому), а той, де визначаються тренди останніх десяти років. І це дає привід згадати, що, виявляється, не лише рік минув, а й десятиліття також. Час підбивати якісь підсумки?

Я попереднім підсумкам не довіряю. На те вони й попередні, щоби не робити передчасних висновків. Хіба що якась статистика, спостереження. Цікаво дослідити, що зі світових тенденцій збігається з нашими. Ну от, скажімо, мобільний телефон став насправді масовим, стверджує Forbes. Нема питань, тут ми крокуємо поруч із усіма країнами. А от у користуванні бюджетними авіакомпаніями, які за останні роки повністю змінили ринок транспортних послуг, українці пасуть задніх: якось Україна не поспішає пускати на свій ринок «Ryanair» разом із «EasyJet». Ось іще тенденції минулого десятиріччя, що їх зафіксував Forbes: поширення Інтернету та соціальних мереж і, відповідно, зменшення перегляду телевізора; повернення морського піратства як явища; розвиток електронної торгівлі; можливість

розшифрувати свій геном, зростання продажів гібридних автомобілів, розквіт пластичної хірургії... Як це стосується нас? Якось стосується, по дотичній. Хіба що ось це: суттєве збільшення кількості мільярдерів у країнах «третього світу». Справді, доларових мільярдерів у нас приблизно з десяток, точніше ніхто не скаже, бо для цього треба мати інший кодекс та іншу податкову. А так... дрібнувало якось. Таке враження, що людство недалеко посунулося на шляху прогресу й дещо легковажно згаяло час, який можна було б використати талановитіше, з більшою користю й більшою радістю.

Та й до Forbes можна було б висунути певні претензії щодо селективності вибору. Зокрема, чомусь він делікатно оминув усю неосяжну тему тероризму – не лише 9/11, а й загальну атмосферу страху й невпевненості в тому самому «першому» світі – роздягання в аеропорті та перевірку сумок у музеї, тобто повернення насильства туди, звідки воно вийшло й де від нього ніби встигли солідарно відмовитися. Можна було б також зауважити сплеск глобальної недовіри, лише одним з проявів якої стала фінансова

криза. Можливо, під «трендом» малося на увазі щось позитивне, оптимістичне. У такому разі тим більше, надто легковажно ставиться діловий світ до підбиття підсумків, навіть попередніх – так, ніби смажений півник недостатньо переконливо позначив свою наступну мішень.

Насправді останні десять років поставили під сумнів уявлення про те, як має бути влаштоване життя, серйозність самих засад існування єдиного світу без поділу на «перший» і якийсь там «третій» (на що можна було сподіватися ще недавно, коли малювали духопідійомні плани на третє тисячоліття). Інакше кажучи, мені здається, що людство з якимось полегшенням усвідомило недосконалість світоустрою та відмовилося від спроб його покращувати, чим досі переймалося мало не з часів Відродження й, у будь-якому разі, Просвіти.

Нас, себто України, це стосується в тій частині, де йдеться про розумний, себто раціональний і справедливий проект життя. Може здатися, що сьогодні «країна невивчених уроків» усього лише повернулася на десять років назад, у часи зникнення Георгія Гонгадзе, касетного скандалу й гасла «Україна без Кучми». От тільки

пройти знову цей шлях – від обурення через ентузіазм до скепсису й відчаю – наврод чи вдасться, це вже було б неприпустимим *déjà vu*.

Основний підсумок останніх десяти років для нашої країни – це подорошлювання. Люди, за-

звичай, піддаються колективним ілюзіям, але дорослішають вони індивідуально, кожен окремо. Нині українці переконуються, що колективний спротив здичавінню та зневірі можливий тільки на базі індивідуального зусилля. Ніхто згори не зупинить зграю погано вихованих і ще гірше освічених циніків. Для цього потрібен постійний тиск суми особистостей.

У зв'язку з цим – другий висновок. На арену громадської активності вийшов новий тип українця – не «патріоти з вусами», за влучним висловом Ліни Костенко, а сучасна молода, добре інтегрована в зовнішній світ людина, що покладається не на доброго дядечка (варіант: тітоньку), а передовсім на саму себе. Їй ще треба багато чого навчитися, але їй уже є що протиставити загальному тренду розчарування й легковажності. Принаймні, в неї хочеться вірити, й це те, заради чого варто було прожити минулих десять років. ■

**НІХТО ЗГОРИ НЕ ЗУПИНИТЬ
ЗГРАЮ ПОГАНО ВИХОВАНИХ
І ЩЕ ГІРШЕ ОСВІЧЕНИХ
ЦИНІКІВ. ДЛЯ ЦЬОГО
ПОТРІБЕН ПОСТІЙНИЙ ТИСК
СУМИ ОСОБИСТОСТЕЙ**

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

БЛАГОДІЙНИЙ ПРОЕКТ

РЕСТАВРАЦІЯ

ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

гетьман Війська Запорізького, у 1620 став покровителем Київської братської школи – майбутньої Києво-Могилянської Академії

В'ЯЧЕСЛАВ БРЮХОВЕЦЬКИЙ

почесний президент НаУКМА, у 1991 ініціював її відродження

[Ваше ім'я, прізвище]

Настав час вписати своє ім'я в історію.

Сьогодні унікальна історична та архітектурна спадщина Могилянки потребує реставрації та збереження для наступних поколінь

у 2011 році, 19 січня, о 19:30

перший благодійний вечір і тихий аукціон проекту РЕСТАВРАЦІЯ бібліотека ім. Антоновичів, НаУКМА, вул. Сковороди, 2

3 питань придбання квитків звертайтеся 38 044 425 15 43

Шануємо минуле. Творимо майбутнє

ІІТ
ІНВЕСТИЦІЙНА
ГРУПА

Райффайзен
БАНК АВАЛЬ

BDO

А ГАЛЕРЕЯ
АРТ-ЦЕНТР ПАВЛА ГИДИМОВА

Столиця Сервіс
КОМЕРЦІЙНИЙ ЦЕНТР

e-design

Ліцензія Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення НР №0404-М від 14.12.04 р. ТОВ «ТРИК» «ТРИС»

СЬОГОДНІ

18:00

20:30

БУДНІ

**з Катериною
НЕСТЕРЕНКО**

ТВІ
телеканал

ШУКАЙТЕ ТЕЛЕКАНАЛ ТВІ У ЕФІРІ, В КАБЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА У ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ НА СУПУТНИКУ АМОС

СОВОК повертається

2011 року Україна багатіє з кожною миттю, а тимчасовий
СРСР часів застою

якщо...

Тиждень спробував спрогнозувати розвиток політичних подій у 2011 році

ВИБОРИ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Не чекаючи висновку Конституційного Суду щодо проекту внесення змін до Основного Закону, що передбачає, зокрема, продовження терміну повноважень чинної Верховної Ради до п'яти років та проведення чергових парламентських виборів у жовтні 2012 року, президент призначає перегони на осінь 2011-го. Своє рішення він аргументує нормами чинної Конституції, відповідно до якої термін каденції парламенту становить чотири роки, та порадами міжнародної спільноти. Також керманіч апелює до висновку Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо скасування конституційної реформи 2004 року, який рекомендує призначити вибори на 2011 рік. Насправді ж регіонали намагаються провести їх, поки непопулярні реформи остаточно не знизили їхнього рейтингу, а опозиція ще не встигне оговтатися після порушення низки кримінальних справ проти її ліде-

рів. Це рішення Януковича свідчить про посилення впливу на нього очільника президентської адміністрації Сергія Льовочкіна, який лобіює проведення виборів уже 2011 року. ВР внесе зміни до закону про вибори: половину складу парламенту обиратимуть за партійними списками, половину – за мажоритарними округами. Завдяки мажоритарному елементу регіоналам вдасться (за сценарієм, реалізованим на місцевих виборах) значно збільшити своє представництво в уряді, вони зможуть самостійно, без союзників, сформувати більшість, яка голосуватиме за потрібні їм проекти. Послабляться позиції у ВР партії «Батьківщина», яка через кримінальні справи проти її лідерів не зможе нормально вести виборчу кампанію. Також до ВР потраплять «Фронт змін», Компартія та ВО «Свобода». Деякі представники «Нашої України» та «Народної партії» Литвина пройдуть до парламенту завдяки мажоритарці. Опозиція практично не матиме впливу на ухвалення законів.

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

Автор:
Ростислав Павленко

Ноді дух часу проявляється не так у великих подіях і кроках знакових особистостей, як у дрібних фактах життя. І часто складається враження, що недавно щось подібне вже відбувалося. Один із таких дрібних фактів – затор неподалік розв'язки на Московській площі в Києві: там, де за гучними рапортами влади ніяких корків вже не мало б бути, бо розв'язку урочисто відкрили й урядово на цьому пропіарились. Однак одразу після того поновили ремонтні роботи. Ситуація нагадує часи СРСР, коли об'єкти здавали до дат і річниць, а потім роками їх ремонтували і добудовували. І саме цим духом – СРСР часів застою – починає все сильніше тхнути від нинішнього керівництва країни.

ВЛАДУ СКОНЦЕНТРОВАНО. ДЛЯ ЧОГО?

Роком 2010 регіонали скористалися сповна – владу сконцентрували в руках не просто однієї політичної сили, а вихідців із одного регіону, їхніх родичів, близьких друзів і партнерів. Редакція Конституції від 2004 року була використана для збирання під одну руку всіх, кого манять сам фетиш влади і пов'язані з нею привілеї. Потім її скасували, щоб ця рука не залежала від тих, хто під нею зібрався. Так звана адмінреформа

використовується для скидання баласту – вже непотрібних попутиків – і встановлення «стримувальних і противаг» у складному конгломераті, яким є правляча група.

Влада відродила низку ознак радянського застою – повноваження сконцентровано в одних руках, посади роздають за принципом родинності та особистої відданості, відбувається формування «номенклатури», безкарної і потопуючої в розкошах. Відроджуються й інші ознаки совка – мегапроекти (Олімпіада-2022 в Карпатах, траса «Формули-1» під Києвом тощо), показує рапорти абстрактними цифрами, нехтування альтернативними думками, переслідування інакомислячих. Останнім часом можновладці практикують безглузді, однак символічні арешти, затримання і порушення кримінальних справ. Схоже, так, планують створити ілюзію небезпечності опору. Важелем впливу на суспільство – теж запозичений у совка – стала демонстративна безкарність влади. Зрештою, ще один елемент совкової країни, яку буде нинішня влада, – показне ігнорування громадської думки і зневажання журналістів. Ці риси пов'язані з переконанням влади в тому, що суспільство все одно не знайде дієвих важелів впливу на неї, а на журналістів можна буде натиснути або через власників, або навіть безпосередньо.

Однак такий підхід замикає владу саму на себе, робить гонитву за повноваженнями і їхньою конвертацією в багатство самоціллю і об'єктивно послаблює країну. Адже може не вистачити енергії, знань, ресурсів, волі, щоби коректно відреагувати на внутрішні та зовнішні виклики, які несе 2011 рік.

НЕОБ'ІЗНІ ВІХІ

Можна виокремити кілька віх, які наступного року позначатимуть поворотні моменти в розвитку якщо не країни, то істеблішменту. А тому визначають якість ухвалення рішень й у підсумку політичну долю нинішньої влади.

Вибори

По-перше, на сесії Верховної Ради, яка розпочнеться другого вівторка лютого, можуть бути ухвалені зміни до Конституції, що, зокрема, передбачають не лише перенесення парламентських виборів на 2012 рік, а й запровадження п'ятирічного терміну повноважень усіх виборних органів. Під час голосування за цю поправку в першому читанні назбиралося необхідних 300 голосів. І влада, і деякі представники інших політсил мовчазно погодилися відкласти вибори на рік: заощадити кошти, перерформувати ряди тощо. Але різкий напад на опозицію, намагання розправитися з опонентами за російським сценарієм може мати зворотний ефект, зокрема, при-

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРНЕМЬСЬОВ

КРИМІНАЛЬНІ СПРАВИ ПРОТИ ОПОЗИЦІОНЕРІВ

Влада доведе до логічного завершення справу Юлії Тимошенко, суд визнає экс-прем'єр-міністра винною за ст. 365, ч. 3 Кримінального кодексу (перевищення влади чи службових повноважень, що призвело до тяжких наслідків). У результаті Тимошенко присудять умовний термін та позбавлять права обіймати посади в органах влади. Як наслідок лідер «Батьківщини» не зможе брати активну участь у парламентській кампанії та не матиме права отримати депутатський мандат. Під арештом перебуватиме Юрій Луценко. Також порушать кримінальні справи проти інших соратників Юлії Володимирівни, зокрема нардепа Андрія Шкіля й Олександра Турчинова, який зі свідка у справі про вилучення урядом Тимошенко із підземних газосховищ 11 млрд м³ газу RosUkrEnergo на користь держави перетвориться на підозрюваного. Кримінальні справи не також не дозволять їм претендувати на депутатський мандат.

ФОТО: АНДРІЙ ТОМАКІН

СПРОБА ОБ'ЄДНАННЯ ОПОЗИЦІЙНИХ СИЛ

Опозиційні партії намагатимуться продовжити розпочаті 2010 року переговори щодо об'єднання демократичних сил: «Європейська партія» Миколи Катеринчука, «Громадянська позиція» Анатолія Гриценка, ВО «Свобода», «Батьківщина», УНП, «За Україну!», «Українська платформа». Проте об'єднанню опозиції завадять амбіції лідерів політичних партій.

ФОТО: УНАН

звести до зростання популярності опозиції на тлі падіння підтримки влади.

Отже, можливий зрив голосування за конституційні зміни і призначення виборів на весну або осінь 2011 року. Такий сценарій проглядається вже зараз, достатньо проаналізувати заяви та дії регіоналів і представників влади й поглянути на Київ, який, схоже, ударними темпами готують до виборів: один за одним здають в експлуатацію столичні довгобуду: мости, транспортні розв'язки тощо. І байдуже, що наступного дня після гучного відкриття з телекамерами роботи на «стратегічних» об'єктах поновлюють, а столиця опиняється в боргах. Головне – створити для киян правильну картинку. І навіть якщо маніпуляції з виборчим законом, а відтак і на самих парламентських перегонах дають змогу владі сформувати штучну більшість, сама кампанія сприятиме мобілізації суспільства, а оцінка результатів як несправедливих (знову-таки на тлі обурення погіршенням рівня життя) дасть підстави для протестів.

Якщо ж конституційну більшість таки буде сформовано, завданням опозиції буде використати 2011 рік на масштабну підготовку до парламентських переговорів. Бо донині політики починали перейматися взаємодією з суспільством лише перед самими виборами. Такий шлях приведе до чергової поразки.

Борги

Держава продовжує влазити в борги. Це доволі суворе випробування, яке вимагає від влади як економічного, так і дипломатичного хисту: зібрати ті кошти, які можливо, і відтермінувати ті виплати, які покрити нереально. Діючи «в лоб», вона може примусити бізнес купувати чергову порцію цінних паперів, розпродавати своїм та/або російським олігархам стратегічні підприємства, збирати податки наперед, не відшкодовувати ПДВ (згідно з Податковим кодексом із 1 січня передбачене автоматичне повернення податку – це один із перших тестів для влади в новому році) та продовжуватиме позичати гроші. Однак такі дії лише посилять внутрішнє напруження і поставлять країну в залежність від кредиторів та «інвесторів», які поклали око на стратегічні підприємства. Це може спровокувати новий виток фінансової кризи і загрожуватиме становищу самої влади.

«Реформи»

Один із принципових викликів – ухвалення кодексів, зокрема Житлового і Трудового, проведення задекларованої пенсійної реформи. Бюджетної дисципліни, перегляду деяких застарілих трудових і пенсійних правил не просто «вимагає МВФ», це нагальна потреба. Однак натомість до відповідних законопроектів внесено чимало норм, за якими

гарантовано всевладдя чиновника та роботодавця. Конкретні вимоги до кодексів і змін до пенсійного законодавства сформулювали експерти, проте влада їх не почула. Спроба проігнорувати ці вимоги призведе до остаточного падіння рівня її підтримки і пришвидшить пошук альтернативи, що підвищить шанси нових і новостворених політичних сил і проектів на виборах.

Енергетика

У 2011 році Російська Федерація продовжить просування низки енергетичних проектів у ЄС. Створення спільного підприємства «Газпром – Нафтогаз» (фактично поглинання останнього) є однією із стратегічних цілей цього процесу. І, за визнанням віце-спікера Держдуми РФ Валерія Язева, шлях до цього пролягає через конкретні проекти і «малі» СП, насамперед з видобутку українського шахтного метану та розробки нафтогазового родовища на шельфі Чорного моря. Перше СП створили 2010 року, про формування другого вже повідомила російська сторона, хоча українська поки цього не підтвердила. Оскільки ця сфера залишається закритою і непрозорою, розроблення незворотних схем, які прив'язали б українську газотранспортну мережу до російських проектів, цілком реальне.

Якщо це станеться, репутація та рейтингу влади, а в най-

ЯКЩО...

ПРОТЕСТИ

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

Верховна Рада підвищить пенсійний вік жінкам до 60 років, чоловікам – до 62(65) років, ухвалить новий Трудовий кодекс, запровадивши робочий день тривалістю дев'ять з половиною годин. Непопулярні рішення спровокують акції протесту: соціальні верстви, що підпадають під дію нових законів, вимагатимуть вето президента або відставки президента та розпуску парламенту. Вимоги протестантів не врахують (або частково задовольнять). Мітинг спробують розігнати у демократичний спосіб (наприклад, за допомогою «йолкі»).

Верховна Рада підвищить пенсійний вік жінкам до 60 років, чоловікам – до 62(65) років, ухвалить новий Трудовий кодекс, запровадивши робочий день тривалістю дев'ять з половиною годин. Непопулярні рішення спровокують акції протесту: соціальні верстви, що підпадають під дію нових законів, вимагатимуть вето президента або відставки президента та розпуску парламенту. Вимоги протестантів не врахують (або частково задовольнять). Мітинг спробують розігнати у демократичний спосіб (наприклад, за допомогою «йолкі»).

ФОТО: ОЛЕКСАНДР НЕЧЕНОВ

ВІДСТАВКА УРЯДУ

Після запровадження нових правил, які негативно сприйме народ, президент Янукович звільнить з посади прем'єр-міністра Миколу Азарова, зробивши його винним за прорахунки. До нового уряду «повернуться» практично всі міністри, які обіймали свої посади за Азарова. Крісло прем'єра віддають Юрієві Бойку або Андрієві Ключеву.

БАГАТОВЕКТОРНІСТЬ

У листопаді проходить черговий саміт Україна – ЄС. У Європі не задоволені згортанням в Україні демократичних свобод. Розгляд питання про надання Україні асоційованого членства, запровадження безвізового режиму відкладають на невизначений термін. Україна змушена і надалі балансувати між Європою та Росією, яка ще наполегливіше намагатиметься втягнути її до Митного союзу з Білоруссю та Казахстаном.

гіршому разі економіці країни буде завдано важкого удару.

Демократія

Білоруссю Україна ще не стане. Але 2011 року в руках влади значно зросте кількість елементів «керованої демократії». Бізнесові інтереси на Заході придворних олігархів змушують її витрачатися на створення ілюзії демократії. До того ж вдаючись до штампів часів СРСР. Намагаючись виправдати порушення кримінальних справ проти опозиціонерів, арешти протестувальників, переслідування інакодумців в очах західних демократій, від яких українська влада залежить і в наданні кредитів, і в доступі до ринків ЄС, регіонали апелюють до «диктатури закону». Саме про це полюбляли говорити представники радянських «органів» від НК і далі.

При цьому влада забуває, що формальна законність переслідувань не знімає з них статусу репресій, якщо не виконані дві принципові вимоги. По-перше, закон має бути один для всіх. І якщо корупційні звинувачення висувають представникам попередньої влади, з такою самою енергією вони мають висуватися представникам влади нинішньої. По-друге, закон має бути правовим – відповідати стандартам права, які містяться у відповідних документах ООН та інших зобов'язаннях України щодо демократизації її ладу. І якщо в

другому питанні ще можливі дискусії, то в першому українські можновладці однозначно проваляються. Варто лише порівняти обвинувачення, які висувають опозиції та за якими відбуваються арешти, з демонстративним розкраданням, яке здійснюється нині на очах суспільства і за яке в «кращому» випадку одні

ВАЖЕЛЕМ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО СТАЛА ДЕМОНСТРАТИВНА БЕЗКАРНІСТЬ ВЛАДИ

можновладці пожурають інших. Як-от віце-прем'єр Колесніков порадив харківській владі купити лавочки для метро за завищеною ціною не бюджетним, а власним коштом.

А МОЖЕ, НА КРАЩЕ?

Фахівці з далекосхідної міфології стверджують, що рік Кроля, який розпочнеться 3 лютого 2011 року, має бути спокійний і мирний, такий, як тваринка, що його символізує. Вважається, що цього року легше буде досягнути мирних рішень у конфліктних ситуаціях. 2011-й – це ніби перепочинок перед бурхливими подіями майбутнього. З подачі влади Україна входить у 2011-й із принциповими невіршеними проблемами: малий і середній бізнес; тиск на опозицію; сваволя в бюджетній політиці; тиск з боку

східних сусідів; прикордонний конфлікт з Румунією; кримські татари; деукраїнізація; Служба безпеки (України?); корупція; залежна судова система; погіршення інвестиційного клімату; великі боргові зобов'язання.

Станом на сьогодні ще є шанс на цивілізоване вирішення цих питань за рахунок діалогу та залучення експертів усіх політичних сторін, шляхом захисту національних інтересів проти недружніх зовнішніх впливів. Однак «запаморочення від успіху», досвід і особлива ментальність нинішніх можновладців створюють підґрунтя для реанімації радянської, застійної країни із монополією на істину й ресурси, придушенням інакомислення. Але часи змінилися, і така модель лише послаблюватиме країну. Адже в рамках цього сценарію необхідні ресурси спрямовуються на підтримання «порядку і стабільності» – придушення ініціативи замість її використання і зловживання становищем замість вільної конкуренції, яка породжує розвиток. У таких умовах процвітає корупція, правлячі родини збагачуються коштом бюджету, що посилює невдоволення громади. Спроби реанімувати застій невідворотно призведуть до зневаги з боку громадян: як і тодішня влада, нинішня стане просто смішною. А отже, зневаженою. І шанси на спокійне царювання не зростатимуть, а, навпаки, зменшуватимуться. ■

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕМЕНЬОВ

ВТРАТА ГТС

Росія та Україна домовляються про створення повноцінного спільного підприємства Газпрому та НАК «Нафтогаз України». Газпром фактично стає монополістом на українському газовому ринку та встановлює для нього свої правила гри. Запроваджується повний контроль над газотранспортною системою України.

ЗГОРТАННЯ СВОБОДИ СЛОВА

Верховна Рада ухвалює законопроект «Про доступ до публічної інформації» в редакції, яка влаштовує владу (доступ ЗМІ до влади буде обмежено). Влада намагатиметься знаходити законні підстави (позови, перевірки, скасування ліцензій тощо) для закриття негідних ЗМІ. Можливе запровадження контролю над інтернетом (шляхом ухвалення відповідних нормативних актів).

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕМЕНЬОВ

Бойова неготовність

У 2011 році українська влада екстраполюватиме модель керованої економіки на мікрорівень. У перспективі наслідки можуть виявитися катастрофічними

Автор:
Віталій
Мельничук,
віце-
президент
компанії з
управління
активами
«КІНТО»

У структурі управління державними фінансами, ключовим елементом якої є держбюджет, в 2010-му було передбачено унікальні елементи самобалансування. Наприклад, за офіційним прогнозом, дефіцит Пенсійного фонду мав сягнути астрономічної суми – 29,6 млрд грн. Цю проблему уряд і Верховна Рада розв'язали просто й ефективно: дозволили Держказначейству безвідсотково кредитувати ПФ у разі виникнення в нього поточних касових розривів. Зрозуміло, що застосування такого підходу можливе лише в командній економіці, але найболючіше соціальне питання своєчасної виплати пенсій 13,7 млн людям поважного віку 2010-го вирішили.

Низка статей держбюджету-2010 дозволяла уряду само-

стійно, у ручному режимі (без погодження з Верховною Радою) коригувати розмір державного боргу, а зовнішні та внутрішні позики, залучені понадпланово, спрямовувати на фінансування нагальних потреб і проєктів. Такі права – мрія прем'єра чи міністра фінансів будь-якої держави, хоча можливі вони лише в керованій економіці. Цей підхід дає змогу за будь-яких умов виконувати головні бюджетні зобов'язання незалежно від стану виконання дохідної частини держбюджету. До того ж у межах співпраці з урядом МВФ може виділити Україні \$15,2 млрд. Така модель управління зовнішніми запозиченнями буде застосована й 2011 року. Ефективність витрат – окрема тема. Лише констатую, що сам механізм не просто автоматично балансує

державні фінанси, а й створює умови для стабільності курсу гривні. НБУ пишається, що в резервах держави достатньо валюти, щоб уникнути падіння гривні, й нібито ніхто не помічає того, що останні кілька місяців надходження валюти в Україну від експорту товарів та послуг менші за вплив від імпорту. Тобто курсові ризики є, проте їх нібито й немає.

Власне, прикладів такого жорсткого балансування державних фінансів можна наводити багато, зокрема й щодо активності податкової, яка забезпечує виведення грошей із реального сектору й дозволяє державі закачувати їх в інші сектори. Це заміщення – по-своєму геніальний макроекономічний задум в умовах кризи, оскільки, зокрема, дає уряду змогу витримувати всі

Бюджетний реалізм

Автор: Вілен Веремко

Напередодні Нового року Верховна Рада в без обговорення прийняла урядовий варіант держбюджету-2011. Характерно, що цей документ складений з урахуванням не лише раніше ухваленого Податкового кодексу, а й ще не проголосованих нових норм пенсійного законодавства, зокрема щодо підвищення пенсійного віку. Оперативне прийняття держбюджету дасть уряду змогу отримати \$1,5 млрд на латання його дефіциту від МВФ, що викликало в прем'єра Миколи Азарова бажання «вальс-гопака станцювати».

2011-го доходи держбюджету мають становити 281,46 млрд грн (на 28,71 млрд більше, ніж 2010-го), а видатки – 321,93 млрд грн (на 16,24 млрд більше). Як і 2010 року, уряд закріпив за собою право в ручному режимі брати та розподіляти додаткові позики. Тобто ризики невиконання держбюджету мінімальні. Характерна риса держбюджету-2011 – істотне збільшення видатків на силові структури порівняно з 2010-м: на МВС – майже на 2 млрд грн (до 13,6 млрд), на прокуратуру – з 1,2 млрд грн до 2,2 млрд.

СТАТТЯ 8

Установити на 31 грудня 2011-го граничний обсяг держборгу – 375,643 млрд грн.

Держава і далі живе в борг, який у 2011-му може збільшитися на 60 млрд грн. Але навіть цей приріст можна назвати лише умовним, оскільки іншими нормами закону передбачена можливість уряду залучати зовнішні та внутрішні позики понад вказаний ліміт. Також у 2011-му Кабмін зможе збільшувати або зменшувати обсяги позик на власний розсуд, без погодження з Верховною Радою.

СТАТТЯ 9

У 2011-му державні гарантії під запозичення надаються на суму 15 млрд грн.

Гарантії, зокрема, передбачається надати Національному агентству з питань підготовки та проведення в Україні Євро-2012 та Державній службі автомобільних доріг, Енергоатому (на будівництво 3-го та 4-го енергоблоків Хмельницької АЕС), на зведення моста через Дніпро в Запоріжжі тощо. Відновлення практики надання державних гарантії на рівні Кабміну може стимулювати корупцію.

параметри, погоджені з МВФ, що влаштовує останнього.

Отже, органи влади нібито готові до економічних викликів 2011 року: державні фінанси перебувають у жорсткому управлінні, бюджетні зобов'язання виконуються. Але питання полягає в тому, чи кореспондується така модель із ситуацією на внутрішньому ринку, як впливає на реальний, фінансовий сектори, на домогосподарства? Як-то кажуть, на кладовищі теж усе стабільно.

А ось намагання органів влади застосовувати командне управління щодо реальних економічних процесів – найбільша помилка, яка може призвести до колосальних проблем соціального характеру... Не в 2011 році. Гадаю, що до завершення Євро-2012 в Україні «все буде гаразд», адже ні українська, ні європейська, ні світова спільнота (футбол – свята справа!) не зацікавлена в дестабілізації ситуації, що поставило б під сумнів правильність вибору країни – організатора фінальної частини чемпіонату. Але що буде далі? Доведеться повертати борги (валовий зовнішній уже перевищив \$104,5 млрд), і тут можуть виникнути серйозні проблеми.

Позначку в
\$104,5
млрд
перевищив
валовий зовнішній
борг України

До того ж динаміка ВВП України надзвичайно залежить від кон'юнктури на зовнішніх ринках, так само як і здатність влади підтримувати стабільність курсу нацвалюти. Виходом із ситуації певною мірою були б заходи, спрямовані на розвиток внутрішнього ринку, який у нас дуже вузький. Таких поки що не спостерігається. Є діаметральні, які свідчать про намагання уряду поширити модель керованої стабільності на мікрорівень. Я розумію, чому це робиться, – такий менталітет керівників виконавчої влади. Приміром, історія з Податковим кодексом

тку інфраструктури державі теж необхідні ресурси, але ж шукати їх потрібно не в реальному секторі, шалено розширюючи права податківців, надаючи можливість у будь-який час відвідувати підприємства. І не виводячи з тіні фонд оплати праці тих фірм, які сплачують податки й внески на загальних умовах. Хай там як парадоксально це звучить, але саме тіньова економіка дозволила країні відносно безболісно пережити 2008–2010 роки. Тиск на цю подушку в умовах нереформованої, перехідної економічної системи – помилка, що може призвести до соціальних негараздів.

НЕ ВАРТО ШУКАТИ РЕСУРСИ В РЕАЛЬНОМУ СЕКТОРІ, РОЗШИРЮЮЧИ ПРАВА ПОДАТКІВЦІВ

Уряд мав би зосередитися в 2011-му на пошуку внутрішніх резервів у зовсім інших площинах... Наприклад, не поспішати звільняти від сплати податку на прибуток ті великі компанії, що виводять дивіденди в офшори, ціна питання – щонайменше 10 млрд грн на рік. Або, приміром, навести лад у наскрізь корумпованій системі державних закупівель – це колосальний ресурс, розумне освоєння якого дало б змогу підняти цілі галузі. Але, найімовірніше, до таких порад, як це було й раніше, не прислухаються. Як-то кажуть: поки грім не вдарить, мужик не перехреститься. ■

засвідчила, що влада недостатньо усвідомлює необхідність створення умов для розвитку внутрішнього ринку як ключового чинника справжньої стабільності. Якщо, не дай Боже, в 2011-му на світових ринках почнуться катаклізми, то командне регулювання не допоможе.

Зрозуміло, що для стимулювання економіки та розви-

СТАТТЯ 28

Не менше 360 млн грн має перерахувати Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття у 2011 році на створення робочих місць для забезпечення зайнятості мешканців вугледобувних регіонів.

Ця норма перекочувала до держбюджету-2011 із попереднього майже без змін. На жаль, статистика щодо ефективності використання згаданих коштів не наводиться.

СТАТТЯ 31

Надати право Кабміну здійснити випуск облігацій внутрішньої державної позики та їхній обмін на акції додаткової емісії НАК «Нафтогаз України».

Оскільки самого фінансового плану НАК «Нафтогаз України» на 2011 рік поки що немає, можна лише здогадуватися, про які саме обсяги облігацій йдеться в держбюджеті. Так чи інакше наявність цієї статті свідчить про неготовність НАК виконувати зобов'язання без зовнішньої підтримки.

СТАТТЯ 32

Надати право Кабміну здійснити випуск облігацій внутрішньої державної позики на суму до 5 млрд грн із наступним кредитуванням Аграрного фонду.

Характерно, що ці облігації чомусь не враховані в межах граничного держборгу, хоча де-факто збільшують дефіцит держбюджету. Випуск ОВДП, їх можлива конвертація в гривні та кредитування Аграрного фонду залишають простір для фінансових зловживань.

СТАТТЯ 33

За рішенням та у порядку, встановленому урядом, можуть бути придбані акції банків, надаватися їм фінансова допомога, проводитися їх приватизація. Джерела видатків – ОВДП чи надходження коштів, отриманих від інших державних запозичень.

Ця стаття створює додаткові передумови для перерозподілу банківського ринку, який очікується у зв'язку з можливим збільшенням мінімального статутного капіталу фінансових установ зі 75 млн грн до 500 млн

VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

На підставі результатів моніторингу виконання держбюджету за I квартал 2011 року уряд має внести пропозиції щодо можливості підвищення соцстандартів.

Бажання уряду підвищити соціальні стандарти, найімовірніше, залишиться декларацією, адже марно сподіватися, що протягом I кварталу відбудеться зростання доходів держави чи то через податкову, чи то через пенсійну чи адміністративну «реформи». Утім, соціальний популізм повернеться тільки-но парламентські вибори призначать на весну чи осінь 2011 року.

Старий новий рік

Без прогнозування та планування важко уявити будь-яку економічну діяльність – чи то компанії, чи то домогосподарства. Головне – не забувати про умовність припущень. Прогнози **Тижня** щодо динаміки ВВП, інфляції, рівня зайнятості, курсу гривні й цін на нерухомість, зроблені напередодні 2010 року, виявилися точними. Спробуємо не схибити і в 2011-му

ВВП, ПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО

Підсумок-2010

Прогнозували*: +3–5%

Отримали: +4,3%

Прогноз-2011

Урядовий: 1253 млрд грн (+4,5% рік до року)

Редакційний: +4,5–5% за умови стабільності світової фінансової системи

Ключові чинники: відновлення попиту на український експорт, зростання внутрішнього попиту напередодні Євро-2012

Дмитро Боярчук,
виконавчий директор CASE Україна

Доволі реалістичним є офіційний прогноз зростання ВВП – плюс 4,5% за підсумками

2011-го, на підставі якого розрахований держбюджет. Наш прогноз – збільшення в діапазоні 4–5% рік до року. На український експорт уже є замовлення, а якщо кон'юнктура на зовнішніх ринках погіршиться, то напередодні Євро-2012 транспорт, торгівля, будівництво й інші галузі цілком зможуть сформувати попит на продукцію експортерів. Таким чином, 2011-го року економіка працюватиме, створюватимуться робочі місця, податкові відрахування зростатимуть. Єдина суттєва проблема – за цих доволі сприятливих умов не очікується поліпшення інвестиційного клімату, але приплив грошей в Україну все одно буде, основні країни-інвестори традиційні – Кіпр і Росія.

Олексій Блінов,
директор департаменту аналітики Astrum Investment Management

2011 року темп зростання реального ВВП України – до 6%. Причому провідною тенденцією буде поживлення інвестиційних процесів як у державному, так і приватному секторах економіки. Очікуємо, що зростання інвестицій в основний капітал у 2011-му становитиме 20%. Проте лівова частка проектів фінансуватиметься за рахунок зовнішніх запозичень. Зовнішньоторговельна кон'юнктура залишатиметься сприятливою для економіки України, зокрема для підприємств ГМК і машинобудування, адже нині глобальна економіка поступово долає кризу, причому динаміка розвитку пришвидшується.

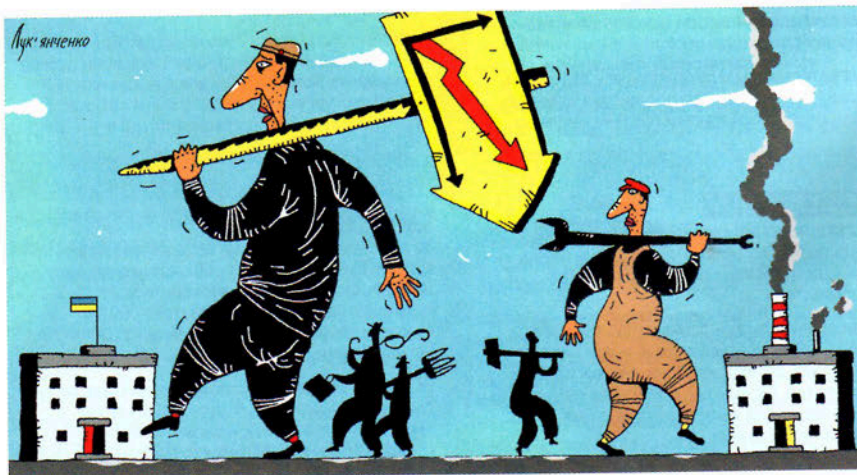
Василь Юрчишин,
директор економічних програм Центру ім. Разумкова

Прогноз ВВП, на підставі якого розрахований держбюджет-2011, є поміркованішим, ніж амбітні декларації представників уряду щодо наслідків «реформування» економіки. Офіційно заплановане збільшення ВВП – плюс 4,5% порівняно з 2010-м – є реалістичним, але ж потрібно розуміти, що підстав для оптимізму насправді небагато. По-перше, темпи розвитку економіки України в 2011-му не перевищать показників 2010-го. А по-друге, навіть за умови втілення урядових прогнозів у 2011-му країна не вийде на докризовий рівень ВВП, тобто зростання протягом останніх років зумовлене низькою базою порівняння.

* Тут і далі – Тиждень, №52 від 25.12.2009 р.

**НАВІТЬ ЗА УМОВИ
ВТІЛЕННЯ УРЯДОВИХ
ПРОГНОЗІВ У 2011-МУ
КРАЇНА НЕ ВИЙДЕ
НА ДОКРИЗОВИЙ
РІВЕНЬ ВВП**

ІНФЛЯЦІЯ**Підсумок-2010****Прогнозували:** +11%**Отримали:** +10,5%**Прогноз-2011****Урядовий:** 8,9%**Редакційний:** 11–12% за умови стабільності світової фінансової системи**Ключові чинники:** підвищення цін на послуги ЖКГ та продовольчі товари

Олександр Жолудь,
старший аналітик
Міжнародного
центру
перспективних
досліджень

У 2011 році темпи інфляції сповіль-

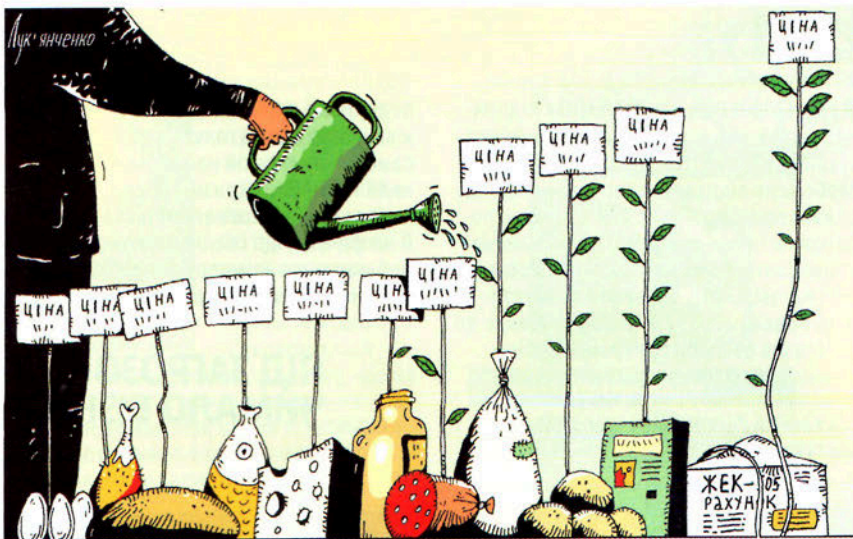
няться з 10,5% до 9,9%, а індекс споживчих цін уперше з 2003-го не перетне позначку 110%. Звісно, за умови, якщо не буде неврожаю, а світові ціни на агропромислової продукцію не злетять так, як 2010-го, – як показує досвід, двох-трьох спекотних років поспіль не буває. На темп інфляції вплине очікуване подорожчання житлово-комунальних послуг, однак ця стаття не перевищує 10% вартості споживчого кошика. Поміж продовольчих товарів найдинамічніше дорожчатимуть цукор (з урахуванням низької цукристості буряку в урожаї 2010-го), а також соціальні сорти хліба (попри зростання в 2010-му, ціни на нього залишаються нижчими за собівартість).

Василь Юрчишин,
директор економічних програм
Центру ім. Разумкова

В останні роки офіційні показники інфляції в Україні занижені. Наприклад, Держкомстат 2010-го фіксував невисоке зростання цін у серпні – вересні, хоча на практиці продовольча група товарів дорожчала надзвичайно стрімко, вартість деяких продуктів збільшилася в півтора-два рази. Відповідно рівень інфляції, закладений урядом на 2011 рік, ні про що не говорить – показника на рівні 8,9% може бути досягнуто хіба що в офіційних звітах. Проте споживчий кошик подорожчає істотніше за рахунок уже анонсованого підвищення тарифів на послуги ЖКГ, зростання внутрішніх цін на газ, на транспортні послуги тощо.

Дмитро Боярчук,
виконавчий директор
CASE Україна

У 2011 році ми очікуємо зростання індексу споживчих цін на 10,6% (грудень до грудня). Причому агфляція (аграрна інфляція) стане найістотнішим чинником збільшення вартості споживчого кошика українців (понад половину становлять продукти харчування). Очікується також підвищення тарифів на комунальні та транспортні послуги, вартості пального, зокрема бензину. Розкручуватимуть інфляцію песимістичні девальваційні очікування українців.

КУРС ГРИВНІ**Підсумок-2010****Прогнозували:** 7,5–8,5 UAH/USD**Отримали:** 7,9–8,18 UAH/USD

Микола Івченко,
керівник
інформаційно-
аналітичного
центру FOREX
CLUB

Курс гривні щодо долара США, закладений у держбюджет-2011, є цілком реалістичним, напевно, зафіксований показник залишатиметься відносно стабільним.

Так, до червня 2011-го середній курс продажу американського долара на готівковому ринку становитиме 7,93 грн, а до кінця року знизиться до 7,89 грн. Ключові чинники стабільності нацвалюти – співпраця уряду України з Міжнародним валютним фондом, а також зростання попиту на світових ринках на сировину й напівфабрикати, експортовані з України.

Прогноз-2011**Урядовий:** 7,95 UAH/USD**Редакційний:** 7,95–8 UAH/USD за умови стабільності світової фінансової системи**Ключовий чинник:** кредитування з боку МВФ

Ерік Найман,
партнер Capital
Times

Перше півріччя 2011-го пройде під знаком стабільної гривні або навіть її зміцнення (до 7,8 UAH/USD), а в другому очікуємо послаблення нацвалюти (до 8,2 UAH/USD).

Стабільності в першій половині року сприятиме вплив іноземних інвестицій, насамперед у результаті приватизації та боргового інвестування (надання довгострокових кредитів або купівлі боргових зобов'язань). Осіння девальвація гривні буде зумовлена традиційним погіршенням сальдо торговельного балансу внаслідок збільшення обсягів споживання російського газу.

Сергій Яременко,
екс-заступник
голови НБУ

Мій курсовий прогноз нічим не відрізнятиметься від задекларованого офіційного. Головний чинник, який визначатиме стабільність гривні, – необхідність дотримуватися домовленостей із МВФ, згідно з якими курс не повинен виходити за межі 7,9–8,0 UAH/USD, що ми й маємо наразі. Зі свого боку, Фонд відвантажуватиме валюту Україні, щоб курс гривні не зазнав змін. За такої ситуації будь-які інші економічні чинники не мають значення.

ЗАЙНЯТИСТЬ

Підсумок-2010

Прогнозували: 9,5%

Отримали: 8,5%

Прогноз-2011

Урядовий: 7,6–8,1%

Редакційний: 8% за умов зростання ВВП на 4,5–5%

Ключовий чинник: економічне відновлення

Ірина Бекешкіна,
науковий керівник фонду «Демократичні ініціативи»

Вельми прикрі тенденції на ринку праці можуть бути зумовлені очікуваним наступом влади на тіньову економіку, зокрема адміністративною протидією виплати зарплати в конвертах. Так, у 2010-му плановий дефіцит Пенсійного фонду становив 29,6 млрд грн, а в 2011-му може бути ще більшим. Однак якщо, наприклад, зараз власник підприємства сплачує щомісяця соціальні відрахування з 20 тис. грн, то навряд чи він безболісно відреагує на зростання фонду оплати праці до 60 тис. Під загрозою податкових перевірок чимало бізнесменів просто оптимізують витрати на персонал: частину звільняють, від решти вимагатимуть подвійного зав'язання. Це призведе до зростання безробіття в країні та збільшення державної допомоги непрацюючим. Таким чином, зиск, отриманий від посилення фіскального тиску, може не вартувати вичинки.

Ксенія Воронова,
провідний консультант Brain Source International

У 2008–2009 роках в Україні кількість найманих робітників скоротилася щонайменше на 1 млн, однак наразі на ринку праці спостерігаються позитивні тенденції. За офіційними даними, протягом першого півріччя 2010-го рівень зайнятості зріс з 57,7% до 58,4%, а кількість безробітних зменшилася на 140 тис. осіб – до 1,9 млн. За нашими прогнозами, ця тенденція збережеться в 2011-му з огляду на очікуване економічне відновлення. 2010-го було відкрито чимало вакансій маркетологів, рекрутерів, менеджерів із продажу, фахівців банківської галузі (представників саме цих професій найактивніше звільняли на початку кризи. – Ред.). 2011-го нові позиції відкриватимуться в ІТ-сфері й на фірмах, що спеціалізуються на виробництві товарів першої необхідності, зокрема в харчовій промисловості.

Ігор Бураковський,
директор Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

Ми очікуємо зниження рівня безро-

біття в 2011 році до 7,5% (за методологією МОП), але є низка суперечливих чинників, наслідки яких прорахувати складно. Йдеться, наприклад, про анонсовані адміністративну та пенсійну реформи: з одного боку, звільнення великої кількості чиновників потенційно спровокує зростання безробіття, а з іншого – збільшення пенсійного віку для чоловіків і жінок сприятиме підвищенню рівня зайнятості.

**ПІД ЗАГРОЗОЮ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК
ЧИМАЛО БІЗНЕСМЕНІВ ПРОСТО
ОПТИМІЗУЮТЬ ВИТРАТИ НА ПЕРСОНАЛ**

ЦІНИ НА НЕРУХОМІСТЬ

Підсумок-2010

Прогнозували: -10–15%

(первинний ринок)

Отримали: -11% (первинний ринок)

Прогноз-2011

Урядовий: немає

Редакційний: -1–1,5%

(первинний ринок)

Ключові чинники: невелика кількість угод, небажання забудовників корегувати ціни, мляве кредитування

Михайло Ермоленко,
гендиректор
Knight Frank LLC
Ukraine

На 2010 рік учасники ринку поклали значні надії – очікувалося, що ринок житла наре-

шті почне зростати завдяки відкладеному попиту, однак змін майже не сталося. У 2011-му ціни на нерухомість (її купують переважно для проживання, а не перепродажу) залишатимуться стабільними або ж просядуть на 1–2% в першому півріччі. Чимало квартир на вторинному ринку давно виставлені на продаж, але досі нереалізовані, хоча їхні власники знизили ціни до прийнятного для них рівня.

Олександр Рубанов,
президент
Союзу фахівців з
нерухомості
України

2011 рік не перевершить попередній за кількістю реальних угод на ринку неру-

хомості або ж навіть не досягне його показників, тобто очікується подальша стагнація. Ціни на житлові метри на вторинному ринку, ймовірно, просядуть на 1,5–2% протягом року. На первинному частка об'єктів незавершеного будівництва все ще сягає 90%, причому роботи проводяться вкрай мляво (зазвичай об'єкти здають в експлуатацію частинами, у міру продажу квартир. – **Ред.**). Аби вийти на обсяги реалізації 2002–2004-го, знадобиться щонайменше чотири-п'ять років.

Віктор Власов,
президент
компанії
«ВЛАСТ-ГРУПА»

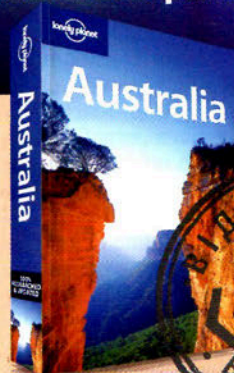
Вважаємо, що в 2011 році нерухомість дорожчатиме, хоча й незначними темпами. З'являтимуться

нові об'єкти на первинному ринку, однак їх буде небагато, тож підстав для падіння цін немає. При цьому відновлення ринку пов'язане з появою прийнятного іпотечного кредитування.

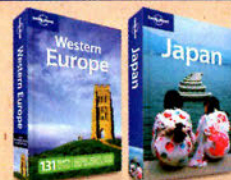

One of these
is your perfect
travel companion.*

* Один з них твій
ідеальний супутник

Colourful...

To the point...

Easy going...

All the highlights.

м. Київ

вул. Лисенка, 3

тел.: (044) 235-88-54

просп. Повітрофлотський, 33/2

тел.: (044) 275-67-42

вул. Спаська, 5

тел.: (044) 351-13-38

м. Львів

просп. Свободи, 7

тел.: (032) 272-85-74

КНИГАРНЯ

www.book-ye.com.ua

Лебідь, рак і щука

Три різні шляхи: Америка, Єврозона і країни, що розвиваються

Для світової економіки 2010-й виявився на диво успішним. Обсяг світового виробництва зріс приблизно на 5% – більше та значно швидше, ніж передбачали рік тому. Більшості безбспек, які чигали на фінансові ринки протягом року, вдалося уникнути. Економіка Китаю не постраждала від жорстких обмежень. Сповільнення американської економіки в середині року не переросло у подвійну рецесію. Щоправда, периферійні країни Єврозони зіткнулися з реальними проблемами. Однак в цілому Єврозона, як для континенту зі старіючим населенням, демонструвала пристойний рівень зростання за рахунок жвавості Німеччини – найдинамічнішої, потужної багатой країни в 2010 році.

Питання полягає у тому, чи 2011-й пройде за таким самим сценарієм? Багато хто так вважає. В більшості країн споживачі та бізнес почуваються впевненіше; зростання виробництва у світі прискорюється; фінансові ринки, схоже, оживилися. Індекс MSCI світових цін на акції зріс на 20% з початку липня. Нині інвестори спокійно реагують на значно гірші новини, ніж ті, від яких у них волосся ставало дибки ще рік тому, як, наприклад, на новини про різке збільшення дохідності за борговими інструментами на периферії Єврозони чи про зростання інфляції в Китаї.

На початку цього року інвестори мали аж надто песимістичний настрій. Тепер же їхня легковажна впевненість видається недоречною. Якщо описати ситуацію просто, то успішність світової економіки в 2011 році залежить від того, що відбуватиметься в трьох місцях: на великих ринках, що розвиваються, в Єврозоні й Америці. (Приміром, Японія все ще є одним із важковаговиків еконо-

міки, але від неї приємних сюрпризів очікують найменше.) Кожен із цієї «великої трійці» тримає курс в різні боки, має дуже різні перспективи розвитку та ухвалює несумісні політичні рішення. Деяких розбіжностей справді не уникнути: навіть пересічний спостерігач завжди бачив велику різницю між економіками Індії та Америки. Але зараз з'являються нові розколи, особливо в багатому світі, що підвищують шанси виникнення конфліктів.

ХТО ВГОРУ, ХТО ДОНИЗУ, А ХТО В НІКУДИ

Почнемо з великих ринків, що розвиваються, – цьогоріч вони відіграли чи не найбільшу роль у світовому розвитку. Від Шеньчженя до Сан-Паоло економіка була в ударі. Вільний виробничий потенціал використовувався. Іноземний капітал вливався, куди міг. Тепер на зміну окремим страхам, викликаним «бульбашками», приходять острах, пов'язаний з масштабнішим перегріванням. Китай –

лют (і тут лідирує Китай). Це нестабільне поєднання. Аби зупинити підвищення цін, більшості ринків, що розвиваються, наступного року доведеться вдатися до жорсткішої політики. Якщо вони перестаріються, то можуть різко припинити розвиватися. Якщо зроблять замало, створять сприятливі умови для зростання інфляції та запровадження жорсткішої політики в майбутньому. У будь-якому разі шанси макроекономічного шоку від світу, що розвивається, різко зростають.

Єврозона – це ще одне очевидне джерело стресу, цього разу фінансового і макроекономічного. Зростання безперечно сповільниться в короткотерміновій перспективі, якби ж то тільки за рахунок скорочення урядами витратків. В основних країнах, зокрема Німеччині, до-

ЄВРОЗОНА – ЦЕ ЩЕ ОДНЕ ОЧЕВИДНЕ ДЖЕРЕЛО СТРЕСУ, ЦЬОГО РАЗУ ФІНАНСОВОГО І МАКРОЕКОНОМІЧНОГО

найперший, але далеко не єдиний приклад. У бразильських магазинах ніде яблуку впасти, хоча інфляція там вже перевищила 5%, а обсяг імпорту в листопаді зріс порівняно з попереднім роком на 44%.

Часто проблема полягає в доступі до дешевих грошей. Хоча економічний спад 2009 року здається тепер далеким минулим, умови на валютному ринку залишаються невизначеними, часто внаслідок дій, що спрямовані на знецінення ва-

бровільно вдаватимуться до фіскальної консолідації, яка іноді більше нагадує мазохізм. Проблемні економіки на периферії, приміром, Ірландія, Португалія та Греція мають менший вибір і зловісне майбутнє. Емпіричні докази свідчать про те, що країнам – членам валютного союзу навряд чи вдасться швидко підвищити свою конкурентоспроможність, знизивши зарплати і ціни. Гірше те, що фінансові наслідки перетворення світу на місце, де країна єврозони може просто збанкрутити, стають дедалі очевиднішими. Проблема не лише в тому, що багато країн єврозони мають завеликі борги. Перегляду може потребувати модель цілої європейської банківської системи, що ґрунтується на глибокій транскордонній інтеграції. Ці труднощі здатні спантеличити навіть найпросвітлініших стратегів, а політичні лідери єврозони, на жаль, надто сварливі та мало-ефективні. Складається враження, що 2011-й принесе ще більше хаосу.

ШИРШИЙ ПОЯС ДЛЯ БАРАКА

Американська економіка теж змінюватиметься, але в протилежному

напрямку. На відміну від Європи Америка не так давно рішуче відмовилася від принципу жорсткої економії в макроекономічній політиці. Угода про зниження податків, якої дійшли Барак Обама та республіканці з конгресу 7 грудня, виявилася значно щедрішою, ніж передбачали. Завдяки їй не лише продовжили на два роки податкові пільги, введені Джорджем Бушем, а й запровадили нові в обсязі понад 2% ВВП на 2011 рік. Якщо до цього додати безперервне скуповування Федеральним резервом облігацій, вийде, що Америка приймає чергову дозу стероїдів-стимуляторів, а Європа тимчасом різко зіскочила з цієї голки і тепер проходить реабілітацію.

Це все може призвести до того, що зростання виробництва Америки наступного року сягне щонайменше 4%. Цей показник перевищує очікування і є достатнім для зниження безробіття, хоч і не за короткий час. Однак американські політики теж йдуть на ризик. Кільком пропозиціям щодо зменшення дефіциту, здається, світить збирати порох на полицях. Власники облігацій, які досі дуже поблажливо ставилися до друкаря основної резервної валюти світу, у відповідь на податкові нововведення почали розпродавати казначейські облігації. Деякі інвестори,

певна річ, передбачають прискорення зростання, але більшість стурбована розміром бюджетної дірки Америки. Якщо ці страхи справдяться, ринок облігацій у 2011-му може розсипатися на очах у США.

Наскільки ж вагоме це роздоріжжя? Розбіжності між трьома великими світовими гравцями приховують в собі ри-

зики для кожного. Розслаблена монетарна політика Америки та побоювання дефолтів держав єврозони спонукатиме спрямовувати капітал на ринки, що розвиваються. А отже, центробанки останніх неохоче підніматимуть відсоткові ставки та стримуватимуть інфляцію. За наступних п'ять років на економіки, що розвиваються, може припасти понад 50% світового зростання й лише 13% збільшення чистого світового державного боргу. Замість відновлення рівноваги світова економіка в недалекому майбутньому ризикує ще більше розбалансуватися між загрузлим у боргах Заходом і бережливим Сходом.

Заходу вдалося уникнути депресії частково завдяки тому, що Європа й Америка співпрацювали і поділяли одну економічну філософію. Тепер їх охопили внутрішні проблеми, для вирішення яких вони керуються зовсім протилежними стратегіями. Це поганий знак для міжнародної співпраці. Навряд чи брусельські політики думатимуть про черговий раунд переговорів про торгівлю, коли якась із країн – членів ЄС опиниться на межі банкрутства. Це поганий знак для фінансових ринків, оскільки ані європейський підхід наліплювання пластирів на рани, ані американська тактика «гуляй сьогодні, про завтра подумаймо завтра» стосовно дефіциту, не передбачають стабільності.

Звісно, так не має бути. Після того як Обама з конгресом витратили чимало грошей, вони могли б зайнятися середньотерміновим плануванням скорочення бюджетного дефіциту. Сварливі європейські лідери могли б зібратися для обговорення способу відновлення стабільності єдиної валюти і банківської системи єврозони. А великі країни, що розвиваються, могли б дозволити своїм валютам подорожчати. Проте на це розраховувати не варто. Сильніше розділена світова економіка може перетворити 2011-й на рік неприємних сюрпризів.

Рік бабака

Від 2011-го року не варто очікувати сенсаційних новин

Коротко кажучи, в 2011-му загальна ситуація буде та сама, що й у 2010-му. Європа поділена, Америка відсутня, Росія повертається до своїх старих трюків, Азія зростає. А Україна, боюся, залишається на узбіччі історії.

ЄВРОПЕЙСЬКІ ФОБІЇ

Почнімо з Європи. Збоку виглядало би цілком розумним, якби економічне та геополітичне майбутнє Європейського Союзу включало швидку й глибоку інтеграцію з його південними та східними сусідами. Приєднання України (46 млн) і Туреччини (72 млн) до теперішнього ЄС (500 млн) зробить Союз справжньою світовою потугою. Ця мета спокусливо близька: за умови істинного політичного лідерства українське й турецьке членство може бути реалістичним завданням на 2020 рік (як і вступ до ЄС усіх західнобалканських країн). На жаль, так не вважають більшість європейських лідерів, які бояться змін і охочіше звважають на вердикт соціологічних опитувань, а не історії.

Та повернімося до реального життя. Угорське головування в першому півріччі 2011-го не принесе ЄС ніякого магічного відродження. Переважно це буде низка піар-трюків для уряду Віктора Орбана, котрий намагатиметься уникнути критики за свій путінський підхід до внутрішньої політики. Відколи в Лісабонській угоді було переписано європейські правила, перехідне шестимісячне президентство стало значно менш важливим. Бельгійці, які головували в ЄС у другому півріччі 2010-го, твердо відстоювали цю ідею, бажаючи дати більше простору для маневрів своєму экс-прем'єр-міністрові Герману ван Ромпею. Як президент Євросоюзу він, мабуть, є найвідомішим та найвпливовішим бельгійцем у світі. Добре для нього, але всім іншим бай-

Автор:
Едвард Лукас

ОБЕРЕЖНА ПОЛЬЩА

Головною подією угорського головування буде саміт Східного партнерства 26 травня. Життєво необхідними в підготовці до нього стануть великі зусилля України. Польща головуватиме в ЄС у другій половині 2011-го й буде готова розвивати будь-які дії щодо віз, торгівлі чи енергетичної безпеки. Але я не оптиміст. «Перемовники в Києві, здається, вважають, що це Європейський Союз намагається приєднатися до України, а не навпаки», – розповів нещодавно мені єврочиновник. Польща – більша, багатша та притомніша за Угорщину з її теперішнім керівництвом – може бути впливовішою. Її дипломати чудово підготувалися. Вона тісно співпрацює зі Швецією і завоювала довіру Ангели Меркель, головного арбітра в процесі прийняття рішень у ЄС.

Польська економіка в 2011-му залишатиметься загальноєвропейською зіркою. Дехто вважає, що уряд Дональда Туска був надто обережним. Але мета хитрого Туска полягає в тому, щоб виграти вибори в листопаді. Це буде великим тріумфом: жоден польський голова незалежного уряду не здобував на виборах другий термін. У минулому цим могли похвалитися тільки комуністичні посадовці чи прем'єр-міністри в екзилі. У разі перемоги Туск зможе претендувати на титул найуспішнішого лідера в історії країни. Що він робитиме з цим – інша історія. Але, щоб винести вирок, ми маємо дочекатися 2012 року. У 2011-му можемо лише припустити, що лідери Польщі будуть обережними вдома та за кордоном, щоб не зіпсувати своїх шансів на великий політичний приз.

ПОРЯТУНОК ЄВРОЗОНИ

Загалом у Європейському Союзі постане новий великий поділ: Північ проти Півдня. Старий розкол між Східною (бідною, неохайною, політично хаотичною) та Західною (багатою, чес-

ною, стабільною) Європою здаватиметься як ніколи застарілим. Ощадливі, працелюбні, добре керовані країни Північної Європи на чолі з економічним титаном – Німеччиною – розвиватимуться швидше. Зростання обтяжених боргами економік, корумпованих країн Півдня (Іспанії, Італії, Греції та Португалії) буде повільним. Їхня успішність у минулі десятиліття ґрунтувалася на низьких зарплатах і дешевих кредитах. Але членство в єврозоні зробило їх неконкурентоспроможними. Вони тепер не здатні провести девальвацію національних грошових одиниць, аби повернутися до зростання. Їхні компанії та домогосподарства загрузли в боргах і не можуть скористатися інфляцією, щоби позбутися заборгованості. Південь опинився в пастці.

Було б, однак, передчасно казати, що 2011-й стане роком розпаду єврозони. Німеччина надто багато інвестувала в спільну валюту, щоб так просто дозволити їй зникнути. Тамтешні інвестори та банки вклали забагато грошей у ненадійні борги по всьому в єврозоні. Франція теж не допустить її розпаду: вона вбачає в єдиній валюті вкрай важливий стримувальний чинник, без якого Берлін безпосередньо домінуватиме в Європі.

Отже, чекайте того, що правила ігноруватимуть частіше: Брюссель більше втручатиметься у фискальну політику членів ЄС, надаватиме більше допомоги, Європейський центробанк друкуватиме більше грошей, а отже, вищою буде й інфляція. Втратять при цьому німецькі вкладники: втретє за 100 років вони побачать зазіхання політиків на їхні заощадження. Ті, хто вклав гроші в ризиковані, але прибуткові бонди, підкріплені ненадійними ірландськими, середземноморськими або угорськими боргами, отримають допомогу. А ось ощадливі і обачні,

хто інвестував у надійні, малоприбуткові борги або ж зберігав кошти в готівці чи на банківських депозитах, спостерігатимуть, як їх поїдає інфляція. Німецька марка була твердою валютою. Євро, якщо воно збережеться, буде слабкою грошовою одиницею. Мало хто схоче до неї приєднатися. Латвія та Литва, які вічно намагаються наздогнати своїх чванькуватих естонських сусідів, можуть залишитися єдиними країнами в залі очкування євро.

АМЕРИКА ПОЗА ГРОЮ

Америка в 2011-му відчує обмеження своєї потуги. Республіканці можуть вимагати агресивності в Конгресі, однак дзьоб яструба зламаний, його кігті розкололися, а очі мутні. Уперше з 1930-х США не побачать себе в центрі світових подій. Китай, а не Штати буде країною, яка заспокоюватиме знервоване й жорстоке керівництво Північної Кореї. Десятиліття спроб досягти миру на Близькому Сході за посередництва Америки ні до чого не привели.

У США залишатиметься здатність застосувати військову силу за межами своїх кордонів. Але вони не зможуть цього робити без переконливого стратегічного обґрунтування. Війна в Афганістані є чудовим прикладом. З одного боку, вона є вдалою, з іншого – ні. Одна річ – мати високотехнологічні дрони, які можуть знищити чимало лідерів талібів, інша – створити умови, за яких на їхні місця не прийдуть нові командири. Втоmlена від війни американська адміністрація відчайдушно шукатиме способу, як би проголосити перемогу та повернутися додому. Це завдасть удару по гордості Сполучених Штатів та їхніх союзників, а також підірве довіру між ними. Багато американців відчують, що НАТО провалив свій головний іспит – ведення справжньої війни в ім'я колективної безпеки. Натомість чимало європейців зроблять висновок, що війни Америки – це не їхні війни.

Як результат – у 2011-му США переважно залишатимуться поза грою в Європі, що буде погано для обох берегів Атлантики. Ця сумна історія почалася з катастрофічного Бухарестського саміту НАТО 2008 року, коли Алякс уперше рішуче відмовився задовольнити бажання американського керівництва (правду кажучи, жадливо недбале) надати Плани дій щодо членства Україні та Грузії.

Коли озирася в минуле, здається, що адміністрація Буша впродовж восьми гнітючих років свого правління випробувала Північноатлантичний альянс на міцність. Тепер ми маємо жити з наслідками цих дій. Ця комбінація некомпетентності та зневаги до міжнародного права зашкодила престижу Сполучених Штатів, і Баракі Обамі з Гіллари Клінтон не вдалося його відновити. Одна група європейців не бажає робити те, що хоче Америка, бо вони не визнають її морального авторитету або політичного лідерства. Інша – військові та спецслужби – не така перебірлива, але безжально прагматична: ще до галасливого WikiLeaks США видавалися дедалі менш здатними тримати секрети – власні або союзників.

ВІЙНА ЗА WIKILEAKS

«Віківиливи» інформації будуть на перших шпальтах і в 2011-му. Час від часу з'являтиметься надзвичайно соковита порція інформації, демонстру-

Світ у 2011-му

Тиждень виділив найважливіші міжнародні події 2011 року

1 СІЧНЯ

Естонія офіційно переходить на євро

Незважаючи на кризові явища в єврозоні, Естонія не відмовилася від ідеї перейти на спільну валюту. І, схоже, цього разу обійдеться без потрясінь, принаймні ціни в країні залишаються стабільними. За результатами проведеного в листопаді 2010 року опитування, перехід на євровалюту підтримували 54% жителів Естонії. Держава провела ефективну інформаційну кампанію: добре поінформованими про перехід вважають себе 89% населення.

СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ

У Європейському Союзі головуватиме Угорщина

Очолить Євросоюз країна – сусідка України, що перебуває в глибокій економічній стагнації. Її головування, утім, буде дуже важливим, адже на нього припадає травневий саміт ЄС та держав – учасниць програми «Східне партнерство» в Будапешті. Після саміту має розпочатися попередня дискусія про новий бюджет Євросоюзу на 2014–2020 роки, в якому, зокрема, будуть закладені витрати й на Східне партнерство. Крім того, угорці планують порушити питання енергобезпеки, Дунайської стратегії, ромської проблематики. Країна виступає за створення енергетичного коридору «Північ – Південь» від Балтійського до Адриатичного моря, що охопить такі країни, як Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Хорватія.

9 СІЧНЯ

На політичній карті світу має з'явитися нова держава

Тривала громадянська війна в Судані забрала життя майже 2 млн осіб, аж доки Південь і Північ 2005 року не підписали мирний договір. Згідно з ним на початку 2011-го в багатому на нафту Південному Судані має відбутися референдум про незалежність. На ньому чорношкіре населення регіону, найімовірніше, обере незалежність від арабської Півночі. Новопостала держава, однак, приречена відразу зіткнутися з проблемами: територіальними конфліктами, міжплемінними суперечками та браком інфраструктури.

СІЧЕНЬ

Франція головуватиме на саміті Великої вісімки

Для президента Франції Ніколя Саркозі цей рік буде шансом продемонструвати своїм виборцям, що він усе ще має авторитет – якщо не всередині країни, то принаймні у світовій політиці. Попереду, в 2012-му, на нього чекають вибори, а рейтинг політика останнім часом знижується. Тому французький президент намагатиметься зробити січневий саміт вікопомним (як, зрештою, і листопадовий 20-й саміт Великої двадцятки, на якому він теж головуватиме).

ТРАВЕНЬ

Саміт ЄС та країн – учасниць програми «Східне партнерство» в Будапешті

Керманічі країн ЄС та шести країн – учасниць Східного партнерства (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова, Україна) вирішуватимуть майбутню долю програми. Міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко звертався до своїх західноєвропейських колег із настійливим проханням збільшити фінансування проєктів Східного партнерства. Основний бюджет програми становить €450 млн на рік для всіх шести країн разом узятих із перспективою збільшення до €785 млн у 2013-му. Для порівняння: у 2000–2003-му в межах програми PHARE, покликаній сприяти євроінтеграції, лише Польща щороку отримувала від ЄС у середньому по €470 млн. Тим часом європейці, роздратовані безупинним зникненням своїх грошей у чорних дірах пострадянської корупції, від початку наголошували, що в Східному партнерстві йдеться не про гроші, а про передачу досвіду та розвиток міжлюдських контактів.

Президентські вибори в Латвії

Президента Латвії, що є парламентською республікою, обирає Сейм. Багато латвійських політиків та експертів вважають, що чинний безпартійний президент, лікар-травматолог за фахом Валдіс Затлерс має великі шанси бути переобраним на другий термін. Він підтримував нинішній правоцентристський уряд Валдіса Домбровскіса й критикує парламент за ухвалення законів, вигідних лише певним бізнесовим групам. Затлерс відзначився також тим, що приймав у себе ветеранів, які боролися під час Другої світової проти советів, і водночас покладав квіти до пам'ятника Невідомому солдату біля Кремлівської стіни. Вплив РФ у Латвії – як економічний, так і політичний – під час кризи відчутно зріс. Однак експерти впевнені, що країна не перетвориться на російський форпост у ЄС, що певною мірою засвідчили останні парламентські вибори в країні, на яких проросійські сили набрали менше голосів, ніж очікувалося.

ЧЕРВЕНЬ

Парламентські вибори в Туреччині

Партія справедливості та розвитку нинішнього прем'єр-міністра Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана, найімовірніше, виграє ці парламентські вибори. У листопаді 2010-го, згідно із соціопитуваннями, її рейтинг сягнув 46,7%, Другу за популярністю Республіканську народну партію підтримують 25%, а праворадикальну Партію націоналістичного руху – лише близько 12% турецьких громадян. У 2010-му уряд Ердогана окришила перемога на конституційному референдумі, завдяки якій Основний Закон країни було наближено до стандартів ЄС. Зокрема, обмежено можливості військових впливати на політику. Якщо все розвиватиметься за таким сценарієм, то євроінтеграція та ліберальні ринкові реформи в наступні роки можуть бути головними пунктами порядку денного Туреччини. Водночас триватимуть її спроби посилити свій вплив на Близькому Сході.

ючи брудні трюки американців, їхні в'їдливі твердження чи на диво відверті розмови. Але ці відкриття самі по собі не впливатимуть на перебіг подій. Більшість тих, хто професійно задіяний у міжнародних відносинах, вже знали в загальних рисах все те, що відкрив WikiLeaks. Єдина новинка в тому, що крім приватного обговорення цих тем з американськими та іншими дипломатами ми ще й бачимо, як зміст цих бесід записується.

Що змінить світ у 2011-му, то це американські спроби розібратися з WikiLeaks. Компанії, які ведуть бізнес в Інтернеті, усвідомлять, що їм треба стати на чийсь бік і відчутти гнів або американського уряду, або «мереженя» та «хактивістів», вбачають у Джуліані Ассанжі героя, а у WikiLeaks – частину хрестового походу [за свободу Інтернету]. Перші сутички в цій війні вже почалися, але 2011 року вона розгориться ще більше. Очікуйте судових позовів з обох боків. Це буде випробуванням для країн на кшталт Великої Британії та Швеції, які зазвичай вважають себе відданими союзниками США.

Інерція означає, що Америка й далі поводитиметься як європейська держава. Вона братиме участь у самітах НАТО. У таких питаннях, як торгівля та глобальна економіка, ЄС залишатиметься головним спаринг-партнером, конкурентом і союзником США. Але в цьому шлюбі згас вогник, і я не знаю, як його можна знову розпалити. Чоловік і дружина сплять в окремих кімнатах та нарізно проводять відпустки. Поки що вони обговорюють рахунки та справи дітей цілком мирно, що краще, ніж мовчанка, але цього недостатньо для тривалого збереження стосунків.

БАЛТІЙСЬКІ ВІТРИ

Їхні діти – це здебільшого країни Балтії та Західних Балкан. Америка й далі не спустатиме очей із Косова та Боснії, найнеспокійніших територій, що лишилися від розпаду Югославії. Але 2011-го в цьому і інших питаннях дедалі активніше братиме на себе ініціативу Німеччина. Тамтешні дипломати впевнені, що цей рік принесе прогрес у тривалому та абсурдному диспуті про назву Македонії (греки вважають назву «Македонія» частиною еліністичної спадщини і думають, що Скоп'є намагається її монополізувати). У цьому питанні за останні 18 років Америка мала всі підстави досягти прогресу, однак так нічого й не зробила.

У країнах Балтії США збережуть вагу. Для тих, хто має справу з безпековою тематикою в нордичному та Балтійському регіонах, 2011-й буде роком звичайним у доброму сенсі цього слова. Це єдиний куточок НАТО, де все ще залишається справжня проблема безпеки: збройні сили Росії, навіть у її ослабленому стані, можуть (за умови агресивної поведінки політичного керівництва, що досі припустима) спробувати влаштувати тут провокацію. Це та дірка, яку Америка залатала в 2010-му, проштотхнувши план оборони під назвою Eagle Guardian – «Орел-захисник» (адміністрація Буша уникала цієї теми, побоюючись образити РФ).

Цей план передбачає навчання, і 2011 року ми побачимо великі військові вправи (півдужини вже було проведено в другій половині 2010-го). Великою новиною стане тісна співпраця зі Швецією (яка номінально до НАТО не належить) під час цих на-

вчань. Участь Фінляндії в регіональній безпековій взаємодії накульгує через антинатовського президента країни Тар'ю Халонен. Її термін спливає 2012-го, тоді можна буде очікувати змін. Америка й далі з ентузіазмом ставитиметься до нордично-балтійської безпеки й намагатиметься залучити до неї Британію. Дуже символічно, що найбільшим успіхом євроатлантичного безпекового планування є спокій Балтійського регіону з населенням трохи більш ніж 7 млн осіб, небеса й моря якого патрулюють значні сили чужинців. Чудово, але навряд чи це додає оптимізму щодо майбутнього світу.

КОРУМПОВАНА РОСІЯ

Європа й Америка слабкі та поділені. Це дає привід для побоювань, що Росія зможе робити все, що їй заманеться. Вона вдаватиметься до старих трюків: погроз, залякування, ошуканства. Але й морок має свої межі. Рак корупції роз'їдає російську державність. Накази з Москви (байдуже, з Білого дому чи з Кремля), доки сягають місяця призначення, перетворюються з окриків на шепіт. Неабиякою новиною 2012 року буде те, що провал путінізму стане очевидним усім у Росії, можливо, навіть самому Владімірові Владіміровичу. Велике захоплення влади в 1999–2002-му разом із наступом на олігархів і знищенням «сім'ї» Єльцина тепер здаються вицвілими спогадами про славетну молодість.

Замість давніх фото щасливіших часів проступає похмура й невідкладна реальність: дефективна інфраструктура, демографічний занепад, надмірно залежна від вуглеводнів економіка, слабкі інституції та жадливі інвестиційний клімат. Усі ці проблеми відомі вже багато років: новим є усвідомлення, що їх неможливо вирішити, розкидаючись довкола нафторублями чи повторюючи по телебаченню, що все добре. Росія зараз має вигляд, як Радянський Союз за Брежнєва, – відстала, але з більшою купою брязкалець.

Оптимісти думають, що зміни обов'язково настануть. Логічне майбутнє для Росії може бути тільки на Заході. Йдеться про варіант Японії, яка має певні відмінності в культурі та підходах до історії, але разом з тим безсумнівно віддана фундаментальним принципам політичної свободи й ринкової економіки, а також стратегічно орієнтується на Європу та Америку. Проблеми Росії на Півдні та Сході значно переважають будь-які невротичні ускладнення або комерційні амбіції, які вона має зі своїми західними сусідами. Зміни можуть відбутися пізно та безладно, але вони неминучі, і 2011-й їх наближає, а не віддаляє.

Коли з'явиться російський лідер, котрий поведе країну в цьому напрямку, – лише питання часу. Можливо, Дмитрій Медведєв звільнить свого прем'єр-міністра. Можливо, з'явиться інший, ефективніший реформатор і модернізатор – так само несподівано для спостерігачів, як з'явився Михайл Горбачов у 1986-му. Мені важко поділяти такий оптимізм. Корупція мов героїні: вона захоплює самодеструктивну поведінку. Підозрюю, що майбутнє Росії більше схоже на майбутнє інших корумпованих автократій, які непомітно перетворюються на диктатури, коли еліти намагаються загарбати більші шматки чимраз меншого пирога. Питання для України в тому, стане вона частиною цього пирога чи їй вдасться уникнути такої долі. ■

ЛИПЕНЬ – ГРУДЕНЬ У Європейському Союзі головуватиме Польща

Вперше у своїй історії Польща очолить Європейський Союз. Саме на це півріччя припадає щорічний саміт ЄС – Україна. Отже, це буде зручний час для завершення українсько-європейських переговорів щодо зони вільної торгівлі й підписання Угоди про асоціацію. Однак навіть Польща Україні особливо не допоможе, якщо українські переговорники в Брюсселі й далі припускатимуться помилок у процедурах і методології перемовин, про що конфіденційно розповідають журналістам представники Єврокомісії.

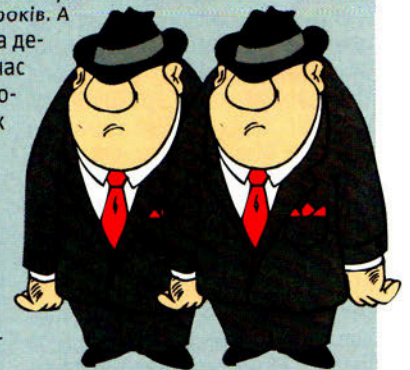
ЖОВТЕНЬ Парламентські вибори в Польщі

Після місцевих виборів у листопаді 2010-го позиції урядової партії «Громадянська платформа» зміцнилися. Вона виграла вибори у 12 з 16 воєводств та потіснила своїх опонентів у багатьох повітах і гмінах. Уряд Дональда Туска не урізав соціальних видатків державного бюджету, і взагалі країна порівняно із сусідами доволі успішно пережила глобальну економічну кризу. На цьому тлі категоричні у своїй риторичі Ярослав Качинський і його партія «Право та Справедливість» далі втрачають політичний капітал. Тим часом польський уряд пристав на пропозицію США розмістити на території Польщі американські військові літаки. Це рішення дещо збалансувало проросійські настрої Дональда Туска, які так дратують багатьох поляків. Отож, найімовірніше, у 2011-му на політичній мапі Польщі суттєвих змін не відбудеться, а це означає, що ера прагматизації та економізації зовнішньої і внутрішньої політики у Східній Європі триватиме.

ГРУДЕНЬ Парламентські вибори в Росії

«Економічна модернізація, модернізація і ще раз модернізація в суверенній російській демократії!» – найімовірніше, приблизно під таким гаслом єдинороси йтимуть на вибори, де їм гарантовано 50% плюс ще трохи голосів. За даними опитування Левада-Центру, якби вибори до Державної думи відбулися в жовтні 2010-го, КПРФ дісталася б лише 10%, ЛДПР і «Справедливій Росії» – по 5%. Решті патріотів, опозиціонерів і реформаторів – у середньому менш як по 1% голосів. У 2011-му Держдума РФ уперше обиратиметься не на чотири, а на п'ять років. А щоб відданість ідеї модернізації та демократії росіяни оцінили вже під час виборів, їм обіцяють можливість голосувати за допомогою мобільних телефонів. Натомість у Росії заговорили про повернення в країну справжньої політичної інтриги: 2011-й має стати роком жорсткої боротьби Путіна і Медведєва за крісло царя (2012-го відбудуться президентські вибори). Однак із незангажованого боку прогнозовано перемагає Путін.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

Патріарха Київського і всієї
Руси-України Філарета

Преосвященним архіпастирям, боголюбивим пастирям,
чесному чернецтву та всім вірним Української Православної Церкви
Київського Патріархату

**Дорогі браття і сестри!
Христос народився!
Славимо Його!**

Щороку ми святкуємо най-величнішу подію всіх часів. Сталося найбільше чудо, на яке тисячоліттями чекали старозавітні праведники, про яке провіщали пророки. Звершилося чудо!

Що це за чудо? Бог явився людям у плоті. Бог став людиною. Це чудо більше за зцілення сліпонародженого, розслабленого; дивовижніше за вигнання бісів; ходження по воді, як по суші; насичення п'ятьма хлібами п'яти тисяч людей, втихомирнення моря, величніше за воскресення уже впродовж чотирьох днів померлого Лазаря, сина Наїнської вдови і дочки Іаіра.

Чому Різдво Христове більше й величніше за всі чудеса? Тому що невимісний і нічим не обмежений Бог вміщається в утробі Пресвятої Діви, невидимий Господь стає видимою людиною, Безначальний бере початок від людської плоті й крові. Понад те, безпристрасне Божество зазнає страждань. Бога судять грішники, б'ють Його по щоках, наслідують і нарешті розпинають на хресті між двома розбійниками. Хіба це не чудо, що Бог помирає і Його покладають у кам'яному гробі?!

Для чого все це сталося? Для того щоб кожного з нас зволити від гріха й смерті. Чому Бог так принизив Себе і зійшов до такого стану? Що Його спонукало до цього? Любов! Бог не міг дивитися, як ангели славословлять Його на небесах, а люди – Його творіння – страждають від гріха й смерті, зазна-

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

ючи мук від диявола. Яким є незбагнений, неосяжний, невидимий, всемогутній і всюдисущий Бог, така Його до нас, грішних, безмежна любов. Ми навіть не можемо увити собі цю безодню божественної любові. Своім Різдом, стражданнями, смертю і воскресінням Син Божий, Господь, наш Ісус Христос, Спаситель знищив гріх і смерть у людській природі. Ось для чого Бог став людиною. Він став одним із нас, щоб грішника зробити святим, щоб смертного зробити безсмертним.

А тепер ми, християни, які віруємо в існування Бога, повинні дати самі собі правдиву відповідь: чи є вічне життя? Чи, можливо, ми після смерті йдемо в небуття? Ми не запитуємо атеїстів, бо вони дадуть однозначну відповідь, що Бога немає і що вічного життя не існує. Пророк Давид назвав таких людей безумними. Якщо є Бог, а Він, безумовно, є, адже беззаперечним доказом Його існування слугує цей прекрасний, гармонійно влаштований світ і особливо людина, то є і вічне життя.

Якщо є Бог, а вічного життя не існує, то для чого Син Божий народився від Пресвятої Діви Марії? Для чого він так принизив Себе? Страждання Сина Божого без нашого безсмертя і вічного життя не відповідають здоровому глузду. Для чого мав страждати Господь, якщо наше життя закінчується смертю і вічного блаженства не існує? Людський розум свідчить, якщо Син Божий народився, став людиною, постраждав і воскрес, значить це потрібно для нашого вічного життя. Воно, безумовно, є, і всі люди ввійдуть у вічне життя. Ввійдуть і невіруючі, і всі безбожники, але не для блаженства. Вони добровільно обрали собі життя без Бога. Там, де немає Бога, немає і блаженства. Ісус Христос сказав юдейському законнику, що тільки Бог благий. Хочеш мати блаженство – тримайся благого Бога.

Багато хто зауважить, що вічне життя – це майбутнє. А який наслідок Різдва Христового для земного життя? Чи змінилося людство після пришествия у світ Сина Божого? Змі-

нилося! Створено християнську цивілізацію, знищено ідолопоклонство, прийнято справедливі закони, людина морально зросла. Усе, що є доброго і прекрасного в європейській культурі, – це результат християнської діяльності. Але найбільшою заслугою християнства є духовне відродження людини. Коли грішник стає праведником, ідолопоклонник пізнає істинного Бога, невірющий увірує, блудник і блудниця досягають цнотливості, коли багатій і користолобець виявляють милосердя, коли людина, замість ненависті, починає любити ворога, коли злий перетворюється на доброго. Усе це звершується дією благодаті Святого Духа, але не без участі самої людини. «Благодаттю Божою став я таким, яким є, – каже апостол Павло, – але я потрудився більше за інших».

Видимую дією благодаті Святого Духа є насамперед зміна способу життя людини, а найпереконливішим доказом дії благодаті Божої – чудеса. Господь творив і творить чудеса в усі часи. Він зверхує їх і нині. Чимало чудес описано в Біблії та Євангелії, і не тільки в Священному Писанні, а й в історії Церкви Христової. Одним із доказів чудес Христових є безліч чудотворних ікон Божої Матері. А хіба зіплення від невиліковних хвороб не є доказом чудес у наш час? Багато з вас самі були свідками Божих чудес у своєму житті. Усе це є наслідком Різдва Христового. Тому народ, прославляючи народжене у Віфлемі Немовля Христа, співає у Різдвяних колядках: «Ой радуйся, земле, Син Божий народився!».

Різдво Христове – це свято чеснот, джерело наших радостей, перемога духу над плоттю; свято, завдяки якому небо відкрилося для людини. Якщо Різдво Христове змінило світ і такі великі наслідки його впливу на людство, то чому навколо нас так багато зла? Ми бачимо розпусту, злочинність, корупцію, несправедливі закони, неправду, жорстокість, пияцтво, наркоманію, розлучення подружжя, користолобство, несправедне збагачування та інші пороки. І всім цим

страждають християни, люди, які вірять в існування Бога. У чому причина? Причина не в тому, що Бог безсилий і не може змінити світ на краще. Бог всемогутній, і для Нього все можливе, але сама людина не хоче стати доброю. Вона обирає неправду замість правди, егоїзм замість любові до ближнього, диявола замість Бога, зло замість добра. Причина не в Богові, а в людях, у їхньому злому виборі, у нашій злій волі. Зле волевиявлення є причиною всіх бід, страждань і смерті!

Але Господь і цьому злу покладе край, коли на Страшному суді остаточно відокремить зло від добра, грішників від праведників. Це так буде, бо так сказав Бог: «І підуть грішники на вічні муки, а праведники в житті вічне» (Мф. 25, 46).

Різдво Христове дає нам велику надію, що, покавшись у гріхах, з великої милості Божої і неосяжної Його любові до нас, грішних, ми успадкуємо блаженне життя вічне.

У ці святкові дні, коли наші душі сповнені духовної радості, сердечно вітаю вас, дорогі браття і сестри, та всіх християн України з Різдом Христовим і Новим роком. Поздоровляю зі святом і наших земляків-українців, розсіяних по всьому світу: в Америці та Канаді, в Європі та Австралії, які люблять свою батьківщину і дбають про Українську державу. Вітаю з Різдом Христовим президента України Віктора Януковича, Верховну Раду, Український уряд і Збройні сили.

Складаючи подяку Богові за Його благодіяння нам минулого року, і наступного року благаймо в наших щирих молитвах благословення Божого на нові здобутки на благо нашої святої Єдиної Української Помісної Православної Церкви та зміцнення нашої Української держави. Нехай і в Новому році Господь благословляє наш народ і нашу незалежну державу й зберігає нас у доброму здоров'ї та добробуті від усякого зла.

Нехай мир, любов і радість будуть з усіма нами.

Христос народився!
Славимо Його!

УКРАЇНЦІ

Їхні дії утворюють синергію успіху, свободи і розвитку країни

Пора перестати думати, що все залежить від політиків, що все починається й закінчується в кабінетах можновладців. Насправді кожна людина здатна зробити більше за будь-якого штучно роздмуханого «лідера» чи «зірку». Сотні тисяч громадян в Україні щодня діють, про-

сто роблячи справу, яку обрали. Щиро й не очікуючи якихось нагород, вони торують шлях до демократичного світу, де людина має окреслені законом права й обов'язки, де їй гарантована свобода й гідність, де вона може не боятися майбутнього. Шлях до реальної політичної свободи пролягає через

інтелектуальну та духовну свободу окремих особистостей.

Це не рейтинг. Це вільні, сильні, талановиті й порядні люди. Вони різняться професіями, віком, життєвим досвідом, мешкають у різних куточках країни і світу, проте їх об'єднує одне: всі вони патріоти України. І таких в Україні сотні тисяч.

Параолімпійська збірна України (Київ, Луцьк, Кіровоград, Чернігів, Івано-Франківськ, Черкаси, Харків, Львів, Суми)

Українські спортсмени на X Зимових Параолімпійських іграх, що відбувалися в березні 2010 року у Ванкувері (Канада), здобули 19 медалей: п'ять золотих, вісім срібних та шість бронзових. У загальнокомандному заліку за кількістю нагород Україна поділила третє місце з Канадою. Цей успіх видається ще більш вражаючим, адже українська олімпійська збірна повернулася з Канади без жодної медалі. Представляли нашу параолімпійську команду 26 осіб. Поміж них 14 спортсменів-інвалідів з ураженнями опорно-рухового апарату, п'ять – із вадами зору, а також сім спортсменів-лідерів, які виступали разом із сліпими спортс-

менами й допомагали їм фінішувати. Українські атлети змагалися в біатлоні, лижних гонках та гірськолижному спорті. До складу збірної увійшли відомі всьому світу Олена Юрковська, Людмила Павленко, Світлана Трифонова, Юлія Батенкова, Юрій Костюк, Віталій Лук'яненко, Олег Мунц, Сергій Хижняк і дебютанти.

Анатолій Завідеев, перший тренер лижниці-параолімпійки Олександри Кононової: «Найголовніше, що ця дитина – інвалід і сирота. Олександра не просто здобула для України великий результат, вона довела собі, що насправді існує в цьому світі. Вибороти три золоті медалі й одну срібну – це неймовірний результат для такої молодої людини».

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ, АНДРИЙ ЛОМАКІН, МАКС ЛЕВІН, АНАТОЛІЙ БЕСЛОВ, УІНАН УКРАЇНСЬОМ

СВЯТОСЛАВ ВАКАРЧУК,
музикант, фронтмен гурту «Океан Ельзи», засновник
фонду «Люди Майбутнього» (Київ)

«Океан Ельзи» не раз був визнаний найпопулярнішим рок-гуртом СНД і Східної Європи, а за підсумками народного голосування в серпні 2009-го композиція «Друг» названа найкращою піснею України за 18 років. У 2010 році відбувся безпрецедентний тур на підтримку сьомої платівки гурту Dolce Vita. За дев'ять місяців – понад 100 концертів у 95 містах: Україна, Білорусь, РФ від Калінінграда до Сахаліну, США, Канада, Туреччина, Чехія. 2009-го Святослав Вакарчук заснував фонд «Люди Майбутнього». «3D-Проект: Думай! Дій! Допомагай», над реалізацією якого працює зараз Фонд, має на меті обладнання сиротинців комп'ютерами з доступом до інтернету, формування культури благодійності й довіри до неї в суспільстві.

*С.В.: «Коли ти розумієш, що не можеш змінити цю країну, не треба опускати руки. Слід сказати собі: я не в змозі змінити все, але оцей маленький шматочок можу: просто при-
брати в себе на повір'ї чи допомогти конкретному дитячому сиротинцю. Ти робиш це, і до тебе повертається опти-
мізм, і про Україну починаєш позитивніше думати.»*

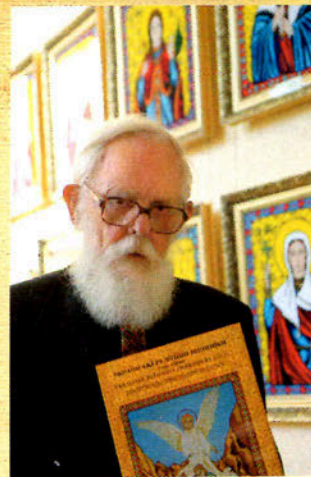
ЮРІЙ ЩЕРБАК,
Надзвичайний і Повноважний Посол України
(Київ)

Юрій Щербак – послідовний промоутер євроінтеграційних перспектив України. Він відбув свого часу амбасадорські каденції в Ізраїлі, США, Мексиці, Канаді, і є дипломатом євроатлантичного зразка. Щербак зовсім не схожий на (нео)радянських дипломатів – закритих, сухих у спілкуванні зі

світом і журналістами службовців. Він, навпаки, завжди готовий дати чіткі, аналітичні й розкуті оцінки геополітики. На рівні найкращих зразків світової дипломатії та аналітики вміє бачити ширший міжнародний контекст подій і артикулює його назовні, не забуваючи при цьому про вплив історії на сьогодення. У 2010-му вийшла його нова книжка – збірка статей і виступів «Україна в зоні турбулентності».

Ю.Щ.: «Майбутнє не за бундючно-номенклатурними безграмотними бонзами, які карикатурно нагадують персонажів індустріальної УРСР 1950-х, а за носіями європейської освіченості постіндустріальної України 2015–2020 років.»

**ДМИТРО
БЛАЖЕЙОВСЬКИЙ,**
греко-католицький священник,
енциклопедист-науковець,
засновник і
куратор Музею
вишиваних ікон
(Львів)

Цей чоловік пережив війни та еміграцію, пройшовши довгий життєвий шлях, – у 2010-му Дмитрові Блажейовському виповнилося 100 років. Приїхавши на батьківщину, він заснував у Львові

власним коштом Музей вишиваних ікон. Сакральною вишивкою отець Дмитро цікавиться півжиття. Протягом 2010-го невтомно організовував вернісажі вишиваних ікон у містах України. Отець Дмитро Блажейовський не лише священник, а й учений, автор 24 наукових праць, шематизмів – статистичних збірок життя церкви. Він до сьогодні активно працює у ватиканських архівах, а у Львові відвідує бібліотеки та відділення Державного історичного архіву. Пише зараз нову книжку-роздум «Україна: минуле, сьогодення і будучність».

Д.Б.: «Вишиваної ікони не має жоден інший народ. Це є наше, українське, те, що засвідчує нашу ідентичність.»

**АНДРІЙ АНТОНОВСЬКИЙ,
поет, перекладач, перформер, художник
(Барселона)**

Коли Андрій Антоновський переїхав із Хмельницького до Іспанії, замість тихого заробітчанського життя він вирішив із власної ініціативи зводити культурні мости. Разом із дружиною Каталіною Джіроною переклав каталонською мовою антологію поезії «Три століття української літератури». Зокрема, вірші Тараса Шевченка, Левка Боровиковського, Івана Франка та Лесі Українки, «Ротації» Богдана-Ігоря Антонича, поезії Михайля Семенка, Ліни Костенко, Юрія Андруховича. За його посередництва активно підтримуються каталонсько-українські літературні контакти. У 2010 році організував приїзд до Барселони Сергія Жадана, Галини Крук і Юрка Завадського – їхні літературні вечори мали широкий розголос.

А.А.: «Ми знаходимося надто далеко один від одного. Що українці знають про каталонців? Майже нічого. Трохи чули про Гауді, ФК «Барселона» і все. Так само й у них. Для каталонців ми якись загадкові люди десь там на кордоні з Китаєм. Є такий цікавий вислів у них, що після Угорщини починається Китай».

**ЛЕСЯ ВОРОНИНА,
дитяча письменниця, журналістка (Київ)**

Одна з найвідоміших дитячих письменниць України, у доробку якої серія дитячих іронічних детективів та понад

100 сюжетів коміксів, Леся Воронина важко йшла до успіху. Очоливши 1992 року дитячий журнал «Соняшник», вона примудрилася вистояти в час соціально-економічного дефолту країни. 20 років письменниця невпинно й наполегливо популяризує дитячу літературу, відвідує школи та сиротинці, дарує книжки районним та обласним бібліотекам. Лауреат чималої кількості літературних премій і відзнак, відома письменниця залишається в житті скромною та привабливою людиною, яка всупереч незгодам робила і робить свою справу. Крім того, вона активний учасник протестних акцій, спрямованих проти придушення паростків громадянського суспільства в Україні.

Л.В.: «Коли я писала свій іронічний детектив «Суперагент 000», мені страшенно хотілося, щоб діти навчилися сприймати життя з усмішкою,

щоб вони зрозуміли, що тупа й жорстока сила – це не головне і що зло можна перемогти не лише за допомогою накачених м'язів та залізних кулаків, а й висміюючи його».

**ПАВЛО ГУДІМОВ,
музикант, композитор, дизайнер, куратор
і власник арт-центру «Я Галерея», лідер гурту «Гудімов» (Київ)**

Павла Гудімова називають людиною-оркестром завдяки його різнобічній культурній активності. Вочевидь, його діяльність із розбудови українського культурного простору когось так дошкуляла, що у вересні 2009-го стався підпал «Я Галереї», зловмисників і досі не знайшли. Проте Гудімов не вгамувався: власним коштом та з допомогою друзів, художників і музикантів він відремонтував приміщення й відкрив філіал «Я Галереї» на вулиці Хорива. У 2010-му другий філіал відчинив двері в Дніпропетровську. Спільно з українськими й закордонними меценатами Павло створив також стипендіальну програму «Генофонд» для молодих художників. У січні 2011 року у Вільнюсі відкриється виставка робіт учасників цієї програми.

П.Г.: «Україна має величезний культурний потенціал, який є не просто анонсованим, а вже реалізується. Робота над проектами, які допомагають розкривати цей потенціал, приносить мені справжню радість».

НАДІЯ ГУЛА,
професор, завідувач відділу біохімії ліпідів Інституту біохімії
НАНУ ім. О. В. Палладіна (Київ)

Розробка українських науковців може виявитися революційним засобом боротьби з серцево-судинними захворюваннями. Ще в 1980-ті роки в лабораторії професора Надії Гулої в пухлині (нейробластомі) було виявлено біологічно активні речовини, які пізніше отримали назву «ендоканабіноїди». Найціквіша властивість цих сполук – здатність активно впливати на відновні процеси в тканинах. Щойно в організмі виникає «аварія»: запальний процес, стрес, пухлина або інфаркт, одразу на допомогу поспішають «ремонтні бригади» ендоканабіноїдів. Випуск принципово нового лікарського засобу на їхній основі вже розпочинає один із вітчизняних виробників, а багаторічну роботу групи науковців на чолі з професором Надією Гулою вшановано Державною премією України в галузі науки і техніки за 2010 рік.

Н.Г.: «У науці немає нічого практичнішого й кориснішого від доброї фундаментальної роботи».

ЛІНА КОСТЕНКО,
поет, прозаїк, культуролог, лауреат Національної
премії імені Тараса Шевченка (Київ)

Для багатьох Ліна Васиївна Костенко уособлює альтернативу, тобто справжню Україну. Її максималізм і нонконформізм – явище унікальне. Автор десяти поетичних книг, чи не найяскравіша з плеяди шістдесятників, вона впродовж десятиліть була змушена перебувати у внутрішній еміграції. У 1963–1976 роках «розсипали» кілька її поетичних збірок, заборона на друк і переслідування тривали 16 років. Від початку незалежності поетеса опротестувала своїм мовчанням пострадянську дійсність, попередивши: «Гряде неоцинізм. Я в ньому не існую». Це мовчання тривало до березня 2010 року, коли вийшли нове видання «Берестечка» і збірка «Гіацинтове сонце». А нещодавно відбулася довгоочікувана презентація роману «Записки українського самашедшого». У дорозі до читача кілька нових книжок: «Річка Геракліта», документальна книжка – підсумок роботи поетеси в історико-культурологічній експедиції в Чорнобильській зоні, дві книги нових поезій.

*Л.К.: «О, не взискуй гіркого меду слави!
Той мед недобрий, від кусючих бджіл.
Взискуй сказати поблідлими вустами
хоч кілька людям необхідних слів».*

ВОЛОДИМИР КОШУБА,
народний артист України, соліст-органіст
Республіканського будинку органної та
камерної музики України, президент
Всеукраїнської асоціації органістів та органних
майстрів (Київ)

Артист багато гастролює Україною та країнами світу. І всюди Володимира Кошубу сприймають як першопрохідця української органної школи, яка саме завдяки йому нині перебуває на світовому рівні. Музикант однаково переконливий як у виконанні класичних партитур, так і в джазових органних імпровізаціях. Він почесний член італійської Академії музики, а Американський біографічний інститут при Конгресі США включив його ім'я до Всесвітнього каталогу музикантів нового тисячоліття. Протягом останніх 15 років митець активно сприяє проведенню в Україні органних фестивалів. Свою творчу діяльність Володимир Кошуба успішно поєднує з викладанням класу органа в Київській середній спеціалізованій музичній школі-інтернаті ім.М.В. Лисенка

В.К.: «Намагаюся дотримуватися старого девізу: любити мистецтво в собі, а не себе в мистецтві».

**ІГОР ЛОСЕВ,
історик, політолог, культуролог,
доцент Національного університету «Києво-Могилянська
академія» (Севастополь – Київ)**

Igor Lossev у своєму рідному Севастополі – ледь не міфологічний герой. У місті, що внаслідок базування там російського Чорноморського флоту є одним із найскладніших українських регіонів, він сам-один упродовж останніх 20 років виконував роботу цілого аналітичного та політосвітнього закладу і послідовно відстоював український простір у Криму. За його підручниками з культурології й досі навчаються студенти, хоча вони видані кількома накладками ще в першій половині 1990-х і не з вини автора більше не перевидавалися. Він першим отримав премію імені Джеймса Мейса. Його кредо – говорити правду і нічого, крім правди, хоч би якою шкідливою вона комусь видавалася і якою сумною була.

І.Л.: «Повернутися до норм європейської демократії та врятувати державну незалежність України зможе масовий усенародний рух Опору, що поєднуватиме парламентські й позапарламентські форми боротьби. Цей рух не повинен обмежуватися Києвом. Він не може хибувати на сектантство й вузькість. Він має апелювати до всіх прихильників демократичної, патріотичної, європейської України, до всіх, хто розуміє цінність національної єдності, соборності Держави, всю небезпеку поділу України на ментально ворожі «бантустанни», штучного створення в регіонах кількох псевдонацій замість української».

**ДМИТРО МАЛАКОВ,
краєзнавець, співробітник
Музею історії Києва (Київ)**

Понад 30 років працював за першим фахом інженера. Одноразом займався краєзнавством, був причетний до дослідження історії відомого «будинку Турбіних» на Андріївському узвозі та реставрації цієї пам'ятки. Від 1992 року працює науковцем Музею історії Києва, намагаючись повертати призабуті теми й імена з минулого столиці. Серед іншого правдиве висвітлення подій Другої світової війни, зокрема пожежі Хрещатика, трагедії Бабиного Яру, загибелі Успенського собору. Повертає із забуття добрі імена

видатних киян: родин Симиренків та Кричевських, архітекторів Владислава Городецького, Василя Осьмака, Сергія Григор'єва та Володимира Безсмертного. Усе це в книжках Дмитра Малакова, у його наукових розвідках, статтях, виступах на радіо й телебаченні, меморіальних дошках.

Д.М.: «Духовне кредо заповідав мені старший брат – відомий український художник-графік Георгій Малаков: «Volentem ducunt fata» – «Того, хто йде, веде доля». А від себе додаю: жити дуже цікаво. У будь-якому віці».

**ВОЛОДИМИР КУШПЕТ,
музикант, викладач практичного кобзарства
й лірництва, автор теоретичних праць про
традиційну музичну культуру українців (село
Стрїтівка Кагарлицького району на Київщині)**

Багато хто пам'ятає пана Володимира як одного із засновників у 1970-х роках легендарного фольк-рок-гурту «Кобза». Нині Кушпет – член Всеукраїнської спілки кобзарів, популяризує традиційне виконавство серед українців у всьому світі. Заслужений діяч мистецтв України, лауреат мистецьких премій імені Івана Нечуя-Левицького та імені Володимира Гнатюка. Написав чимало книжок, зокрема «Самовчитель гри на старосвітських музичних інструментах», «Старцтво: мандрівні співці-музиканти в Україні (XIX – поч. XX ст.)». Викладає на Київщині у Стрїтівській вищій педагогічній школі кобзарського мистецтва. Цей виш готує співаків-бандуристів, кобзарів та викладачів музичних дисциплін. У 2010-му Володимир Кушпет закінчував працю «Школа традиційного виконавства».

В.К.: «Ми набагато краще знаємо європейську й американську культуру, ніж свою. Я займаюся старовинною музикою, але це не є крок назад – це рух уперед. Коли ми пізнаємо своє минуле, то зрозуміємо, куди йти далі».

ЛАРИСА МАСЕНКО,
соціолінгвіст, професор, завкафедри
української мови Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Лариса Масенко – талановитий науковець і викладач, знаний в Україні та за кордоном. Її основний фах – соціолінгвістика, наука, яка вивчає мовну ситуацію в країні й прогнозує мовну політику. Вона є автором ґрунтовних праць «Мова і політика», «Мова і суспільство», «(У)мовна (У)країна» тощо. Пані Лариса бере активну участь у публічних обговореннях мовної ситуації та політики, завжди фундаментально і наполегливо захищає позиції української мови і доводить, що гасла про двомовність є хибними й небезпечними. 14 січня 2010 року Ларису Масенко було нагороджено почесною премією імені Василя Стуса.

Л.М.: «Над двомовною країною майже завжди нависає небезпека втрати територіальної цілісності. Поширення білінгвізму в межах однієї держави неминуче спричиняє конфлікт між двома мовами, а відповідно й двома культурами та ідентичностями. Масовий білінгвізм зазвичай є тимчасовим явищем, яке закінчується або перемогою однієї з мов, або ж розпадом національної держави».

АЛЕН ПАНОВ,
кандидат історичних наук, доцент кафедри
міжнародних відносин Ужгородського
національного університету (Ужгород)

Навесні 2010 року, перебуваючи на посаді консула України в Угорській Республіці в місті Ніредьгаза, він виграв суд, який виніс безпрецедентне рішення на користь українців. Йшлося про ситуацію, коли закарпатцям неочікувано та без попередження прикордонники Угорщини заборонили перетинати кордон за дозволом так званого малого прикордонного руху. Угорці мотивували свої дії тим, що загальна тривалість перебування в Угорщині цих людей за останні півроку перевищила 90-денний термін. Але про такі обмеження у відповідних правилах ніколи не згадувалося. Тому обурені люди вдавалися до крайніх заходів: перекривали дорогу на пунктах перетину кордону у Вилоку, Лужанці та Чопі. Ален Панов подав до обласного суду в Ніредьгазі понад 20 позовних заяв із вимогою дати правову оцінку діям угорських прикордонників і виграв справу.

А.П.: «Приносити користь під час своєї професійної діяльності – це для мене найбільше задоволення».

ВОЛОДИМИР ПАНЧЕНКО,
доктор філологічних наук, професор Національного університету «Києво-Могилянська академія»,
головний редактор сайта «ЛітАкцент» (Київ)

Самобутній дослідник модерної української літератури, перу якого належить низка монографій, книжок, досліджень і літературно-критичних розвідок, присвячених творчості видатних письменників України: від Тараса Шевченка до Ліни Костенко.

Успішний та неординарний лектор Могилянки, професор Панченко займається й літературним «молодняком»: створений ним сайт «ЛітАкцент» – основний гарячий дискусійний майданчик літературних та книжкових новинок, навколо якого згуртувалися як початківці, так і відомі молоді митці, критики, вчені. Цього року Володимир Панченко провів творчий вечір Ліни Костенко й завершив роботу над книжкою «Сонячний годинник», яка народилася з численних подорожей Україною. За характером, духом це історико-культурологічні оповіді про цікаві місця на карті України й долі людей, які пов'язані з ними.

В.П.: «Сучасна українська культура – це культура, яка намагається збагнути сама себе. Якщо брати її у великому історичному просторі – з давніх-давен до нинішніх днів, то можна сказати, що ми ще не до кінця усвідомлюємо, наскільки багаті в культурному сенсі».

**ОЛЬГА САМБОРСЬКА,
журналістка і правозахисниця (Берлін)**

Народилася на Миколаївщині в родині бойків, депортованих 1951 року з українсько-польського пограниччя. Українці, які потрапили у скруту за кордоном, часто звертаються до цієї жінки по допомогу. Ольга намагається не лише вчасно інформувати співвітчизників про їхні права та шляхи захисту, а й здійснює журналістські розслідування справ українців, які зазнали труднощів за межами батьківщини. Ольга Самборська протягом тривалого часу відстежує та публікує інформацію про захист прав українців за кордоном, про долю й життя наших громадян у Німеччині. Веде низку інтернет-проектів: правозахисний блог, портал «Хата скраю», закордонний часопис для українців «Іміграда». Заснувала сайт нащадків депортованих бойків «Домівка». Є організатором кількох конференцій та семінарів із ментальних проблем, етнічних взаємозв'язків, ксенофобії. Ольга – продюсер німецького фільму «У тіні нелегальної робочої міграції».

О.С.: «Нас хвилюють питання адекватного іміджу нашої держави в Європі, формування української тотожності в діаспорі та поінформованості населення України і Європи про сучасний стан їхніх суспільств шляхом упровадження проєктів, культурних подій, дискусій і медійних кампаній».

**ВАЛЕНТИН СИЛЬВЕСТРОВ,
композитор, лауреат Національної премії
імені Тараса Шевченка, народний артист
України (Київ)**

Світову славу він здобув ще 1967 року, коли отримав дві найпрестижніші міжнародні композиторські премії: імені Сергія Кусевицького, ставши після Шостаковича та Прокоф'єва третім її лауреатом на теренах СРСР, і Gaudeamus (Нідерланди). Та оскільки партитури на конкурси було надіслано, оминаючи офіційні інстанції, розправа не забарилася. Валентина Сильвестрова виключили зі Спілки композиторів СРСР, його твори майже не виконували, навколо нього довгий час панувала атмосфера морального тиску, цькування, замовчування. На сьогодні він найвідоміший у світі український сучасний композитор, його доробок увійшов до скарбниці музики ХХ століття разом із творами Альфреда Шнітке, Арво Пярта, Гіі Канчелі, Софії Губайдуліної, Едісона Денісова. Аскетичний, навіть відлюдкуватий, завжди в пошуках гармонії, відповідає на одвічні питання буття, він насправді кожним своїм твором намагається бути почутим і зрозумілим.

В.С.: «За масштабом обдарування український музичний материк не поступається німцям і французам, але там цим займаються, у нас – ні... Для держави завжди підозріло, коли замість того, щоб лопатую копати або перемогати ворогів, складають вірші, музику...»

**ОЛЬГА СІРА,
заступник редактора газети «Чорноморські новини» (Одеса)**

Ім'я Ольги Сірої добре знають мешканці Одещини. Її гострі, аналітичні публікації не раз викликали жваве обговорення на сторінках газети та мали резонанс у суспільстві. Не оминає вона увагою й питання щодо вибору загальнолюдських цінностей, переваг життя по-європейськи в спільному безпековому просторі. Ольга Сіра – член українсько-польського прес-клубу «Без упереджень», колишній регіональний медіа-експерт Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі. Нині всі зусилля вона скеровує на порятунок єдиної обласної українськомовної газети регіону «Чорноморські новини», що видається фактично на голому ентузіазмі, бо всі кошти, які вдається заробити, спрямовуються на друк газети та на податки.

О.С.: (Про факт спалення автомобіля еколога Сергія Гуцалюка): «Це виклик для всієї одеської громади, для нас, журналістів, зокрема. Якщо ми вкотре змовчимо, якщо погодимося, що комусь дозволено діяти ось такими методами, то не житимемо в цивілізованому і спокійному місті, де кожен може вільно й без страху висловлювати власну позицію. Якщо всі гуртом зможемо домогтися справедливого і гласного розслідування того, що сталося, ті, хто звик чинити схожими методами, знатимуть: за свої злочинні дії доведеться відповісти».

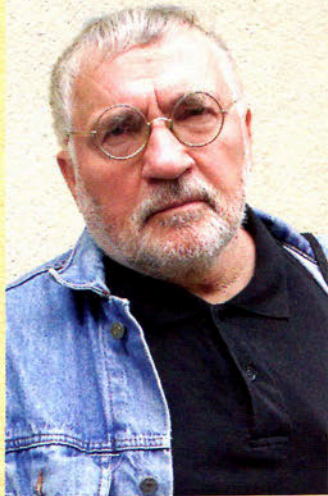
ОЛЕГ СКРИПКА,
музикант, вокаліст, композитор, культуртрегер, фронтмен гурту
«Воплі Відоплясова» (Київ)

Найбільший проект Олега Скрипки – щорічний фестиваль «Країна Мрій». Це за його посередництва в столиці України зникло упереджене ставлення до традиційної української музики, одягу й значною мірою до українськості як такої. Під егідою «Країни Мрій» Скрипка займається також різнобічною видавничою та просвітницькою діяльністю. Не менш популярним є й заснований ним фестиваль «Рок-Січ». У Москві завдяки його пісням ще 1996 року зацікавилися українською мовою, українським роком, українською автентикою. Талановитий музикант має й неабиякі культуртрегерські здібності: його «Етно-вечорниці» стали справжніми осередками промоції нашої культури за кордоном – Париж, Альпи, Осло, знову-таки Москва.

О.С.: «Я не чекав того, що моя ілюзорна «Країна Мрій» перетвориться на реальну. Вочевидь, спрацювала назва, котра багатьом заімпонувала, збіглася з побажаннями людей. Проявилася її потаємна змістовність. Насправді ж це люди роблять її змістовною, надають їй енергії, долучаються своїми емоціями, побажаннями, фантазіями».

ВАДИМ СКУРАТІВСЬКИЙ,
історик, літературознавець, публіцист, доктор
мистецтвознавства, академік Національної
Академії мистецтв України (Київ)

Людина енциклопедичних знань, автор кількох книжок та біля 2 тис. публікацій з історії української, російської та західних літератур, загальної історії, історії кіно та театру. У різні роки викладав в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Києво-Могилянській академії, Національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого, Київському

національному інституті культури і мистецтва, Женевському університеті. За радянських часів Вадима Скуратівського звинуватили в «націоналістичних ухилах» і він був змушений покинути роботу в журналі «Всесвіт». З 1992 року – редактор відділу науки і культури журналу «Сучасність», був автором-ведучим циклів телепередач «Свіжий погляд на історію», «Монологи. Надії і втрати», «Бачу землю» на різних українських телеканалах. У 2010-му продовжував працювати над циклом етюдів про феномен Тараса Шевченка.

В.С.: «Ми перебуваємо у складній ситуації. І цю ситуацію треба терміново змінити, бо потім буде пізно. Зайнятися цим повинні ми з вами. Кожен має зробити певний жест – громадянський і суспільно-творчий. Не чекати милостей і доброї волі з боку влади, а вимагати від неї конкретної роботи. А якщо вона не може або не хоче працювати на Україну, зробити все, щоб вона пішла».

МИРОСЛАВ СЛАБОШПИЦЬКИЙ,
кінорежисер, письменник (Київ)

Самотужки два роки поспіль брав участь у конкурсі Берлінського кінофестивалю. 2009-го представляв Україну короткометражним фільмом «Діагноз», присвяченим проблемам СНІДу та наркоманії. У 2010-му режисер поїхав до Німеччини зі стрічкою «Глухота», тематика якої обертається довкола проблем глухонімих людей. Автор сценаріїв кількох телевізійних фільмів, а також низки прозових творів, що друкувалися в різних виданнях. Учасник кіноальманаху «Мудаци. Арабески». Слабошпицький – представник молодого покоління українських кінорежисерів, які завдяки цифровим технологіям намагаються знімати стрічки з мінімальними бюджетами й не залежати від державної підтримки.

М.С.: «Коли я жив у совку, мені дуже хотілося бачити фільми про справжню, а не уявну дійсність. Мене не цікавить історія як наука, адже її завжди пишуть переможці, мені цікавіше знімати про те, що за вікном. Вважаю, це правильний підхід, бо про що ще говорити?»

**МИХАЙЛО ШПОЛЯНСЬКИЙ,
священик (Миколаїв)**

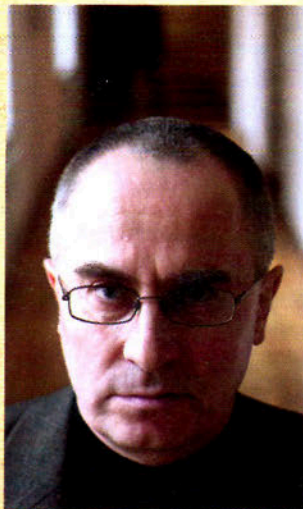

Народжений у Ленінграді, він полюбив Україну як власну батьківщину. Інженер за освітою, на Миколаївському суднобудівному заводі ввійшов у конфлікт із системою, був переслідуваний ідеологічними органами та КДБ. До священництва дійшов самостійно, отримав занедбану парафію в селі Богданівка Очаківського району, яку підняв разом із дружиною Аллою. Водночас почав формуватися його дитячий будинок сімейного типу: крім уже дорослих трьох власних дітей дім отця Михайла став рідним ще для вісьмох. Для кожної дитини підшукував гарну людину, яка стала б хрещеним батьком (хрещеною мамою виступала матушка Алла). Багато років проводить із дітьми літо на Кінбурнській косі, протягом сезону з їхньою допомогою збирає та на власному уязику вивозить залишене відпочивальниками сміття. Один з організаторів руху «Кінбурн-життя», що виступає за порятунок і повноцінне функціонування національного парку «Білобережжя Святослава».

М.Ш.: «Дитячі будинки сімейного типу – відносно нова форма виховання дітей-сиріт, проміжна ланка між інтернатом та всиновленням. З одного боку, діти в цій сім'ї у тій самій ситуації, що й рідні [...], з іншого – це структурний підрозділ адміністрації з чітко регламентованими функціями, бюджетним фінансуванням. Цей дуалізм тривалий час гальмував розвиток усієї системи, проте з 2006 року ситуація покращилася.»

**ЛЕОНІД УШКАЛОВ,
історик української літератури, доктор
філологічних наук, професор Харківського
національного педагогічного університету
імені Григорія Сковороди (Харків)**

Леонід Ушкалов усю свою діяльність присвятив дослідженню історії української словесності, поверненню з небуття невідомих творів і фактів із життя українських церковних і літературних діячів доби бароко. Професор є одним із найавторитетніших дослідників і пропагандистів спадщини Григорія Сковороди у світі, шанований ученими з різних країн. Наприкінці 2010 року він самотужки видав повне академічне зібрання творів Сковороди з належним науковим апаратом, над яким працював понад десятиліття. Професор виховав учнів, які називають себе представниками школи Ушкалова й не лише сповідують наукові та методологічні підходи свого наставника щодо вивчення спадку української культури, а й безкомпромісно дотримуються кантіанської етики науковця: бути

чесним, поважати колег і в науці за жодних обставин «не працювати ліктями».

Л.У.: «Повне видання ставить Сковороду в контекст української та європейської культури від давнини до сьогодні. Воно дозволить думати про світ ідей та образів нашого великого філософа культурно. А про культуру треба думати культурно, так, як передбачає академічна традиція.»

**ВАЛЕРІЙ ШЕВЧУК,
письменник, дослідник історії української
літератури (Київ)**

Здобувши шалений читачький успіх після роману «Набережна, 12», Валерій Шевчук пізнав славу ще в середньому віці. До нього придивлялася радянська влада, адже модний український письменник міг би бути

чудовим політичним рупором. Однак... влада не впіймала його у свої тенета – ні тодішня, ні теперішня. Шевчук виявився міцним горішком і не піддався на жодні спокуси, щоб одягти «золоті ланцюги». З під його пера незалежно від політичного та суспільного клімату вперто виходили й далі виходять повісті та романи. Титанічним напрямом діяльності письменника стала його посилена увага до культури українського бароко, зокрема й до маловідомих сторінок.

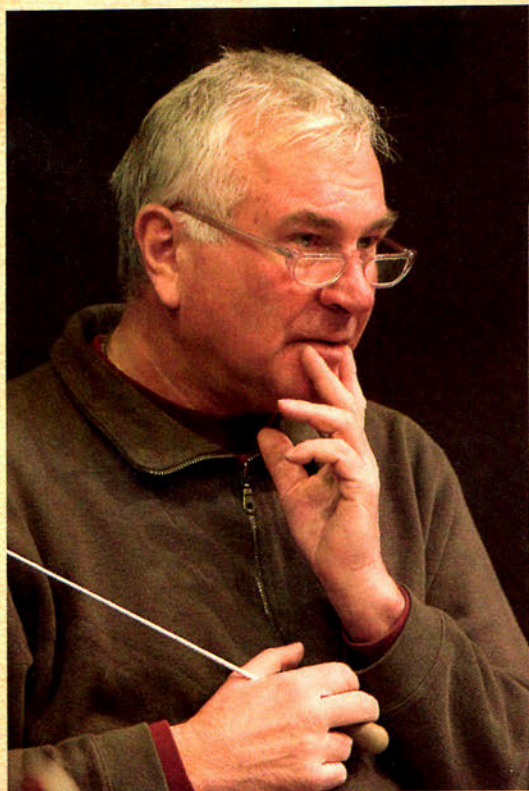
В.Ш.: «Праця тоді солодка, коли нею захоплений до глибини душі. Моя доля як митця не складалася безхмарно, але я ніколи на неї не нарікав. Ніколи не шукав слави для себе, а шукав слави для народу і нашої літератури. Кожен із нас – гість у цьому житті, але кожен у ньому, як уміє і як може, будує свій храм. Той храм і є душею нашою – чистим серцем. Усе минає, все зникає та нищиться, одна тільки любов вічна.»

МИКОЛА СУКАЧ,
художній керівник академічного
симфонічного оркестру «Філармонія»,
диригент, заслужений діяч мистецтв
України, засновник щорічного фестивалю
«Сіверські музичні вечори» (Чернігів)

Миколі Сукачу вдалося неймовірно: з нуля створити в провінції симфонічний оркестр, у доробку якого вже є успішні гастролі в Іспанії, Португалії, Білорусі, Хорватії, Росії. А на щорічні «Сіверські музичні вечори» до Чернігова приїждять зірки зі світовими іменами, інколи навіть оминаючи столицю. Піаністи Вадим Руденко, Микола Луганський, Борис Березовський, Микола Сук та Олег Полянський, віолончеліст Олександр Князєв, скрипалі Саяка Шоджі та Ерік Шуман... 2010 року на фестивалі разом з оркестром «Філармонія» виступили музиканти з Німеччини, Великої Британії, Росії. Миколі Сукачу також належить лівова частка праці з повернення на батьківщину творів талановитого українського композитора-романтика Сергія Борткевича. Не раз пану Сукачу пропонували очолити оркестр у столиці, він міг би підписати контракт у США, де гастролював як диригент, однак відмовився.

М.С.: «Не буду говорити про патріотизм чи ностальгію, це, так би мовити, особисте, але я дуже люблю своє місто, свій рідний Чернігів і хочу жити тільки тут. Звісно, симфонічні оркестри Каліфорнії, Лас-Вегаса чи Німеччини, з якими довелося працювати, – казка. Це такий досконалий інструмент, про який може мріяти будь-який диригент. Але відчуття того, що ти робиш власними руками з нуля, у своєму місті, дає такий адреналін, що з ним не можна порівняти ані кайф від успіху в чужих країнах, ані задоволення від тих гонорарів».

Лицензія Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення ТРК «Телерадіокомпанія ТБі» від 14.12.04 р. ТОВ «ТБі» «ТРС»

СЬОГОДНІ

18:00

20:30

БУДНІ

**з Олексієм
ЛІХМАНОМ**

ТБі
телеканал

ШУКАЙТЕ ТЕЛЕКАНАЛ ТБІ У ЕФІРІ, В КАБЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ
ТА У ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ НА СУПУТНИКУ АМОС

**СТАНІСЛАВ ШУМЛЯНСЬКИЙ,
директор «Молодого радіо» (Київ)**

Станіслав Шумлянський є творцем першої і єдиної радіостанції столиці, яка пропонувала своїм слухачам 100% української музики. «Молоде радіо» розпочало мовлення на нижньому УКХ-діапазоні у квітні 2005 року, проте вже 2006-го радіостанція була змушена перейти в інтернет і відтоді веде трансляцію на сайті molode.com.ua. На відміну від більшості онлайн-радіостанцій, які обмежуються суто музичним ефіром, «Молоде» є унікальним, адже має потужну інформаційну складову – Канал громадського подкастингу c-pod.molode.com.ua. З 2009 року Станіслав проводить тренінги, на яких навчає подкастингу (спосіб поширення аудіо- та відеоінформації через інтернет – від англ. *iPod та broadcasting*) молодих журналістів та блогерів.

Цитата: «Громадський подкастинг – це засіб звертатися до аудиторії напряму, не будучи журналістом, а також можливість почути про те, чого немає в телевізорі».

**АВГУСТ ВІРЛИЧ,
відповідальний секретар Херсонської обласної
комісії «Реабілітовані історією» (Херсон)**

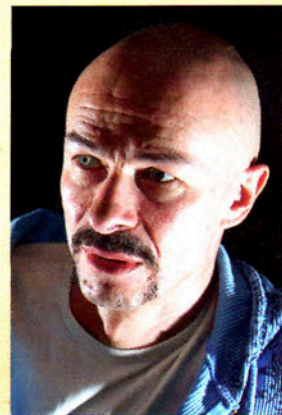
Він народився на Кубані. За те, що його родина рятувала під час війни євреїв, Август Вірлич потрапив до німецького концтабору, а під час повернення до СРСР за «підозріле» (угорське) прізвище – до радянського. На початку 1990-х спільно з журналістом Едуардом Дубовиком розпочав серію «Реабілітовані історією» – збірки історико-публіцистичних нарисів про репресованих на території області. Створювалися вони на основі архівів колишнього КДБ та усних розповідей, разом уже вийшло чотири збірки. Остання присвячена переслідуванню священників в області. У 2005 році видано майже 1000-сторінкову довідкову книжку «Реабілітовані історією», що підсумувала багаторічну працю. Очолована Вірlichem комісія стала також ініціатором відкриття пам'ятника жертвам тоталітарного режиму в Херсоні.

Цитата: «Радянська влада була маріонеткою комуністів. Нюрнберзький процес засудив фашизм, а тепер треба компартію засудити – на зразок Нюрнберга. Наші книжки свідчать: комунізм гірший від фашизму, бо фашизм винищував усіх підряд, а комуністи – кращих».

**ОЛЕКСАНДР ЯРМОЛА,
музикант, лідер гурту «Гайдамаки» (Київ)**

Олександр – один із найактивніших популяризаторів української музики за кордоном. Розпочавши з київського андеграунду, «Гайдамаки» згодом виступали на сценах відомих міжнародних фестивалів Lowlands, Sziget, Mundial, Przystanek Woodstock. Альбоми цієї формації виходять в Україні, Англії, Польщі, Німеччині, Чехії, Словаччині. «Гайдамаки» стали першим українським гуртом, із яким уклали угоди міжнародний музичний лейбл EMI та німецький рекординг Eastblok. У 2010 році вони об'їздили півсвіту, відігравши концерти в Америці, Норвегії, Німеччині, Швейцарії, Угорщині, Литві. Ярмола – активний учасник громадських і благодійних акцій.

Цитата: «На жаль, у нас немає громадянського суспільства. Можна згадати поодинокі винятки, зокрема рух «Не будь байдужим» – таких ініціатив в Україні дуже мало. Те, що кожен не може усвідомити свою відповідальність, почати з себе, пов'язано з елементарними лінощами. Крім того, це перетворилося на застійну суспільну хворобу. Це ніби летаргія».

**INTERESNI KAZKI,
художники-графітярі Володимир Манжос та Олексій Бордусов
(Київ)**

Володимир Манжос, який працює під псевдо WaOne, і Олексій Бордусов (він же Aes) весь рік невтомно обмальовували київські бетонні паркани, стіни, зигзаги автомобільних розв'язок тощо дотепними фігурками людей, риб, невідомих істот. Розцяцькували й аквапарк «Термінал», що в Броварах. Їхні роботи легко впізнати за незвичною манерою: це сюрреалізм із національним колоритом. Маючи на меті підготовку до футбольного чемпіонату Євро-2012, київські графітярі групи INTERESNI KAZKI долучилися до дворічного фестивалю-марафону Muralissimo! («Браво, стіни!»), який полягає в цілеспрямованій зміні вигляду сірих промзон і глухих стін столиці.

Цитата: «Мистецтво XXI століття – стінні розписи, засновані на народних і національних мотивах».

Мовнопослідовні викладачі:

**Алла Генералова, Надія Папченко, Ірина Івахно,
Валентина Падалко (Київ)**

Громадський рух «Не будь байдужим» цього року відзначив найпослідовніших у своїй мовній практиці педагогів Києва. Волонтери руху проводили анкетування поміж старшокласників столичних шкіл, щоб знайти вчителів, які принесли в їхнє життя найбільше знань про українську мову та культуру. За результатами цього опитування й було визначено переможців, якими стали Алла Генералова (на фото), вчитель української мови та літератури СШ №49 з поглибленим вивченням французької, Надія Папченко, вчитель історії СШ №80 з поглибленим вивченням англійської мови, Ірина Івахно, вчитель-методист музичного мистецтва СЗШ №253 та Валентина Падалко, вчитель української мови та літератури Фінансового ліцею. Кожна з них знаходить власний шлях для того, щоб зацікавити учня й дати йому якомога більше знань. Зокрема, Алла Генералова ставить разом із дітьми вистави й водить їх у музеї. А Ірина Івахно надає багато додаткового матеріалу та активно використовує інтерактивні технології: показує і навіть самостійно створює до свого курсу фільми. Об'єднує цих учителів те, що окрім предмета вони прищеплюють учням любов до рідної мови, нашої культури, землі.

Цитата. Алла Генералова: «Щастя в тому, що ти можеш передавати свої знання».

NB! Тиждень пропонує читачам долучитися до формування нового списку достойних українців, котрий ми опублікуємо через рік. Надсилайте свої пропозиції на електронну адресу ochekan@ut.net.ua

АероСвіт
УКРАЇНСЬКІ АВІАЛІНІЇ

Святкуймо разом!

Нью-Йорк
Лондон
Копенгаген
Гамбург
Новосибірськ
Белград
Санкт-Петербург
Салоніки
Делі
Екатеринбург
Єреван
Гамбург
Ташкент
Стамбул
Москва
Будапешт
Мінськ
Белград
Варшава
Рига
Лондон
Будапешт
Нью-Йорк
Алмати
Белград
Моронто
Екатеринбург
Тель-Авів
Санкт-Петербург
Салоніки
Будапешт
Новосибірськ

3 Новим Роком!

www.aerosvit.com

АНТИ ГЕРОЇ 2010

Тиждень вдруге відзначає «достойників року», які своїми вчинками продемонстрували країні, чого вони варті

АНТИ

АНТИНАГОРОДА

Конституційний Суд України

За «творчий» підхід

Юрій Баулін, Василь Бринцев, Сергій Вдовіченко, Сергій Винокуров, Анатолій Головін, Михайло Гультай, Михайло Запорожець, Володимир Кампо, Михайло Колос, Дмитро Лилак, Марія Маркуш, В'ячеслав Овчаренко, Олег Сергейчук, Петро Стецюк, Андрій Стрижак, Наталія Шаптала

Відповідно до Конституції та законів України головна роль КСУ полягає саме в тлумаченні цих законів і власне Конституції. Аж ніяк не намагаючись принизити суддів поважного органу, **Тиждень** не може не зазначити, що з 29 вересня поточного року КСУ має виконувати дещо іншу роль, яка в умовах нової системи влади здається важливою: не так тлумачити, як підтверджувати (або скасовувати) те, що хочуть бачити підтвердженим (або скасованим) інші гілки влади. І при цьому не перейматися наслідками. 29 вересня КСУ скасував редакцію Конституції, що діяла протягом майже п'яти років, через «процедурні порушення» під час її ухвалення. Проте Конституційний Суд не пояснив, як чинити з усіма державними рішеннями, прийнятими на основі «незаконного» Основного Закону. Не дивно, що Венеціанську комісію вкрай здивувало українське ноу-хау, за якого судова влада скасовує попередні редакції Конституції.

Віктор Янукович

За бульдозер без гусениць

Зібрав «під руку свою» усі мислимі й немислимі повноваження, однак вся його діяльність поки що звелася, з одного боку, до переслідування політичних опонентів, а з іншого — до «благословення» роздачі ласих шматків економіки приближеним, друзям, північним сусідам. Сумніви в тому, що Віктор Федорович колись таки здогадається, чому сконструйована ним політична машина так нікуди й не їде, зростають із кожним днем, але попередити його про це неможливо: «бульдозер Януковича» має прекрасну звукоізоляцію кабіни.

Віктор Ющенко

Спецномінація «Унікальний пенсіонер»

Програвши з нищівними 5 відсотками ще в першому турі, екс-президент влаштувався набагато краще не тільки, ніж інші «лузери», а й багато переможців. На відміну від перших, ним чомусь не цікавляться слідчі органи (як, до речі, й близькими йому людьми). До того ж пан Ющенко тепер не мусить перейматися державними справами, а спілкуватись зі «своєю нацією» може лише тоді, коли хоче, і лише на бажані йому самому теми. Можливо, шикарне життя на залишеній йому дачі справді варте провального правління та ганебного результату на виборах.

Політологи-астрологи

За відсталість теорії від практики

Не всі, проте чимало теоретиків (Андрій Єрмолаєв, Віталій Кулик, Михайло Погребинський, Олексій Гарань та інші) передрікали, що в разі перемоги на президентських перегонах Віктор Янукович, напевно, під впливом якихось магічних сил, проявить себе як «новий», «цивілізованіший», а то й «європейський» лідер, порівняно з тим, яким ми його бачили в 2003–2004 та 2006–2007 роках. Однак жодних змін із Януковичем не відбулося, що не дивно, враховуючи, що він досі щиро вірить, нібито чесно переміг на президентських виборах-2004. А отже, політологи (звісно, крім тих, хто просто відпрацьовував свій нужденний хліб), просто забули, що політика – це «містечтво можливого». Тобто в ній є речі, неможливі за жодних обставин.

Петро Симоненко

За аморальне компрадорство

Відтоді як лідер українських комуністів не без скандалу розлучився з попередньою дружиною та взяв шлюб із іншою, злі язики закидали йому «аморалку», не достойну справжнього пролетарського лідера. Але особисте життя можуть мати навіть комуністи, а от чого у них не має бути, так це шикарних маєтків, що більше пасували би бонзам «антинародного режиму». Між тим саме такий маєток є в Симоненка. І якщо в Інтернеті повідомлення про це почали з'являтися ще з весни, то в листопаді великий сюжет на цю тему зробив один із рейтингових телеканалів. Багато спостерігачів розцінили це як натяк влади на те, що КПУ – союзник олігархічної Партії регіонів – мусить бути слухнянішою. Як це сприйняв сам Симоненко, невідомо, однак заяв про те, що комуністам «не по дорозі» з нинішньою владою, останнім часом поменшало. А переконаного супротивника неприродного союзу червоних ідей і зелених грошей, голову Кримського комітету КПУ Леоніда Грача, з подачі Симоненка було взагалі позбавлено партківтка.

Микола Азаров

За скромність

Прем'єр-міністр України поки що не зарекомендував себе як ідеальний керівник уряду держави, зате показав себе як ідеальний керівник уряду Януковича. Попри величезний досвід роботи на високих посадах, Азаров не створив собі жодного політичного капіталу, натомість, він отримує весь негатив своїх політичних босів від Кучми до Януковича. Незважаючи на постійні розмови про так звані реформи, він не має шансів увійти в історію «українським Бальцеровичем». Схоже, для Азарова рейтинг так само неважливий, як і діяння на благо майбутніх поколінь. Головне, щоб хазяїн(и) був задоволений(і).

Дмитро Табачник

За «броньований дах»

Спійманий на спробі розколу українського народу за допомогою банального хамства («немиті галичани» тощо) тоді ще кандидат у міністри освіти і науки України Дмитро Табачник пообіцяв журналістам, що, ставши міністром, припинить робити скандальні заяви «зі своєї особистої позиції», а говоритиме лише як держчиновник. Проте своїх провокацій знаменитий історик так і не полишив. І жодних розбіжностей із державницькою позицією його керівництво тут не вбачає: з грудня під управлінням Табачника опинилася ще й частина розформованого Януковичем Міністерства молоді та спорту. Звідси можна зробити висновок: або антиукраїнську позицію Табачника поділяє верхівка нинішньої влади, або за спиною міністра стоять сили, яких боїться сам «сильний» президент.

Ректори – конформісти

За колективний мазохізм

Леонід Губерський, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Михайло Згуровський, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

Михайло Кулик, Національний авіаційний університет

Анатолій Москаленко, Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Анатолій Мазаракі, Київський національний торговельно-економічний університет

Анатолій Українець, Національний університет харчових технологій

Олександр Покращук, Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі

Володимир Присяжнюк, Академія муніципального управління

Олег Волков, Київський національний університет технологій та дизайну

Володимир Платонов, Національний університет фізичного виховання і спорту

Володимир Ходаковський, Херсонський державний морський інститут

Мирослав Соловей, в. о. ректора Київського національного лінгвістичного університету

Олексій Безгін, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Василь Чернець, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Олександр Злотник, Київський інституту музики ім. Р.М. Глієра

Олександр Чуміхін, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв

Призначення міністром освіти і науки відомого своїми скандальними українофобськими заявами й публікаціями Дмитра Табачника спричинило обурення інтелігенції та студентських колективів. 18 березня, у розпал антитабачних протестів, керівники українських вишів різного спрямування – від КНУ імені Тараса Шевченка до Музінституту ім. Р.М. Глієра – виступили з листом на підтримку Табачника, в якому акцентувалася увага на «професіоналізмі» нового міністра та прагненні реформ в освіті. Табачник залишився на посаді. У невідписантів раптом виникли проблеми. Наприклад, у липні Міносвіти змусило ректора Донецького університету Володимира Шевченка відмовитись від продовження трудового контракту. У грудні невідомі побили в Донецьку дружину Юрія Лисенка, якого колектив ДонНУ обрав новим ректором попри те, що його кандидатура також не влаштовує міністерство. Утім, поінформовані люди кажуть, що «свої» з'являться і в кріслах деяких підлабузників від освіти.

Давид Жванія

За безмежний прагматизм

Депутат, котрого колеги відверто називали фінансистом «Народної самооборони» Юрія Луценка, після виборів президента опинився в перших лавах перебіжчиків до сконструйованої новою владою парламентської більшості. Ім'я таким перебіжчикам дав старий радянський анекдот про папугу, який намагався виїхати з СРСР «хоч тушкою, хоч опудалом». А Давид Важаєвич став однією з перших «тушок», появу котрих Конституційний Суд узаконив всупереч своєму ж попередньому рішенню про те, що депутати не можуть формувати більшість інакше, як цілими фракціями.

Олесь Довгий

За розвінчання міфу про молоду команду

Від часу здобуття державної незалежності українці вірили, що в політичній та бізнесовій еліті нарешті з'являться представники молодого покоління, виховані у вільній країні, які зуміють збудувати в ній цілком нове та світле життя. 30-річний секретар Київської міськради, типовий представник «молодої команди» зіч-мера Києва Черновецького, дуже своєрідно розвінчує цей міф. Багатомільйонні статки, оприлюднені в пресі, й ухвалені паном Довгим сотні скандальних рішень Київради щодо відведення столичної землі яскраво демонструють, яке нове життя будують «молоді команди».

Володимир Литвин

За невміння відрізнити рушник від рушниці

Минулоріч лише ледачий не глузував із жесту спікера, котрий, висуваючись у президенти, розчулено витирав очі «маминим рушником». Сьогодні Радою керують зовсім з іншого місця, але на публіку пан Литвин намагається демонструвати неабияку твердість. Якщо торік під час блокувань трибуни опозиціонерами-регіоналами він лише безуспішно вмовляв блокувальників розійтися, то після нещодавнього побиття депутатів БЮТ цього разу вже провладними регіоналами суворо нагримав на... побитих, за те що ті блокували трибуну.

Анатолій Могильов

За намагання зачистити країну

На думку головного міліціонера країни, щоб забезпечити дотримання гарантованих Конституцією прав і свобод людей, слід заборонити всі мітинги й демонстрації в країні, особливо опозиційні: «Будь-яка протестна акція не має порушувати нормального життя інших людей. Якщо я прийду до вас у спальню з барабаном і почну барабанити проти того, що птахи сідають на мій балкон, — це нормально? Тому міліція вживатиме заходів з охорони прав усіх людей».

Олексій Костусєв та Андрій Матковський

За перемогу ідеології над
законом

Новобраний мер Одеси, регіонал Костусєв, офіційно заборонив подавати йому документи українською мовою. А бютівець Матковський, який був міським головою Полтави до місцевих виборів 31 жовтня, упродовж року гальмував зведення в Полтаві пам'ятників гетьману Іванові Мазепі та голові Директорії Симонові Петлюрі (питання не вирішені й досі). В обох випадках мери діяли всупереч законодавству та підзаконним нормативним актам.

Геннадій Кернес

За народну недовіру

Кернес таки виграв вибори мера Харкова, хоча, за даними екзит-полів, перемогти мав його конкурент із опозиційної «Батьківщини» Арсен Аваков. Щоправда, значна кількість харків'ян міським головою Кернеса не визнала і влаштувала в місті майдан проти фальсифікації виборів. Інавгурація новообраного керманіча міста відбувалася під звуки «Мурки» та похоронного маршу. Так мітингувальники харківського майдану зустрічали «свого» мера.

Ганна Герман

За труднощі перекладу

Серед численних заяв пані Ганни, якими вона намагалася виправдати лінгвістичні ляпи свого патрона і далекі від демократичних стандартів дії представників влади, вирізняється її червневий реліз про застосування міліцією силових методів. Як пояснила заступниця голови Адміністрації президента, силовики просто неправильно зрозуміли слово «порядок», і поспішила його розтлумачити: «Порядок – це не тоді, коли міліція відтискає опозицію, порядок, це коли міліція відтискає злочинців. Порядок – це коли не вбивають у міліцейських відділках. Порядок – це коли тобі не страшно вийти на вулицю. Порядок – це коли на дорогах не гине так багато людей». А міжнародну спільноту, не задоволену перебігом місцевої виборчої кампанії, пані Герман ознайомила зі специфікою української демократії: «дефініція демократії не є чимось застиглим», тому «демократія в кожній країні має свої особливості, і в Україні також», а отже, президент і надалі створюватиме «перспективу розширення прав і свобод українських громадян».

Сергій Тігіпко

За вміння потрапити в непотрібне місце в непотрібний час

Отримавши сенсаційні 13 з гаком відсотків на виборах президента, Тігіпко одразу конвертував їх у посаду, яка, однак, не конвертувалась для нього в політичну перспективу. Навіть скандальний Податковий кодекс де-факто розробляли зовсім інші групи впливу в Кабміні. Натомість пояснювати реальні й уявні переваги ПК мав саме Тігіпко, так само як муситиме розтлумачувати, після того як на нього повісили соціалку, й непопулярні пенсійні новації. Це, схоже, надійно поховало перспективи віце-прем'єра на наступних парламентських і президентських перегонах.

Василь Джарти

За невдалий штурм Перекопу

Уродженець донбаської Макіївки, экс-голова Мінприроди та нинішній голова Ради Міністрів АРК, Василь Джарти примудрився настроїти проти себе впливові політичні сили автономії – від комуністів до кримських татар. Формально причиною став десант у Крим «макіївських», яких впливова (і, на жаль, антиукраїнська) газета «Кримська правда» визначає так: «Світа» Джарти – секретари, помічники, водители и любовниці». У Криму подекують, що півостровом керують не завжди висококваліфіковані «люди Джарти», а «макіївські» обсіли всі ласі шматочки дорогоцінної землі, залишивши місцевих ні з чим. Неприязнь кримчан до ставленика Віктора Януковича поступово переростає в недружнє ставлення до центральної влади та держави в цілому.

Вадим Колесніченко

За утвердження патріотизму

Одна з «балакаючих голів» Партії регіонів встигає обплювати «на випередження» все, що хоч якось пов'язано з розвитком української культури, мови, ідентичності, обґрунтовуючи це відданістю ідеї «дружби між народами». Приміром, Колесніченко угледів «розпалювання міжнаціональної ворожнечі» в пісні на слова Івана Франка «Не пора, не пора, не пора // москалеві й ляхові служить», проспіваній опозиційними депутатами на 20-ту річницю Декларації незалежності. Як у такому разі розцінювати участь Колесніченка в організації в Україні провокативної виставки «Волинська різня» або ж спроби пропаганду фашизму у святі патріотичної пісні «Гайдамака.ua»? Що для самого Колесніченка й очолюваного ним руху «Русскоязычная Украина» є патріотизмом? 300 «георгіївських стрічок», які він роздав до 9 Травня в парламенті, були для нього «символом єдності країни» і вшануванням пам'яті про «велику перемогу радянського народу». Себто Колесніченко залишається адептом єдиної з Росією держави. На щастя, поки що дії та заяви регіонала лише сприяють виникненню нової хвилі справжніх українських патріотів. Тож, так тримати, «русскоязычный» комсомольцю!

Громадська гуманітарна рада при президентові України

За непомітність

На першому засіданні ВР у травні Віктор Янукович майже півгодини говорив про першочергові проблеми гуманітарної політики: від нестачі шкільних автобусів у регіонах до незаконної забудови історичного центру Києва. Проте з усіх планів, оприлюднених тоді головою держави, за рік не реалізовано жодного. Тим не менш, члени Ради, серед яких такі поважні особи, як Іван Драч, Богдан Ступка чи Дмитро Стус, ніколи не заявляли про неефективність цього органу, що наводить на думку, що насправді діяльність із покращення культурної ситуації в країні провадиться під грифом «таємно».

Оксана Забужко

За винахід хитрого шляху до свободи

Знаменита письменниця напередодні останніх президентських виборів не раз агітувала голосувати проти всіх. «Пам'ятаю, що на виборах 1999 року (Кучма – Симоненко) таких знайшлося близько 900 тис. Якщо тепер стане на порядок більше, можна буде порадіти», – писала вона. Кількість «противсіхів» сягнула 1 111 500 осіб, і, як швидко з'ясувалося, радіти довелося лише Януковичу і К^о (відрив від Тимошенко був навіть меншим). Утім, пані Забужко продовжує гнути свою лінію, знайшовши непереборному противісхству оригінальне виправдання: «Нинішній смак поразки має розбудити до життя наше громадянське суспільство. Перші ластівки громадського спротиву вже маємо, і це знак, що опритомнення таки починається».

Валід Арфуш

За вміння відкрито визнати цензуру і розважати «плебс»

«Я вважаю, що Перший Національний обов'язково має бути провладним... Він завжди висвітлюватиме роботу влади, доноситиме лише позитивну інформацію до глядачів», – сказав у одному з інтерв'ю Валід Арфуш. Невимушеність прогину заступника президента Національної телекомпанії вразила багатьох. Зокрема, громадський рух «Стоп цензурі» назвав канал «рекордсменом» за кількістю порушень професійних стандартів і наголосив, що компетентність пана Арфуша в телевізійній галузі викликає сумніви, позаяк до призначення віце-президентом НТКУ він організував конкурси краси та був видавцем бульварного журналу Paragazzi. Завдяки зусиллям Арфуша на Першому Національному з'явився помітний крен у бік шоу-бізнесу й «розважалівки» низької якості.

Остап Ступка

За сумлінну працю

Ступка-молодший зіграв роль командира УПА в антиукраїнському псевдоісторичному фільмі «Ми з майбутнього-2», де воїнів ОУН-УПА зображено як бандитів і вбивць мирного українського населення. Те, чому українець погодився воювати на боці Росії в інформаційній війні він пояснив так: «Усе ж таки треба працювати. Ти актор. Ти мусиш працювати, а ці ідеологічні нюанси, хто кому...».

Владислав Каськів

За кон'юнктурність

Одного із лідерів Помаранчевої революції, засновника партії «Пора» Владислава Каськіва з серпня президент Янукович призначив відповідальним за національні інвестиційні проекти. Схоже, пристосовуватися до складних життєвих обставин із користю для себе Каськів навчився ще в юності. 1993 року, у 20 років він обійняв посаду заступника директора Центрального союзу українського студентства, у 2000-му став позаштатним радником міністра економіки, а у 2005-му завдяки Помаранчевій революції зміг закріпитись у великій політиці.

Олег Ляшко

За нетрадиційність поглядів

Понад рік депутат від БЮТ Олег Ляшко то був лояльним до Тимошенко, то заявляв про свій намір покинути лави БЮТ через якісь принципові причини. Восени 2010 року в Інтернеті з'явився ролик, у якому Ляшко розповідає про свій гомосексуальний досвід. Сам народний обранець назвав ролик «фальшивкою» і «монтажем». За кілька днів він вже голосував разом із коаліцією за низку принципових рішень: за зміни до Конституції, закон про Кабінет міністрів і регламент Верховної Ради України. Ляшка виключили з бютівської фракції за нетрадиційність поглядів, тобто за співпрацю з коаліцією більшості.

Костянтин Грищенко

За багатовекторність

Те, як український міністр закордонних справ намагається дружити водночас і з Росією, і з Заходом демонструє, зокрема, ситуація із участю України в церемонії нагородження Нобелівською премією миру. Спочатку, наслідуючи приклад Росії, Україна відмовилась делегувати свого посла в Норвегію. Грищенко пояснив це не політичними мотивами, а тим, що посол у цей час мав перебувати в Києві на координаційній нараді керівників дипломатичних представництв. Та раптом, після негативної реакції керівництва ЄС на ігнорування Україною Нобеля (мовляв, там розчаровані, що Україна час від часу не поділяє європейських цінностей), МЗС передумало: на вручення поїхала перший секретар Посольства в Осло Ірина Білорус.

Віктор Пшонка

За юридичну
винахідливість

Кум президента Віктор Пшонка одразу після призначення на посаду заходився боротися із тотальною корупцією в країні. За дивним збігом обставин у чорному списку «корупціонерів», проти яких порушено кримінальні справи, опиняються переважно лідери опозиції. При цьому прокуратура демонструє неабияку винахідливість під час порушення справ: після побиття депутатів опозиції у ВР справу порушено «за перешкоджання роботі народного депутата» (не виключено, що проти самих побитих); Юрія Луценка затримано з одним формулюванням, а залишено під вартою – за іншим тощо. Сам Генпрокурор прокоментував це журналістам промовистою фразою: «Головне, порушено кримінальну справу і проведимуться слідчі дії». Це, схоже, і справді є самоціллю для нинішньої прокуратури.

Валерій Хорошковський

За довгу руку
Москви

Хорошковського, в. о. голови Служби безпеки України призначив ще президент Ющенко. За Януковича парламент затвердив його повноцінним головою спецслужби – людину, яка ні секунди не працювала в органах. Упродовж року Хорошковський відзначився вилученням документів про діяльність КДБ часів СРСР (для чого навіть затримали одного з істориків, що мав ці документи), скандалом з «5 каналом» і ТВІ, яких позбавили частот за позовом підконтрольної Хорошковському медіа-групи «Інтер». Хоч як там було, проте така активна діяльність голови СБУ, спрямована на те,

щоб перешкоджати українським громадянам отримувати об'єктивну інформацію як щодо історичного минулого країни, так і поточних подій, на руку північному сусіду, який і без того виграє інформаційну війну з Україною. Руку Москви в діях Хорошковського помітили навіть прибічники партії влади. «Стовідсотково проросійським і назавжди їй відданим вважаю лише Хорошковського. Це – єдина людина, яка може отримувати вказівки з Москви», – зазначив нещодавно нардеп Тарас Чорновіл.

К Н И Г А Р Н Я

Ваша
іноземна преса
в Книгарні «Є»

AD
ARCHITECTURAL DIGEST

COSMOPOLITAN

DER SPIEGEL

FINANCIAL TIMES

Forbes

Herald Tribune

LE MONDE
diplomatique

Newsweek

The
Economist

THE TIMES

THE WALL STREET JOURNAL

м. Київ

вул.
Лисенка, 3

вул.
Спаська, 5

просп.
Повітрофлотський,
33/2

Випробування СВЯТОМ

Яким було ставлення до вільного й робочого часу в минулому

ДЕНЬ ДЛЯ ТРУДЯЩИХ.
Святування 1 травня у
Новому Південному Уельсі
(Австралія), 1890 рік

Автор:
Олексій
Сокирко

Передень великих свят завжди викликає акціотаж. Будуючи плани й перераховуючи гроші, українці схвилювано стежать за робочим календарем: «перенесуть чи не перенесуть?», «скільки – гулятимемо?»... Впорядкування канікулярних сесій країна вже давно сприймає не як дотримання «економічної доцільності», а каприз кожного нового уряду.

БАГАТСТВО НАЦІЇ

Цінність вільного від праці, навчання або виконання будь-

яких інших функцій часу людство досягнуло приблизно тоді ж, коли відчуло цінність часу як такого. Його почали цінувати, точно вимірювати й заощаджувати. Шанобливе ставлення до часу першими висловили вчені-гуманісти, як-от італійський проповідник Доменіко Кавалька, котрий у своєму трактаті «Discipline degli Spiritual» присвятив дві глави «втраті часу» й обов'язку «берегти й рахувати» його. Слідом за гуманістами естафету ощадливості підхопили протестанти, які згаяний час трактували на-

рівні зі згаяним євангельським талантом, а нероб і ледарів порівнювали з тваринами, не гідними звання людини. Вільний час також мав використовуватися розумно й ощадливо, передусім для самовдосконалення й духовного розвитку.

Обсяг вільного часу, присвяченого корисному дозвіллю, самоосвіті, а трохи згодом спорту в Європі XIX століття вважався показником добробуту вже не тільки вищих класів, а й цілого суспільства. Ліві політичні рухи, виборюючи справедливі й гуманні умови роботи для дрібної буржуазії та робітників, створили своєрідну апологію вільного часу у формі вихідних днів і відпусток. 1884 року британський філософ Белфорт Бакс опублікував статтю «Соціалізм і недільне питання», у якій порушував питання обов'язкового відпочинку й виділення для цього одного універсального дня. Звідси веде відлік наше сучасне ставлення до вільного часу як однієї з найбільших соціальних цінностей.

За підрахунками соціологів, реальний вільний час середньостатистичної людини на межі XX–XXI століть у середньому становить близько 1800 годин на рік. У соціально й економічно активної людини він майже дорівнює обсягу робочого часу – до 2000 годин на рік. Дослідження бюджетів часу (себто пропорції його розподілу поміж різними заняттями) свідчить, що робочий час у власному значенні (офіс, завод, крамниця, інститут) становить 7–8 годин. Решта доби – неробочий час, що складається з часу, потрібного для виконання робочих функцій (поїздка туди й назад, переговори,

що стосуються професійної діяльності, іноді передягання, вмивання тощо) – 1–1,5 години; часу, необхідного для домашнього господарства й самообслуговування, – 3–4 години. Нарешті, найбільшу й для деякого найприємнішу частину неробочого часу забирають фізіологічні потреби (сон, харчування, секс та особиста гігієна) – 8–9 годин. Отже, сукупний неробочий час становить орієнтовно 16–17 години. Чим насичений наш вільний час, напевне, варте окремої розмови. А чим він був заповнений за життя наших предків і, головне, скільки його було? Більше? Менше?

МІЖ ЛЕДАРСТВОМ І КАТОРЖНИМ ТРУДОМ

У традиційних суспільствах Європи виробничі цикли були підпорядковані переважно сільськогосподарському календарю. Паузи між ними, зважаючи на сезонність сільського господарства, що було основою економіки та джерелом багатства, й становили вільний час, маркований численними святами з яскравою господарською символікою. Так, звичай влаштовувати весілля після жнив, коли інтенсивність праці значно спадала й можна було віддатися кількадечним веселощам без шкоди для господарства, дійшов і до наших днів. До XIX століття технічна оснащеність селянської праці перебувала на надзвичайно низькому рівні, а сама вона потребувала надзвичайно великих енергозатрат, займаючи весь світловий день. Домогосподарство слов'ян, германців, балтів та інших народів варварської і середньовічної доби трималося здебільшого на праці всіх його членів, так що реальне робоче навантаження чоловіків і жінок було майже однаковим. Усе це, помножене на недостатність харчування, загрозу неврожай, епідемій та воєнних лихоліть робило собівартість вільного часу нечувано високою. Вільний час був лише дозвіллям, можливістю не просто відпочити, а відірватися від каторжної праці й одноманітності повсякдення.

У християнізованому середньовіччі до переліку традиційних господарських свят, що

ДОНІСІЙ ШИСТ І КІМЕНІТ БЕГ СОБЕТСЬКА СТРАЖА... НЕГ ЧАС СОБІСІЯ В КРАЇНІ, ПІСЛЯ КРАСНАГО ВЕСІЛЛЯ

ОКОЗАМИ-ЛЮВАННЯ. Впровадивши нові державні свята, радянська влада тривалий час змушувала громадян, попри релігійну традицію, працювати у неділю

мали язичницьке коріння, додалися церковні, котрими звичай почали вимірювати рік. До найбільших із них належали Великдень, Трійця, день Святого Іоанна Хрестителя (Купала), Різдво, Водохреща, а трохи згодом Новий рік і після-великодні травневі свята. За підрахунками істориків, сукупний святковий час у пересічних селян або мешканців маленьких міст у XV–XVIII століттях становив щонайменше два місяці на рік – такою була компенсація за напружений ритм праці, коротку тривалість життя і його одноманітність. Універсальною формою народних свят від Піренеїв до Уралу були численні варіанти карнавалу, якими супроводжувалися урочисті храмові свята, процесії міських цехів і купецьких гільдій, ярмаркові гуляння тощо. Свято протиставлялося будням, це був час марнотратства значною мірою саме тому, що будні – час дбайливого заощадження. То були особливі події, коли люди припиняли працювати і з'їдали та випивали все, що потрапляло під руку й старанно накопичувалося протягом кількох попередніх місяців. Веселощі в сільській місцевості стирали станові різниці, й за різдвяним або великоднім столом у шинку разом пиячили прості священики, козаки, мандрівні спудеї та місцева старшина. Французький інженер Гійом Левассер де Боплан, який мешкав в Україні у XVII сто-

плярні в містах. У XVIII столітті гетьманська влада навіть періодично забороняла місцевим козакам виходити на двобой із солдатами російських гарнізонів і купцями: поєдинки переростали в бійки «стінка на стінку», що завершувалися смертями, каліцтвами, а іноді переходили в погроми. Зрештою, чи не найпромовистішим втіленням вивільненого духу й плоти під час свят ставали часті статеві контакти. Кмітливі історики, підрахувавши за метричними книжками час народження й зачаття немовлят, з'ясували, що пік «вільного кохання» припадав якраз на завершення великих постів, які передували Різдву та Великодню.

ПРАЦЮВАТИ ЧИ ВІДПОЧИВАТИ?

Характер праці змінив характер свят. Модернізація та промислова революція перенесли центр господарського укладу в міста. Епоха «дикого капіталізму» накопичувала початкові статки шляхом необмеженої експлуатації робітників, котрі були змушені працювати від 14 до 18 годин на добу. Демографічний вибух, що стався в XIX столітті, збільшував кількість робочих рук із геометричною прогресією, водночас здешевлюючи робочу силу та відкриваючи шлях до її дедалі жорстокішого визискування. Відповіддю робітничого і селянського середовища на погіршення умов праці та життя стали бунти, страйки й алкоголізм.

В останній чверті XIX століття вдосконалення технологій, профспілки й перші спроби держави виступати посередником між працедавцем і найманими робітниками призвели до поступового скорочення робочого дня до 10 годин, обов'язкового вихідного, а згодом до щорічних відпусток. Та за всієї прогресивності цих змін дозвілля пролетаріату дуже повільно насичувалося змістовними речами. Для більшості колишніх селян, які через злидні потрапили на фабрики, збільшення вільного часу породжувало безліч незаниханих проблем: чим його заповнити? Верхівка кваліфікованого робітництва читала бульварні

П'ЯТИДЕННИЙ РОБОЧИЙ ТИЖДЕНЬ ІЗ ДВОМА ВИХІДНИМИ РАДЯНСЬКА ВЛАДА «ПОДАРУВАЛА» КРАЇНІ ЛИШЕ 1967 РОКУ

літті, з подивом описував великодній звичай, коли в обмін на дарунки й чинш, піднесені селянами, їхній пан викочував посеред дворища діжку горілки й власною персоною з черпаком у руках частував своїх підданих «аж до заходу сонця, якщо селяни ще можуть триматися на ногах».

Окрім п'ятик і переїдання повсюдним святковим дійством були кулачні бої, особливо по-

листки, відвідувала бібліотеки, які власники-філантропи влаштовували при підприємствах, і навіть музеї. Відпочинок цієї невеликої групи робітників взурувався на буржуазну респектабельність, яка пропагувала помірність і конструктивне дозвілля. Усе це мало додавати певного соціального престижу. Робітники Київського машинобудівного заводу товариства «Гретер і Криванек» заснували перші в місті футбольні команди «Сокіл» і «Славія». Утім, для більшості неписьменних колег по цеху головними розвагами лишалися споглядання міських пожеж, кулачні бої на ярмарках і пиятика в шинках.

Прикметно, що до 70% найманих робітників в Україні становили категорії так званого напівпролетаріату – селян-заробітчан, котрі, не припиняючи працювати на землі, їздили в місто підробляти на заводах і фабриках. Ця маса некваліфікованого робітництва зберігала стійкий зв'язок не лише із сільською економікою, а й із культурою та святковою обрядовістю, сприймаючи свій побут у місті як вимушений і тимчасовий. Відпочинок і розваги після виснажливої, майже каторжної праці (особливо на будівництві великих заводів Катеринославщини, залізниць і видобувних підприємств Донбасу) мали вигляд старих патріархальних святкових «сесій», які тривали по кілька днів поспіль і щедро заливалися дешевим алкоголем.

Потяг до невибагливих, іноді брутальних і розтягнутих у часі святкувань, котрі виразно нагадували середньовічні звичаї, робітництво й селянство зберегли і в ХХ столітті. Дві світові війни, голодомори й ненормований робочий день (п'ятиденний робочий тиждень із двома вихідними радянська влада «подарувала» країні лише 1967 року) потребували компенсації у вигляді «відривних» гулянь, які всіляко заохочували пропагандисти «нового побуту». 1929-го Раднарком спробував запровадити своєрідний табель-календар, у якому було 360 днів, розбитих на 72 п'ятиденних тижні (п'ять днів, що лишалися, вирішили вважати святковими). Кількість ви-

ХУДОЖНИК: АНДЕРС ЦОРН

СОНЦЕСТОЯННЯ У ШВЕЦІЇ.
Першими офіційними вільними днями були релігійні свята

З проекту нового Трудового кодексу:

Ст. 131:
1. Нормальна тривалість робочого часу становить
40 годин
на тиждень.

Ст. 143:
4. Максимальна тривалість роботи протягом тижня за підсумованим об'ємом робочого часу не має перевищувати
48 годин

хідних днів істотно зросла, але виявилася невідгідною з погляду потреб форсованої індустріалізації з максимальною мобілізацією дармової робочої сили, тому 1931 року календарю повернули шестиденний тиждень, а 1940-го – семиденний. На експерименти влади з робочим часом народ реагував у свій спосіб, зберігаючи потяг до традиційної алкогольної анестезії. Лише починаючи з 1960-х здорове й інтелектуалізоване дозвілля почало прищеплюватися пропагандою і шкільництвом, але охопило не всі вікові категорії та верстви населення. Попри те що пити стали менше, матеріальний

добробут дещо підвищився і навіть з'явилися імпортовані з побуту американського та європейського робітництва відпусткові подорожі, міське населення, яке рекрутувалося переважно із села й зберігало побутову релігійність, автоматично подвоювало кількість свят, додаючи до суто радянських ще й церковні. Власне, цей дуалізм зберігається і нині. Утім, не поспішаймо радити, згадуючи про родовід святкової лихоманки, що розтягується на тижні. Вона, як ми бачили вище, не є святом свободи, а радше забуттям від повсякденної безвиході. Сумно? Але ж святкуємо! ■

**ДОРОГІ ДРУЗІ!
ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, КОЛЕГИ, ПАРТНЕРИ!
ВІТАЄМО ВАС ІЗ НОВИМ РОКОМ ТА РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!**

Для кожного з нас непростим був рік, який ми проводжаємо. Не всього вдалося досягнути, багато що відбувалося проти нашої волі та прагнень. Але всупереч негараздам ми разом!

Хай у новому році в кожній українській родині оселяться злагода й добробут!

Щоб у Новорічну ніч за родинним столом зібралися найрідніші
й найдорожчі люди, а на Святе Різдво до вас завітав
український вертеп!

Хай прийдешній 2011 рік стане гармонійним і лагідним, бажаємо,
щоб ваші починання реалізувалися і ви пишалися звершеннями!

ДО ЗУСТРІЧІ В НОВОМУ РОЦІ!
Колектив журналу «Український тиждень»

«Тиждень» свободи

Сімдесят років тому «Український тиждень» писав про внутрішню політику та міжнародну ситуацію, скаржився на дорожнечу та непунктуальних читачів, які не поспішають поновити передплату

Автор: Вахтанг Кіпіані

Днями в колекцію української періодики, яку збираю, потрапив цікавий часопис «Український тиждень». На вигляд – газета, але називає себе журналом. Місце видання – Прага. Рік – 1937-й. Почав пошуки у фаховій літературі, довідниках, зрештою, в інтернеті. Виявилося, 282 номери видання з назвою, ідентичною тижневику, який тримаєте в руках, вийшли друком у столиці тодішньої Чехословаччини в 1932–1938 роках. Українських газет і журналів у міжвоєнній ЧСР було кілька сотень. Найповнішою є їхня колекція у Слов'янській бібліотеці в Празі. Є там і підшивки часопису «Український тиждень».

РЕДАКТОРСЬКІ ДОЛІ

Передплатити довоєнний «Тиждень» можна було не тільки в ЧСР, але й у Югославії, Австрії, Польщі тощо. Як відповідальна редакторка значиться Марта Герман(ова), як редактор і видавець – Петро Зленко. Свого часу мені довелося побувати й написати нарис про Ольшанський цвинтар у Празі – місце останнього спочинку сотень українців, знаменитих і взагалі забутих. Натомість ще в середині 1930-х Зленко опублікував «Рестр українських могил на Ольшанському кладовищі в Празі». Закликав не забувати про рідні могили на чужині: «...від деяких поховань немає вже й сліду, лише в урядових записках можна довідатися, що там лежить прах колишнього українського стрільця. На більшості могил не заховалося й напису на бляшаній табличці, що відзначає могилу. На мало якій ще можна з трудом прочитати уривки окремих слів».

10. III. 1861. Т. ШЕВЧЕНКО 10. III. 1937.

Свою Україну любіть,
Любіть її. Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть!
(„Чи ми ще зійдемося знову“).

Оживуть степи, озера, і не верстові,
А вольні, широкі скрізь шляхи сьвітлі
Простелються. І не найдуть шляхів тих владки.
А раби тими шляхами без гвалту і крику
Повіходяться до купи раді і веселі,
І пустиню опанують веселі села...

(„Подражаніє Ісаї“).

Встане правда, встане воля!

І забудеться срамотна давня година,
І оживе добра слава, слава України!
І світ ясний, невечерній тихо засіє!
(І мертвим, і живим...)

— Мій краю прекрасний, роскішний, багатий,
Хто тебе не ниніш? Як би розказать
Про якого-небудь одного магіата
Історію – правду, то перелякать
Саме б пекло можна! А Данта старого
Полупанком нашим можна б здинувать.
(„Иржавка“).

— Борітєся — поборєтє:
Вам Бог помагєє:
За вас сила, за вас воля
І правда свєтєє.

(„Кавкас“).

Загальна хроніка.

Святочні збори Українського Вільного Університету в Празі для вшанування 87-ліття Президента Визвольника Т. Г. Масарика відбулися б. ц. м.

Голова зборів проректор УВУ проф. С. Шелухин у своєму вступному слові висловив такі думки:

Український Вільний Університет в Празі й українська еміграція щороку святкують день народження Президента-Визвольника проф. д-ра Т. Г. Масарика.

Його заслуги перед своїм народом, словянством і людством неспорні й великі. За них він має од свого народу повне визнання.

У словян і в людстві проф. Масарик має загальне визнання за його високі ідеали свободи, моралі, гуманності, права, правди, справедливості й вищого мирного співжиття народностей.

Тут ми, українці, бачимо стремління „щоб усі слов'яне стали вільними братами і синами сонця правди та „єретиками“, як великий Гус“ з його проповіддю правди і моралі. Тут ми ба-

Петро Андрійович Зленко, уродженець міста Старокостянтинова Волинської губернії (нині Хмельницька область) – легенда української еміграції міжвоєнного часу. З 1936 року був співробітником Слов'янської бібліотеки в Празі, аж поки не прийшли

1945-го червоні «визволителі» й не виселили 54-річного бібліографа в Сибір, до ГУЛАГу, де його сліди й загубилися... Але в одній із публікацій, яку вдалося знайти, зазначається, що видавцем «Українського тижня» був Євген Вировий – педагог, громадський і

культурний діяч з УНРівського табору, видатний філателіст, комендант «Союзу Українських Пластунів-Емігрантів» у Празі. Загинув 19 (за іншими даними) травня 1945 року, вистрибнувши з вікна, коли до його будинку під'їхав смершівський «воронок».

МОВОЮ ПУБЛІКАЦІЙ

Повернімося до «Тижня». *«Кожну більш помітну подію занотовуємо для прийдешніх часів, для прийдешніх поколінь... Ми це уперто робили з непохитною вірою у краще майбутнє»*, – отже, видання писало про все найважливіше в культурно-громадському житті українців у ЧСР, на рідних землях і у світі.

Про розмаїття громадсько-політичного та культурного життя українців у Чехії свідчить кореспонденція про відзначення 22 січня – дня Злуки українських земель. Відсвяткувати цю подію можна було відразу в трьох місцях: у «Республікансько-демократичному клубі», товаристві «Єдність» разом з Товариством українських інженерів, а також на молодіжній імпрезі «за ідеєю воєвничого мистецтва за рецептом п. Н. Геркен-Русової». Як пише критик останнього заходу, «якби не задовгі діалоги, то деякі сцени не позбавлені ефектовності, могли викликати дійсно святочний настрій».

Аносується вихід нової поеми «Лисовий цар Ох» видатного письменника Олександра Олеся, який багато років жив у Празі. Причому охочим придбати книжку пропонують звертатися до самого автора, адреса подається. Коли в грудні 1938-го – на початку 1939-го відзначали його 60-річчя, часопис запропонував співвітчизникам скликати урочисті збори на пошану митця, писати статті та замітки до преси й складати «добровільні вступні датки на національний дар поетові».

НА ГОЛОМУ ЕНТУЗІАЗМІ

В іншому номері подибуємо маленьку заміточку про те, що Софія Русова – видатний педагог і громадська діячка, організувала дитячу виставу за казкою Олександра Олеся «Лисичка,

котик і півник». Артисти були від чотирьох до шести років – «зовсім небоязливі, і їх виступи природні, невимушені». У тижневику друкуються оголошення про лекції та наукові праці, кореспонденції професорів Українського Вільного Університету в Празі, де викладали Панас Феденко, Сергій Шелухін, Симон Наріжний, Олександр Шульгін, Дмитро Антонович, Вадим Щербаківський, Степан Смаль-Стоцький, Андрій Яковлів, Олександр Колесса.

Завжди читаю некрологи в діаспорній пресі. Тут теж можна знайти чимало цікавинок: «Помер Микола Аркас, б. полк. Української армії, відомий артист і режисер. Похорон відбувся у Хусті 15 ц. м.» Це син іншого Миколи Аркаса – миколаївського історика, композитора, фольклориста, автора «Історії України-Руси». У новорічному номері наприкінці 1938 року бачимо заклик управи товариства «Український дитячий притулок у Модржанах» не пожалкувати хоч би невеликих коштів для сиротинця на влаштування там ялинки. А в першому номері роком раніше – списки добродіїв, які «замість новорічних і різдвяних привітань» зложили пожертви на притулки в Подєбрадах та Ржевниціях, учнями Української гімназії, на український дім у Празі та фонд «Українського тижня».

Редакція гірко пише, і під цим, переконаний, підписалися б і теперішні видавці українськомовної періодики, що, оскільки економічно робити її не вигідно, боргів накопичується чимало, відгуку від громадянства ніякого – логічно було б припинити цю справу, бо «страчується потреба». Справді, одного лише співчуття замало, треба ще й платити за українську книжку, часопис, газету – «реальна справа вимагає й реального ставлення до неї».

ПОШУК УКРАЇНСЬКОГО МАЙБУТЬОГО

Про еkleктику, яка формувала погляд тодішньої чеської преси на українські справи, засвідчує факт, що часопис *Pestský Týden* статтю під назвою «Проблема України – проблема завтрашнього дня?» ілюструє такими взаємовиключними речами як

ЦИТАТА

Про що писав «Український тиждень» у номері за грудень 1938-го

Польська «шляхетність»

«До львівського шпиталю ім. М. А. Шептицького було прийнято 17.XI. ц. р. 52-літню п. Блазкевичову, відому активну кооператорку, яка занедужала після звірських боїв. Група з 6 військових явилася до неї 15.XI. в Районову Молочарню у Денисові та заклала їй хати з ними до Купченець для уділення вяясень. У Купчинцях якийсь старшина з відзнаками (дві зірки на нарамнику й ч.25) питався у п. Б. про її заняття. На цей запит п. Б. заявила, що є директором Поділ. Союзу Кооперативів. ...П. Б. разом із іншими (біля 13) вояки відвели через міст на Стріпі на підгаєцький гостинець, за мостом повели на денисівські поля, де примусили їх роздягатися, а потім били їх буками. Побили й п. Б. під команду старшини. П. Б. начислила 40 ударів, почім стратила притомність. До свідомості її дійшли такі останні слова: «Тераз маш з пшоду випісанон Прикарпатскен Україне а з тила Велкен Україне...» [*«Зараз маш спереду написану Прикарпатську Україну, а ззаду – Велику Україну»*].

етнографічна мапа українських земель Володимира Кубійовича та фотографії з пропагандистського журналу «СССР на стройке».

У тексті цієї публікації все ж є цікавий з прогностичного боку висновок: «Український національний рух звичайно буде радіти з кожного союзника». Події початку німецько-радянської війни 1941–1945 років і дискусія, що точиться дотепер щодо рації українських націоналістів, частина яких зробила ставку на Німеччину в планах відновлення державності, є підтвердженням цього.

Чеська газета *A-zet* писала, і це подається в дайджесті, що на Західній Україні діють (увага – в 1938 році!) «200 тисяч партизанів, у яких все ще живуть славні традиції гетьманів... Європа не буде мати покої, поки будуть гноблені народи. Історія ж буде тяжко мститися тим, хто власне цю правду згвалтував».

Цікаво, що, представляючи читачам нового главу Чехословаччини доктора Еміля Гаха, якого було обрано 30 листопада 1938 року, «Тиждень» подає його як «президента республіки чехів, словаків і українців». Творця ж держави Томаша Масарика видання іменує «Президентом-Визвольником», наголошуючи на тому, що він виступав за мирне співжиття народностей, де слов'яни були б «вільними братами». ■

ЕВГЕН ВИРОВИЙ (1889–1945). Видавець празького «Українського тижня»

Розкіш різноманітності

Палітра культурних процесів 2010 року багата як на контрасти, так і на однорідність, але це не був час стагнації

Автори:
Олександр Михед,
Тамара Злобіна,
Юлія Бентя, Олена Синицька,
Вячек Криштофович,
Ростислав Семків

Попри поголовне закручування гайок із боку української влади, культурний простір, схоже, ігнорує «ініціативи» чиновників, адже мистецьке середовище покладається передусім на власні сили. Погляд на поточні мистецькі процеси, що розгорталися впродовж 2010 року, не претендує на ви-

черпність, однак він показує, що «пацієнт радше живий». Це означає, що культурне середовище як жило своїм життям, так і далі живе ним незалежно від кліматично-політичних перепадів. Автори *Тижня* діляться своїми спостереженнями за найцікавішими трендами, що виникли в культурі протягом 2010 року.

Головна музична «трендова» теза 2010-го: «якщо під ногами слизько, стій і не рипайся». Висновок: із кожним роком свого стояння або ковзання на місці українська музика як процес втрачає навіть те крихітне, що їй пощастило здобути раніше. Усе більше молодих, талановитих, обізнаних у своїй справі музикантів починають від'їжджати на навчання за кордон і, схоже, навряд чи повернуться. Українська рок-сцена в 2010 році однозначно пасла задніх. Причини для такого невтішного діагнозу логічні: концерти зірок світового масштабу (Guano Apes, 30 Seconds to Mars, A-ha, Limp Bizkit, Morcheeba, Fatboy Slim, Placebo, Tricky, Groove Armada, De Phazz, Apocalyptica, Bloodhound Gang, Rammstein, Depeche Mode – і це лише за один рік), з одного боку, і засилля масового музичного продукту з телеекранів – з іншого. Типовими труднощами лишаються брак коштів і досвідчених продюсерів, зацікавлених у неформатній музиці. Це призводить до того, що альтернативне музичне життя стає дедалі безбарвнішим та нецікавим: ті самі виконавці, відсутні перспективні новачки. Старожили вичерпують себе, виживаючи переважно за рахунок старих хітів, а нововідкрита молодь дуже швидко зникає. Наприклад, майже не чути переможців торішнього українського фіналу ГВОВ (гурт «Гапочка»), така сама доля, ймовірно, чекає на цьогорічних фіналістів Magua. Конкурс «Свіжа кров» відкрив ще кількох кандидатів на короткочасний успіх (гурт «Зоряна» і переможці Funk-U), проте нові Бумбокси, Крихітки, Перкалаби чи хоча б Скай вперто не хочуть народжуватися.

НА КОГО РІВНЯТИСЯ?

Похвалитися значними музичними досягненнями протягом 2010 року можуть одиниці. Значною активністю вирізнявся альтернативний рок-гурт «Димна Суміш». Він потішив своїх прихильників трьома повноцінними відео, запуском оновленої версії сайту, презентацією книжки «Один» фронтмена Олександра Чемерова та його сольного проекту Vkrayst, двома альбомами для вільного завантаження (Live Improvisation, записаний наживо спільно з відомим бандуристом Романом Гриньківом, і Rare, demos & unreleased, який уміщує раніше не видані треки 1998–2002 років). У липні команда відіграла концерт у незвичному для України форматі: живий виступ відбувся у вітрині магазину, а за його мотивами було знято кліп «Згадуй, Бійся, Плач і Зви». Також варто відзначити гурти «Гайдамаки», «Люк» і Marakesh, які можуть похвалитися повноцінними європейськими турами.

ВДАЛА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

Найяскравіший тренд 2010 року – лайтбокси на ескалаторах київського метро із соціально-культурного тшибу рекламою від ансамблю традиційного народного співу «Божичі» («Запиши, як співає твоя бабуся» та «Запиши, як грає твій дідусь»).

НАРОДНІ МОТИВИ НА ЕКСПОРТ

Завдяки співпраці Росави і Светіслава Грбіча не так давно з'явилася неповторна «Біла коліскова/Bela Uspavanka», а новий альбом проекту Shopping Hour під назвою «Sunce Вітер» продовжує і поглиблює українсько-сербську музичну співпрацю. Київський етногурт «ДахаБраха», який 2010 року завоював Гран-прі російської премії ім. Сергея Курьохіна в галузі сучасного мистецтва «Поп-механіка», також потішив своїх слухачів новим доробком Light (щоправда, у справді «легшому» звучанні). Ще одне міжнародне визнання року – музична премія Wirtualne Geśle оголосила спільне творіння «Гайдамаків» та польського гурту Voo Voo найкращим альбомом world-music, виданим у Польщі 2009-го. Очевидно, що сучасне переосмислення фолькових мотивів стає найперспективнішим трендом української музики – саме в такому ключі сьогодні народжується той продукт, який здатний гідно представити державу на міжнародному музичному ринку.

ЗА ІНЕРЦІЄЮ

Нові альбоми першопрохідців української неформатної сцени – гуртів «Тартак» («Опір матеріалів») і ТНМК («С.П.А.М.») – не викликали жодного резонансу й підтвердили той факт, що працюють музиканти за інерцією. Для цих та інших команд, які досі тримаються на славі п'яти- чи десятирічної давності, типовим станом є переживання відчутної творчої кризи. І Сашко Положинський, і ТНМК досі воліють залишатися в межах своїх підлітково-альтернативних образів, які вже виглядають не дуже гармонійно. «Крихітка» поки що перебуває в групі ризику – солістка Каша досі іронізує з пафосу молодих колег, а сама виступає в дизайнерських сукнях. Справді, комерційний успіх важко сумістити з претензіями на альтернативність – час щось кардинально змінювати. Не існує тенденцій без винятків – це успішне повернення старожилів, а саме «Океану Ельзи». Понад 100 концертів Океанів у межах туру Dolce Vita підтвердили особливий статус гурту на українській сцені.

ІНТЕРНЕТИЗАЦІЯ

2010-го продовжується помітне зближення артистів зі своїми слухачами завдяки бурхливому розвитку різноманітних соціальних мереж: від масових до вузько-профільних. Завдяки активному промо в інтернеті, зокрема, завжди повні клуби на концертах таких гуртів, як «Роллік'с», O.Torvald, Singleton, «Інді.Я» тощо. Не обійшлося без сучасних технологій і у випадку з організацією європейського турне команди NoraLasso: активні прослуховування пісень у мережі Myspace забезпечили визнання їхньої творчості за кордоном. Словом, якщо музиканта немає в соціальних мережах Facebook та Myspace (чи його блогу в Livejournal), він або ексцентричний відлюдько, або ретроград. Поширена теза «якщо тебе немає в Google, то ти не існуєш», нарешті для багатьох стала життєвішою, аніж публікації у друкованих виданнях. Єдина відмінність від західних артистів – наших складніше купити на iTunes або знайти їхні альбоми на піратських сайтах.

БЕЗ ГІГАНТІВ

Усе більше музикантів (переважно некомерційного спрямування) тікають з-під великих лейблів звукозапису, і це також є загальносвітовою тенденцією. Дрібніші лейбли здатні забезпечити їм майже такі самі обсяги продажу (звичай вони в будь-якому разі низькі), але не «закріплюють» артиста пафосними багаторічними контрактами.

ТИША І ПАФОС

Найпотужніша подія у світі академічної музики – книжка «Валентин Сильвестров. Дождається музики», що вийшла разом із диском (величезною збіркою творів композитора) у форматі трЗ низької розподільної здатності, що фактично вбиває камерну «музику тиші» Сильвестрова. Найкумеднішим «класичним» трендом можна назвати пафосні концерти в Палаці «Україна» з квитками вартістю понад 2000 грн, акустика в якому не варта жодного літературного епітета, але чомусь саме туди ходять найвищі державні чиновники. На цих концертах уже встигли отримати свої «30 монет» і зганьбитися Юрій Башмет у ролі диригента з піаністом Денісом Мацуєвим, а також розкручена оперна співачка Анна Нетребко. Таке позиціонування класики між панк-роком і радянською попсою видається дуже симптоматичним для стилю нової влади, яка не може собі дозволити відвідання Київської філармонії.

Напевне, головний сенс підсумкових театральних оглядів – розповіді глядачеві, які вистави він має побачити. Ці події поза смаками та над смаками, вони необов'язково однозначно «хороші», «правильні», але... видатні. Серед вісімдесяти київських прем'єр 2010 року і сотень вистав по всій Україні було чимало яскравих. «Грек Зорба» Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка – анархічна, відчайдушна розповідь про сенс та природу свободи, де режисура Віталія Малахова скоряється філософії вистави. «Сатисфакція» Молодого театру (за «Венеційським купцем» Шекспіра, постановка Станіслава Мойсеєва) – про жіночу мудрість та насолоду прощення в ренесансному ритмі дискотеки. «Три сестри» Театру драми і комедії (постановка Едуарда Митницького) – несподівана «конструктивістська» версія класичного тексту Чехова, оголеного, беззахисного, проте сильного своєю прямою та безкомпромісністю. Такі вистави, як прийнято казати, перевершили всі сподівання.

П'ЯТЕРО ПРОТИ ВСІХ

У 2010-му відзначив п'ятирічний ювілей театр-студія «Міст», що базується на горіщі видавництва «Смолоскип». Його режисер-засновник Олександр Мірошниченко восени розповідає, що приватних театрів у Києві чотири: «Міст», «Дах», «Вільний театр» та «Абетка». Віднедавна додалася «Студія Паріс» – творіння акторів-режисерів Лариси Паріс та Юрка Яценка. ЦСМ «Дах», засновник грандіозного ГогольFEST, досліджує сучасну соціальність та випробовує радикально нові театральні форми. «Міст» живе переважно з викладання акторської майстерності (найкращі учні згодом лишаються працювати в театрі). «Абетка» – театр Андрія Білоуса – розпочала роботу з однієї з найкращих камерних вистав 2010 року «Щастя». «Вільний театр» успішно випробовує поп-філософію на молодіжному глядачеві. Естетичні експерименти Лариси Паріс в Україні давно оцінені, тож заснування нею театру свого імені було справою часу.

ВИРОДЖЕННЯ МІФУ

Прем'єра театру ім. Франка – «Урус-шайтан (Байка про Сірка – кошового отамана, шевальє д'Артаньяна і турецького султана)» – заповнила нішу під назвою «український епос». Автор п'єси та режисер Ігор Афанасьєв, по суті, створив черговий національний символ – козака-характерника, непереможного Івана Сірка, водночас поріднивши українців із відомими світовими діячами XVII–XIX століть. Хоча вистава має суто театральні недоліки, проте у межах свого жанру вона видається єдиною й неповторною. Державницька тематика в театральній практиці все більше скочується до еротичних байопіків. Степан Бандера у виставі «Чорна рілля» театру «Дзеркало» перетворений на трохи комічного (мимоволі) секс-символу. Таким самим виведено героя Винниченкового «Моменту кохання» в театрі «Сузір'я». Держава у виставі «Едіп: Собака будка» театру «Дах» – це суміш тюрми, публічного будинку та психлікарні.

ДОБРЕ ЗАБУТЕ СТАРЕ

Львівський режисер Володимир Кучинський відновив на Малій сцені театру ім. Франка «Серенаду Полішинеля» (за «Злочиним і карою» Достоєвського). Те залаштункову «Оперу мафіозо» з піснями й танцями керівник Театру на Подолі Віталій Малахов уперше ставив 20 років тому. Коли прийшло нове покоління акторів, зробив повторний жест. «Льовушка» Ігоря Славінського – це висока театральна поезія, зроблена з «реалістичного», навіть побутового оповідання Анатолія Крима. В цьому сенсі дивний кульбіт зробила керівник театру «Відкритий погляд» Ксенія Ромашенко: після показаної на початку 2010-го прем'єри «Американська рулетка» (п'єса бізнесмена-драматурга Олександра Марданя) молодіжна трупа раптом представила радянську «виробничу драму» «Ніч після випуску» Володимира Тендрякова.

НЕДИТЯЧІ ДИТЯЧІ

Театр юного глядача волає SOS! Ні, приміщення в нього не забирають, але зі статусом «дитячого» тут більше не хочуть миритися. «Місяць у селі» режисера Валентина Козьменка-Делінде можна вважати криком душі. До цієї блискучої, провокаційної і... дуже дорослої вистави ТЮГ ішов через інсценізацію оповідань Чехова «Роман доктора» та «французьку» комедію білоруса Андрея Курейчика «Обережно, жінки!» (остання у постановці Ірини Стежки вдалася значно краще). На повну силу запрацював і Центр мистецтв «Новий український театр», де поруч із дитячою «Божою корівкою» молода трупа із зовсім юних акторів (плюс актор-режисер Віталій Кіно) показують і вечірні вистави. «Сім чудес малої Піаф» театру вступили в змагання з такими монстрами, як театр ім. Франка («Едіт Піаф. Життя в кредит») або «Сузір'я» («Ассо та Піаф») знята з репертуару зовсім недавно, – і не програли. Проте й видовища, розраховані на сприйняття малечі, заслуговують на увагу. Наприклад, Колобок (Академічний театр ляльок на вул. Грушевського) закохується у схожий на нього самого Місяць і саме тому йде від Діда і Баби.

МІЖ СЕРІАЛОМ Й АНТРЕПРИЗОЮ

Ми звикли нарікати на погані зарубіжні антрепризи. Тож вітайте «Доміно Арт»! Для дебютної вистави «Небезпечний поворот» за однойменною п'єсою Прістлі зібрали з десяток столичних зірок – від Олексія Богдановича й Олексія Вертинського до Катерини Кистень і Наталії Васько. Оформлення й режисура (постановка Ірини Зільберман) – цілком у дусі благородної британської стриманості. Ілля Ноябрьов ставив «Повернення блудного батька» (Театр драми і комедії) за мотивами свого ж фільму – не дай Боже нікому таких театральних дебютів. Серіал, кращий чи гірший, – це і «Надто щасливий батько» (Театр російської драми), і «Бережіть чоловіків» (Малий український драматичний театр). Більшість людей ходить до театру, щоби відпочити. «Надто легкі» комедії завжди матимуть більший попит, аніж біблійного стибу сучасні притчі на зразок «Куди повіє вітер» Олексія Лісовця (Театр драми і комедії) чи «Перса Тіресія» (Муниципальна опера).

ЯКА МАНІФЕСТА ПОТРІБНА УКРАЇНІ?

Відомою у вузьких колах, але за значущістю справжньою подією 2010 року можна назвати серпневий візит директорки Міжнародної фундації Manifesta Гедвіг Фесн, після якого Україна отримала запрошення подати заявку на проведення європейського бієнале сучасного мистецтва «Маніфеста 10» у конкурсі з Дубліном/Белфастом (Ірландія, Велика Британія), Корнуелом (Велика Британія), Рігою (Латвія). Поки що це лише можливість, однак навіть перспектива прийняти таку відому подію є потужним викликом для вітчизняного мистецького й критичного середовища, який вимагає консолідації та чіткого аналізу проблем і потреб власного контексту.

СИНДРОМ БОЛОТА

Зміна статусу сучасного мистецтва не тягне за собою автоматичного підвищення якості. Освіта в Україні й далі перебуває осторонь світових процесів, тому молодим художникам і художницям залишається покладатися лише на самоосвіту, експеримент і досвід старших колег. Творів у стилі контемпорарі-арт стає все більше, але їхніми основними ознаками поряд із формальною «нетрадиційністю» є буквальність, спрощення, непродуманість критичних висловлювань. Типовий приклад – «Чінвазія» Ольги Пильник, демонстрована на львівському ТАМ (керамічні голови «китайців» поставлені на бокси з м'якими іграшками). Вузькоока «армія» мала б викликати страх перед вторгненням (інвазія-чінвазія) китайців і таким чином позбавити споживацьку дійсність комфорту. Висловлювання феєрично ксенофобське: «Споживацтво – це погано, бо товари роблять китайці, й незабаром вони придуть услід за побутовою технікою». Порівняно з нескінченними ню і зимовими пейзажами такі роботи ніби крок уперед. Однак цього кроку аж ніяк не досить.

ШАНСОН-АРТ ЯК ДЗЕРКАЛО

Неможливо обійти увагою вручення премії Малевича-2010, ініціатором котрої є Польський Інститут у Києві, херсонцю Станіславові Волязловському. Присуджується вона раз на два роки за особисті досягнення та внесок у розвиток сучасного мистецтва, отже, є своєрідним моніторингом його змісту та якості. Волязловський не має спеціальної художньої освіти, його фірмовий стиль шансон-арту полягає в терапевтичному малюванні кульковою ручкою на різноманітних речах. Переносючи на матеріал попкультурні образи, художник реагує на застосування інформаційного трешу. Політика, народне гадання, порно, міфологічні істоти, історичні персонажі, обривки з пісень і новин змішуються в його творах, створюючи своєрідне дзеркало сучасного суспільства. Слід визнати, що: а) відображення в цьому дзеркалі доволі непривабливе; б) дзеркало не може дати відповідь, як змінити саме відображення.

ДОЩ НА ВУЛИЦІ? А В МУЗЕЇ СУХО Й ЦІКАВО!

Вітчизняні музеї потроху перестають бути пафосними (і нудними) звалищами давніх скарбів у скляних боксах та відкриваються до сучасніших режимів роботи. Приклад показує Національний художній музей у Києві, який і далі ознайомлює публіку з класикою мистецтва другої половини ХХ століття – як вітчизняного, так і світового. У 2010 році демонстрували творчість художників 1960–1990-х з акцентом на феномені андеграунду (неофіційного мистецтва) та маловідомому доробку діаспори, а також показали скандальну колекцію АТ «Градобанк» і пов'язану з нею документацію. Справжніми подіями для українського мистецького середовища стали травневий проект Олеси Островської-Лютоті та групи «Р.Е.П.» «Велика несподіванка» і виставка класиків світового відеоарту Нам Джун Пайка, Вольфа Фостеля та лідера європейського акціонізму Йозефа Бойса.

МИСТЕЦТВО-ЗНАННЯ-ПОЛІТИКА

У 2010-му активними були й альтернативні ініціативи, які пов'язують мистецтво зі сферами освіти та політикою, передусім Фундація ЦСМ з освітньо-критичними проектами, а також Науково-дослідний центр візуальної культури НАУКМА й кураторське об'єднання «Худрада», які організували виставку-інсталяцію «Судовий експеримент» у співпраці з дослідниками та низовими активістами. Діяльність цих ініціативних груп демонструє дедалі більший інтелектуальний потенціал соціально-критичного, політично ангажованого мистецтва на українській арт-мапі. 2011 року варто очікувати зміни великого вододілу художнього середовища з «традиційне versus сучасне» на «комерційне versus некомерційне».

КРИТИКА ОН-ЛАЙН

Провали в освіті і якості намагаються виправити кілька критичних ініціатив. Однак наразі арт-критиці не вдається стати основним арбітром у суперечках щодо форми й змісту мистецтва. Переважно через те, що культурна аналітика перебуває на маргінесі інтересів більшості ЗМІ і мистецькі проекти описуються через риторику монетарної вартості та піару, навіть якщо стосуються соціальних проблем. Тому арт-критика опановує інтернет-територію – у 2010-му Фундація ЦСМ розпочала проект «КОРИДОР», в он-лайн вийшов журнал та динамічний сайт ART UKRAINE, діють культурні ініціативи на кшталт prostory.net.ua чи spectacularpractices.com.

2010 року найважливішим трендом українського кіно стала поява бодай якогось руху. Молоді кінематографісти в умовах тотальної відсутності державної підтримки знайшли єдино можливий вихід – це самоорганізація та об'єднання своїх короткометражних робіт у концептуальні альма-нахи. Першою такою спробою, що отримала максимально обмежений прокат, стала збірка «Мудаци. Арабески». Тож у цьому випадку не так важить якість кінцевого продукту, як сам факт намагання створити незалежне молоде кіно, яке шукає адекватну сучасності мову, інтонацію та сюжет. Впровадження цифрових технологій та здешевлення кінематографічного процесу відгукнулося поширенням українського трешевого аматорського продукту, який точно не всім припаде до смаку, але все одно продемонструє задоволення, з яким люди грають у кіно, розносячи інформацію про свої шедеври в соціальних мережах. Цікаво, що аматори тепер не тільки займаються «кумедним» озвученням, а й сміливо перемонтовують мейнстрімні фільми. Це, на їхню думку, дієвий спосіб вдосконалити класику, приміром, вибудувати події відомого «Малхоланд Драйву» Девіда Лінча в «належній» хронології.

Щороку в Україні знімається одна стрічка, яка привертає увагу не так глядачів, як кінокритиків. Така сама доля випала фестивальному хіту Сергія Лозниці «Шоста мює». Фільм розповідає про мандрівку жахами повсякденності російської провінції, зображує безвихідь і звична жорстокість якої нокаутують глядача в депресивні глибини.

РОЗУМНИЙ МЕЙНСТРИМ

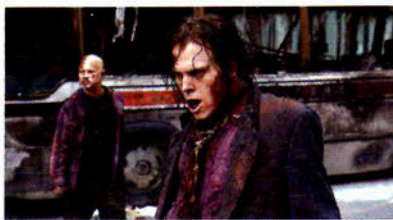
Три фільми класиків кінематографа, зняті в різних жанрах, посіли свої гідні місця у приватних «залах слави» багатьох глядачів. Психологічний трилер Мартіна Скорсезе «Острів проклятих», фантастичний за сюжетом та сміливістю авторського задуму «Початок» Крістофера Нолана й драма Девіда Фінчера «Соціальна мережа» зібрали у світовому прокаті пристойну касу, засвідчивши при цьому спраглисть масового глядача до розумного й оригінального кіно. Варто згадати й «Чорного лебедя» Даррена Аранофскі (драма, яка вийде в наш прокат лишень за півтора місяця) та документальний фільм Бенксі «Вихід через сувенірну лавку», що максимально точно схоплює відчуття епохи.

3D-МАНІЯ

3D-забавки все міцніше цементуються в поп-культурі, стаючи частиною повсякдення. Мода на 3D вплинула на появу телевізорів та моніторів, здатних підтримувати цей формат, а також на вкорінення цього терміна в мову: будь-який соціальний проєкт чи реклама, хоч би й меблів, не може обійтися без обов'язкового магічного словосполучення з трьох «Д». Під маркою «нової реальності» кінематограф глядач отримує велику кількість підробок різної якості й художньої вартості.

НЕСТРИМНІ ГЕРОЇ НАШОГО ДИТИНСТВА

Один із найцікавіших трендів окреслився з виходом «Нестримних» Сільвестра Сталлоне й знайшов продовження в «Р.Е.Д.» Роберта Швентке. Головна ідея, як видається, полягає в тому, щоби зібрати команду зірок різного калібру й розважитися в стилі бойовиків 1990-х – із вибухами, тельбухами, злими диктаторами, шпигунськими пристрастями та дрібкою гумору. Єдине, що залишає неприємний присмак від цих стрічок, – надмірна жорстокість і зниження ціни людського життя. Адже часом події на екрані нагадують різну «м'яса», а не розваги людей пенсійного віку.

СЕРІАЛ ЯК ВТЕЧА

Тенденція минулих років, коли телевізійні серіали привертати до себе все більше глядацької уваги та показували неймовірний рівень професіоналізму, тільки увиразнилася. Нещодавно з'явився серіал «Підпільна імперія» для цінителів історичного фактажу, діянь американської мафії та атмосфери доби Великої депресії. Френк Дарабонт, якого завжди цікавили людські стосунки на тлі фантастичних подій, створив серіал «Живі мерці». Стрічка формує прогнозований поп-культурний тренд недалекого майбуття, що прийде на зміну підлітковій істерії довкола романтичних вампірів, відтак у кіномоду увійдуть зомбі.

КРИЗА «КРЕЙЗІ»-ІДЕЙ

2010-й відзначився фінальними крапками в затягнутих франшизах. Анемічні «Шрек 4-й» та сьома частина «Пилки» поставили невірзні крапки в повнометражних кіносеріалах, які мали на правду драйвовий початок. У пошуку не надто оригінальних ідей продюсери також вдалися до реанімації давніших проєктів. Так з'явилися продовження «Волл-Стріт 2: Гроші ніколи не сплять» Олівера Стоуна та «ТРОН: Спадок» Джо-зефа Козінскі.

КІНО НА ЕКСПОРТ

2010-й був особливо вдалим для російського кіно. Найважливіші кінофестивалі світу відзначили стрічки «Як я провів цим літом» та «Овсянки». Перегляд цих загалом талановитих фільмів викликає бажання створити формулу ідеального фестивального хіта, що складається з обов'язкової «екзотики» російської глибинки, незайманої природи, автохтонних звичаїв, гіпертрофованого трагізму і, головне, потужних харизматичних характерів справжніх тамтешніх мужиків, героїзм та «загадкова» душа яких даються взнаки за першої-ліпшої нагоди. Паралельно з фестивальним кіно, як завжди, потужно лунали фанфари російського офіційного ідейного кінематографа. Першим серед рівних у цій категорії, звісно, був Нікіта Міхалков із сумнівною ідеєю продовження «Стомлених сонцем». Окремо варто згадати «Край» Алексея Учителя, номінований на «Золотий глобус» та «Оскар» від Росії. Стрічка постає як ідеальна комбінація двох непокінчених трендів новітнього російського кіно: офіційного урапатріотизму із символікою та екзотичністю авторського кіноекспорту.

КНИГИ ДЛЯ РОЗДУМІВ

2010 рік фактично почався спалахом «Музею покинутих секретів» Оксани Забужко й завершується під знаком «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко. Саме ці дві жінки зробили літературний сезон цікавим, а їхнє видиме суперництво викликало ще й додатковий резонанс. Обидва романи перетворилися на могутні інформаційні події. Скандал від неприсудження пані Забужко премії «Бі-Бі-Сі» та екстаз від заяви пані Костенко про повернення до активного письма й участі в суспільному житті переважили, а то й зробили неможливими рефлексії з приводу естетичної цінності обох книжок. Тут виявляємо одразу дві тенденції: по-перше, наш соціум не так читає, як прагне яскравого літературного шоу; по-друге, відповідальні автори щиро бажують порятунку спільноту від цієї та інших ересей, пропонуючи вкрай моралізаторські тексти, призначені саме для думання. Схоже, настає час товстих книжок, які масштабно аналізують суспільство й гостро засуджують його вади.

БРАТСЬКІ БРИЛИ

Шість антологій за рік – суттєва кількість. *Тиждень* уже писав про «Сновиди», «Аморалку» та «Щоденник», анотував «Декамерон»; можемо згадати ще львівські добірки: прозово-емігрантську «Аз, два, три» та поетичний «Ляляк». Звісно, антологія – видання не першорядне: у такому типі книжок завжди є слабкі й дуже слабкі тексти. Є висока ймовірність того, що вже років за три – п'ять із названих у читацькому обігу залишиться хіба «Декамерон», у якому концентрація якісних текстів найбільша. Антології вельми вигідні початківцям, проте не надто додають честі визнанням. У нашому випадку можна лише тішитися, що видавці ризикують, даючи слово першим, а другі погоджуються додати виданню читабельності власною присутністю.

Цього року художньої літератури писали й видавали ніби немало. Утім, не можемо сказати, що останній час подарував нам нові імена: дебютів, тим більше гучних, рівня старту Любка Дереша чи Сашка Ушкалова, не спостерігаємо. Проте письменники досвідчені, схоже, вийшли на крейсерську швидкість, тож майже кожен (чи кожна) більш-менш іменитий запропонував цього року свій черговий текст. Після довгого очікування читач побачив роман Оксани Забужко, вийшла на стежку прози Ліна Костенко, а Тарас Прохасько сформував і видав своє вибране «ботакЄ». Новими романами озвалися Сергій Жадан, Олександр Ірванець, Євгенія Кононенко, Володимир Лис, Степан Процюк, Ірен Роздобудько, Людмила Таран, а також дещо молодші Анна Багряна та Настя Байдаченко. Попри різний рівень естетичної якості та резонанс суспільного звучання цих текстів, можемо засвідчити одне: вал письма наростає. Незабаром український читач зможе кожні два тижні брати до рук новий роман чи добірку читабельних текстів.

МІНУС ПОЕЗІЯ

Найменше пощастило 2010 року поезії: яскравих збірок фактично немає. Окрім кількох перевидань вибраного (Іван Малкович) чи перебраного (Олександр Ірванець), майже ніхто зі старших іменитих, та й із молодших, котрих ідентифікуємо як поетів, окремих книжок поезії не запропонував. На такому безпоетті помітнішими стають «Кайфологія» Павла Коробчука, «Я слухаю пісню Америки» Оксани Луцишиної, а також дебютні збірки львів'янок Оксани Васьків та Юлії-Ванди Мусаковської.

ВІДХІД ЧІК-ЛІТУ – І ДЕМАРШ НОН-ФІКШН

Наша література одноznaczно дорослішає: 2010 року не лише не було традиційних задиристих реплік від Ірени Карпи чи решти «старшого молодого» жіноцтва (Світлани Пиркало, Світлани Поваляєвої, Тетяни Мальярчук, Наталки Сняданко), а й не засвітилася жодна з їхніх правонаступниць на полі, за влучним висловом Роксани Харчук, «пубертатної прози». Тобто драйв до прописування поступового жіночого самоусвідомлення (власне, chick-lit), котрий щороку виштовхував на прозову авансцену одна за одною Софію Андрухович, Катерину Бабкіну, Юлію Бурковську, Ірину Цілик (та й у хлопців те саме: Дереш, Стусенко, Яценко, Чех), якість нараз вичах і вщух. Цілком можливо, що ми вже нагналися в «перші поцілунки» й писатимемо тепер щось серйозніше.

Про серйознішання свідчить і поступове прибування нових зразків навколохудожки (non-fiction): Марія Магіос запропонувала цього року не роман, а охудожнену автобіографію; щось подібне втнув Юрій Винничук, скомпонувавши «Груші в тісті»; збірками есеїстики озвалися Андрій Содомора, Євгенія Кононенко та Анатолій Дністровий; три томи своїх документально-художніх нарисів видав Григорій Гусейнов. Подвоїлася «мандрівна проза»: крім знову активного Максима Кідрука (два томи травелогів) маємо цього року ще й «У пошуках Огопого» Лесі Ворониної. Одне слово, бачимо, як вимальовується «золота траєкторія» сучасного українського письменника: поезія – роман – книжка есеїв.

Кроки в майбутнє

Тиждень звернув увагу на винаходи останнього десятиріччя, які кардинально змінили або вже найближчим часом змінять стиль життя людства

ПРИВАТНІ КОСМІЧНІ ПОДОРОЖІ

Першим космічним туристом вважають американця Денніса Тіто, який 2001 року злітав на Міжнародну космічну станцію, заплативши за це \$20 млн. Відтоді на орбіті за посередництва компанії Space Adventures побували ще шестеро туристів, усі вони дісталися на МКС та повернулися на Землю російськими човниками «Союз». Кожен із них також виклав за це кругленьку суму та мусив пройти тривалий курс підготовки. Невдовзі, однак, можна буде побувати в космосі (тобто на висоті понад 100 км) всього-на-всього за \$200 тис. Одразу кілька компаній працюють над проектами приватних космічних подорожей. Найближчою до успіху є Virgin Galactic ексцентричного британця Річарда Бренсона. У жовтні 2010 року компанія відкрила космодром Spaceport America, що в пустелі Мохаве, й уже в 2011-му планує розпочати комерційні суборбітальні польоти. 370 осіб вже зарезервували місця на космольоті Enterprise.

ЧАРІВНІ ЕКРАНИ

У громадському транспорті українських міст дедалі рідше можна побачити в пасажирів традиційні паперові книжки. Натомість більше людей читають з різноманітних електронних пристроїв – переважно е-рідерів та багатофункціональних планшетних комп'ютерів. Планетарний вибух уваги до них спровокував iPad від компанії Apple, який цілком можна назвати революцією у світі гаджетів. Загалом же за 2010 рік було продано 20 млн планшетників різних виробників. Експерти передбачають, що вже 2014-го ця цифра зросте удесятеро.

СЕРІЙНІ ЕЛЕКТРОМОБІЛІ

Як і передбачав **Тиждень** (№3/2010), у 2010-му на ринки розвинених країн вийшли масові серійні електромобілі. Зокрема, в грудні у США та Японії розпочалися продажі Nissan Leaf – компактного п'ятидверного хечбека вартістю \$32 780. За даними виробника, на одній зарядці авто здатне проїхати 160 км, а повна зарядка батарей від мережі напругою 220 V триває 8 годин. Але справжнього прориву в електрифікації автопрому очікують уже наприкінці 2011-го, коли компанія Better Place запустить комерційні мережі станцій із заміни батарей для електромобілів у Данії та Австралії. Її демонстраційні станції вже діють в Ізраїлі та Японії.

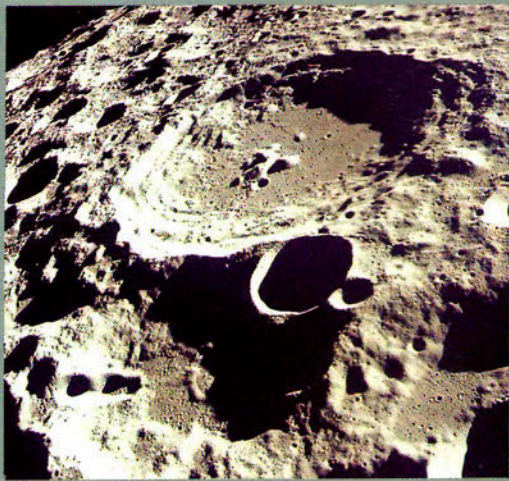
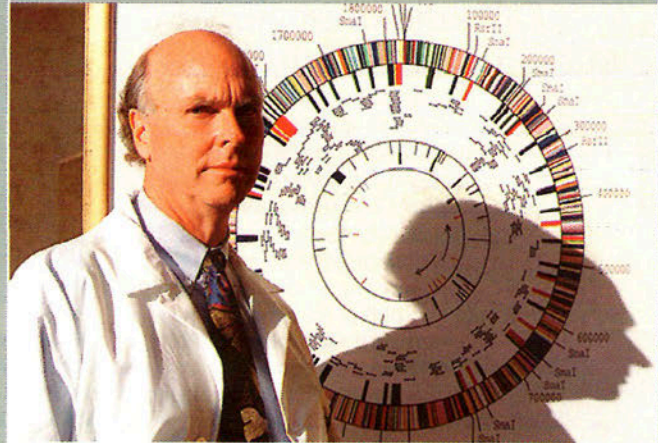
ЕЛЕКТРОННІ ОЧІ

Незрячі люди чекали на цю новину десятиліттями. Для багатьох і сьогодні може здатися фантастичним те, що вже 30 сліпих людей живуть з очними імплантатами Argus II, які дають їм змогу бачити зміни рівня освітлення та розпізнавати окремі об'єкти. Це означає, що вони можуть обходити перешкоди, знаходити двері та бачити автомобілі. Дехто з них навіть спроможний читати тексти, набрані великим шрифтом. Про повноцінне відновлення зору поки не йдеться, однак варто пригадати, що й перші слухові апарати були недосконалими. Argus II ще перебуває на етапі клінічних тестів, але розробники сподіваються, що вже 2011 року він надійде в продаж — спочатку через шпиталі Лондона, Манчестера, Парижа та Женеви — і коштуватиме \$100 тис. Обіцяють, що з часом пристрій стане доступнішим і досконалішим.

СИНТЕТИЧНЕ ЖИТТЯ

Ні, людина ще не спроможна кинути виклик Всевишньому, однак 2010 року науковець Крейг Вентер (відомий своєю участю в проєкті розшифровки геному людини) наблизився впритул до створення штучної форми життя. Спільно з колегами він синтезував геном бактерії, який був уведений у клітину і виявився здатним до реплікації. Вентер переконаний, що це лише перший крок у створенні нових лабораторних організмів. Принаймні його компанія Synthetic Genomics Inc вже активно працює над синтезом мікроорганізмів, які будуть здатні виробляти біопаливо. Хтозна, можливо, в майбутньому саме вони, а не корисні копалини чи навіть енергія сонця і вітру задовольнятимуть енергетичні потреби людства.

ВОЛОГА НА МІСЯЦІ

Воду в зразках місячного ґрунту вчені виявили ще 2008 року, але у мізерних обсягах. Наприкінці 2009-го американський зонд LCROSS підтвердив цей факт: кригу було знайдено в кратері Кабеус у районі Південного полюса Місяця. У 2010-му радар Mini-SAR, встановлений на індійському місячному апараті Чандраян-1, зробив масштабніше відкриття: в районі Північного полюса супутника Землі було знайдено не менш ніж 600 тис. тонн води. Вона переважно залягає на дні понад 40 місячних кратерів у вигляді крижаних глиб. Це означає, що майбутні колоністи-земляни зможуть розраховувати на місцеві джерела води, а не доставляти її зі своєї рідної планети.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ РОБОТИ

Робототехніку та штучний інтелект часто ототожнюють, хоча кожна з них є окремою науковою галуззю. Втім, вони перетинаються у сфері розробки інтелектуальних роботів. Минуле десятиліття принесло людству кілька проривів у цій сфері. Зокрема, нові моделі робота ASIMO (вперше презентований компанією Honda 2000 року) розпізнають жести та знайомі обличчя людей. Toyota розробила роботів скрипаля та трубача, а створений в'єтнамською компанією TOSY робот TOPIO грає у настільний теніс. Утім, основна комерційна мета досліджень усіх цих компаній — це робот-помічник, який міг би допомагати в повсякденних справах хворим чи старим людям. Не дивно, що найбільше у цьому зацікавлені компанії з Японії, населення якої стрімко старіє. Зважаючи на здобутки розробників, можна прогнозувати, що такий робот надійде в масовий продаж уже на початку нового десятиліття.

Відцифрована ностальгія

У бокс-офісі світу фантастично-пригодницький екшн «Трон: Спадок» переміг, але ця перемога піррова

Глядачі 300-мільйонного проекту компанії Walt Disney «Трон: Спадок» – це не так молодь і підлітки, що завжди є найбільшою цільовою аудиторією будь-якого розважального фільму, як люди 30–40 років. Ті, кому перший фільм «Трон» 1982-го року в дитинстві здавався дивом. Ті, хто грав у комп'ютерну гру «Трон» ще в юності. І хто, може, й далі це робив на початку 2000-х, коли вийшов «Трон 2.0». Для підтримки кінопроєкту Walt Disney випустила чергову версію гри – TRON: Evolution, захоплюючи геймерів до відвідин кінотеатру. Проте історія комп'ютерного генія Кевіна Флінна, що зміг здолати цифровий поріг і перейти зі світу реального у світ комп'ютерний, як мінімум застаріла, чого стратеги Walt Disney не врахували, тож фільм і зібрав 1/7 вкладених у нього грошей. Вони так само помилилися, як півроку тому Джеррі Брукхаймер, вундеркінд продюсерського світу Голлівуда, який створив серіали CSI, відкривши Майкла Бея і відродив піратську

«Трон: Спадок».
У кінотеатрах України з 30 грудня

тематику «Піратами Карибського моря», котрі, своєю чергою, врятували Walt Disney від імовірного банкрутства 2003 року. Його єдиною і найбільшою помилкою став провальний «Принц Персії», теж екранізація гри минулого століття. Але величезна машина Голлівуда запущена. Сіквел «Принца Персії» вже готують. І сіквел «Трону» також. Син Кевіна Флінна Сем, який вирушив за зниклим батьком у цифровий світ, врятувався, повернувшись у реальність. І разом із дівчиною, яку грає сексапільна зірка «Доктора Хауса» Олівія Вайльд. Він тепер єдиний власник колись створеної батьком багатой та впливової компанії. Це чу-

Анонси 3 січня, 20.30 —————
«Плач Єремії»

Львівський оперний театр (Львів, просп. Свободи, 28)
Український гурт виступить перед глядачами в незвичайному форматі unplugged. Зі сцени прозвучать усім відомі хіти «Вона», «Я піду в далекі гори», «Коли до губ твоїх...», а також інші композиції в новому акустичному оформленні. Цим концертом «Плач Єремії» не тільки вітає шанувальників зі святами, а й відзначає 20 років своєї творчої діяльності. Тому всі очі мають можливість приєднатися до святкування. Душевна атмосфера, різдвяно-новорічний настрої та улюблені пісні – що може бути краще.

4 січня, 18.30 —————
«Поетичні мости України – Європа»

Книгарня «Є» (Харків, вул. Сумська, 3)
Вечір присвячений українській поезії в контексті європейського простору і навпаки. Учасники читатимуть вірші українською та польською, таким чином стираючи межі між поетичним словом різних мов. Поезія ж насправді чується душою, яка розуміє абсолютно все на чуттєвому рівні. Модератором зустрічі буде поетка та художниця Лариса Вировець, доповідатиме Василь Саган. І хоча захід відбудеться в межах засідання українського культурно-мовного клубу «Апостроф», двері відчинені для всіх поціновувачів поезії.

7, 13, 14 січня, 12.00 —————
«Країна Мрій Різдвяна»

Селище «Мамаєва Слобода» (Київ, вул. Михайла Донця, 2)
Цьогорічне Різдво з «Країною Мрій» потішить гостей ярмарками майстрів, колядниками, вертепом під проводом Тараса Компаніченка і виступом натхненника фестивалю. У день Старого Нового року не вщухатимуть колядки, а учасники свята проведуть обряди Маланки та Кози. Після веселощів із перевдяганнями на сцену вийде львівський фольк-бенд «Бурдон», закінчить вечір Тарас Чубай. А 14 січня (свято Василя) на відвідувачів чекають майстер-класи із засівання, щедрування та перегляд зимових мультфільмів про сто неба.

дова зав'язка для провадження історії. Проте чи замисляється продюсери про доцільність експлуатації застарілого брэнда? І до того ж чи зможе глядач побачити нові спецефекти, засновані не лише на двох кольорах, як у першому «Троні», адже неонових синьо-червоних смуг на чорних костюмах мешканців комп'ютерного світу, їхніх літаючих/їздячих апаратах і блискучих поверхнях полів для гри явно було замало, навіть якщо за безкінечними перегонами спостерігати через ефектні 3D-окуляри в кінотеатрах та ІМАХі.

Ярослав Підгора-Гвиздовський

ПРЕМ'ЄРИ

«**Буті-вугі**». В кінотеатрах із 30 грудня
Актуальна й влучна іронія по-англійськи на сучасний галерейний бізнес і ніби знавців мистецтва. Багатійка, що каже на мазню «вау» і платить за неї сотні тисяч; пудель на прізвисько Пікассо; голова галереї на ім'я Арт, любитель і хлопчиків, і дівчаток; зйомка на мобілку; тератоматом як експонат; лесбійки; скупі євреї... Стеллан Скарсгард, Джилліан Андерсон, Алан Камінг, Крістофер Лі, Хезер Грем і кровожерлива Шарлотта Ремплінг, що радить, як обікрати чоловіка в розлученні.

«**Турист**». У кінотеатрах із 5 січня
Лауреат «Оскару» за фільм «Життя інших» Флоріан Хенкель фон Доннерсмарк перезняв французьку кримінальну драму «Ентоні Ціммер» 2005 року. На екрані – Джонні Депп із фірмовим кривлянням, незворушна краса Анжеліни Джолі та Венеція. Плюс інтрига – хто ж такий Олександр Пірс, а також brutальні росіяни. На жаль, пропорції складових коктейлю не класичні: ритм весь час збивається, Джолі маску незворушності так і не знімає, а Деппу, власне, немає що грати. Ще один фільм на півпогляду.

«**Час відьом**». У кінотеатрах із 13 січня
Дорогий і ефектний американський варіант англійської «Чорної смерті» з Шоном Біном, де за часів середньовіччя й у розпал чуми групу воїнів посилають знайти відьму. У «Часі відьом» замість лицарів – хрестоносці, замість Біна – Ніколас Кейдж, а звинувачена у відьомстві жінка справді виявляється відьмою з пеклом за плечима. Фільм знімали в Австрії, Угорщині та Хорватії, а режисером є давній товариш Кейджа Домінік Сена, який із ним десять років тому зафільмував екшн «Викрасти за 60 секунд».

8 січня, 19.00

«Щедрий вечір з добрим джазом»

Львівська філармонія (Львів, вул. Чайковського, 7)
Новий альбом колядок та щедривок під назвою «Щедрий вечір з добрим джазом» презентує загалом львівська етноджазова формація Shokolad. Загалом до альбому увійшли 11 композицій, кілька з них – дитячі колядки. Разом із гуртом на сцені виступатимуть поляки Міхал Ярос, Кароліна Беїмчик і Конрад

Землер, а також українські музиканти Сергій Федорчук та Остап Костюк. Звучання флюари й дрімби у поєднанні з саксофоном, роєм та бас-гітарою створять незабутній мікс святкового настрою та джазу.

13 січня, 19.00

«Вечорниці Етно-диско»

Палац спорту «Україна» (Львів, вул. Мельника, 18)

Олег Скрипка в ролі діджея та вишиванка у поєднанні з потертими джинсами як дрес-код – це новий формат українських етно-диско вечорниць. Дивовижний мікс старих народних пісень і танців із запальними ритмами сучасності створюють нові традиції, не гірші за наявні. Біля входу кожен зможе скуштувати гарячий узвар, а протягом вечора доскоху наїстися смачних українських вареників. Крім DJ O'Skrypka для гостей цього вечора гратимуть музиканти з «Ле Гранд Оркестра» та народна капела «Чоботи з бугая».

До 14 січня

«Вхід Вихід»

Арт-центр «Я Галерея» (Дніпропетровськ, вул. Гусенка, 17)

«Якщо театр починається з вішалки, то галерея – з вхідних дверей», – вважає Павло Гудімов. Арт-проект не просто розпочинає діяльність нової галереї, він відкриває глядачам інший вимір мистецтва. Фотоколекція «100 дверей» у формі слайд-шоу символізує відкритість до діалогу, а роботи учасників програми «Генофонд» відображають своєрідне світосприйняття молодості через варіювання тем і матеріалів. Насиченість символами, акцент на кольорах і деталях створюють єдиний образ «входу та виходу».

НОВИЙ РІК УЖЕ ПОСТУКАВ

Звичайний кінець місяця, але це таки не так кінець, як переддень. Ось і це ще встигнути, і подарунки замовити, і гроші повернути, за все розрахуватися, прибрати, прикрасити, доробити, приготувати, дописати й надіслати привітання. Одна справа не привітати з днем народження – дати лютять непомітно. Однак про такий день, як 31 грудня, знаєш заздалегідь, але все одно комусь та й не напишеш, когось не привітаєш. Тож я хочу всіх і кожного, хто відкрив останню сторінку *Тижня*, привітати з усіма святами. Віри, надії, терпіння, сили, мудрості, здоров'я, щастя, радості всім вам у Новому році! З Різдвом Христовим! ■■

ВПЕВНЕНІСТЬ У ДІДІ МОРОЗІ

Племінник моєї дівчини досі вірить у Діда Мороза. Щороку Герман бере папірець, малює машинку та приклеює до вікна: щоб добрий старий, пролітаючи, неодмінно побачив його мрію. І щороку він отримує бажані іграшкові автівки. У школі йому кажуть, що Діда Мороза немає, мовляв, подарунки – справа рук батьків. Гера не слухає маловірних однокласників: останнього разу він побажав, щоб його улюблена сімферопольська «Таврія» виграла Кубок України. І вона справді виграла! Тепер Герман не сумнівається в реальності дідугана, бо ж у батьків не вистачило б грошей забезпечити перемогу команди. І ви знаєте, я так заздрю його впевненості. ■■

«ТЕЛЕПУЗИКИ»

Неподалік мого будинку під Новий рік відкрився новий заклад під назвою «Спортбар Пивасик». Побачивши вивіску вперше, я замислився, який же різновид спорту там культивуватимуть? Літбол? Поїдання чипсів на швидкість? Потім збагнув маркетингову ідею: пиво + телевізор. П'єш і дивишся змагання. Два шкідливі інгредієнти – алкоголь і телевізор – у свідомості ненав'язливо поєднуються в одне, до того ж позитивно корисне, завдяки нещадній експлуатації слова «спорт». Чесніше було б назвати, звичайно, цю пивницю «ТелеПузики» або «Хата алконавта», якимось так. Але ж безсоромний піар робить із біди щастя. ■■

Таня
Овчар

Олена
Чекан

Богдан
Буткевич

Дмитро
Вовнянко

Ігор
Кручик

В'ячеслав
Дарпінянц

МІЙ МИКОЛАЙЧИК

Від найпотужнішої за останні півстоліття заметілі потерпає вся Європа. З переборами курсують потяги, складно проїхати автобанами: замети, ожеледиця, затори. У деяких місцях товщина снігу сягнула метра. Учням – радість: закрили школи, тож Різдвяні канікули для них почалися давно. А ось авіапасажирам непереливки: по кілька діб чекають у залах летовищ. Поміж них і чимало моїх знайомих. Спілкуємося скайпом, вихваляємося, кому Святий Миколай зробив найкращий подарунок. Одноставно вирішили, що мені: ціла торба м'яких іграшок, які я збираю на новорічну ялинку для дітей спецлікарні-сиротинця. Тож щиро дякую колегам, друзям, рідним, які відгукнулися. Окреме спасибі Раді й пані Ларисі. ■■

ДИТЯЧЕ СВЯТО

Свято Нового року створене все ж таки для дітей. Яке було воно в дитинстві? Лічиш до свята дні, захопленими очима дивишся, як батько ставить вдома ялинку. А фантазія вже вималює, немов у кіно: гірлянди, гості, подарунки! Жадана новорічна казка оживає прямо перед тобою. Ставши дорослим, новорічної казки ти вже майже не відчуваєш. Святкування повільно перетворюється на впорядковану випивку. Ще гірше, коли відзначати доводиться на роботі: за п'ять хвилин до куратів розбігтися по підсобках, розлити, дочекатися, випити – і знову до верстатів. І лише коли готуєш свято вже для своїх дітей, коли, ставлячи ялинку, бачиш сяючі очі сина або донечки, раптом усвідомлюєш – новорічна казка повернулася. Це свято для них. ■■

СНІГ НА ГОЛОВУ

Старшина ДПС ВДАІ Подільського району міста Києва звалвся як сніг на голову, втім, цілком обґрунтовано оштрафував за порушення... Наступного дня випав справжній сніг, а я їздив набагато уважніше. Дякую інспекторові. Хоча система накладання штрафів ДАІ – це свавілья. Адже старшина не просто виконав свій обов'язок – зупинив порушника і склав протоколи, а ще й висунув обвинувачення: озвучив розміри штрафів за порушені норми правил. Після цього погодився з виразом мого обличчя, що некоректно за одне порушення накладати кілька штрафів, розглянув справу по суті та виніс вердикт – 425 грн. На жаль, інспектор-прокурор-адвокат-суддя в одній особі не здійснив адмінстягнення на місці. Тяганина зі сплатою штрафів пропродійна їхнім розмірам. ■■

Покриття
185 країн,
в мережах GSM та 3G

Взяв з собою за кордон
Свій мобільний телефон?
і ДЗВОНИТИ будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ!!

**Безкоштовні
вхідні**
в 70 країнах,
в т.ч. Туреччина, Єгипет
та 43 країни Європи

**Вихідні
дзвінки**
в 119 країнах
в межах \$0,29-\$1,00

Експрес-Звіт:
перегляд витрат
на екрані телефону,
не потребує
Інтернет-доступу

**Варіанти
поповнення**
всі можливі

**Зручні
послуги:**
Передзвоніть Мені,
Переказ Коштів,
Локатор тощо

**Безкоштовна
доставка**
по Україні,
на суму від 790 грн.

**Точки
продажу**
у всіх областях
України

**Доречний
подарунок
туристу!**

Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід
Австрія	0,39	0,00	Італія	0,59	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Бельгія	0,59	0,00	Кіпр	0,29	0,00	Угорщина	0,59	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Латвія, Литва	0,39	0,00	Фінляндія	0,39	0,00
Велика Британія	0,39	0,00	Німеччина	0,49	0,00	Франція	0,49	0,00
Греція	0,39	0,00	Польща	0,39	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Грузія	0,55	0,00	Росія	0,45	0,00	Чехія	0,55	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Словаччина	0,55	0,00	Швейцарія	0,65	0,00
Іспанія	0,59	0,00	Таїланд	0,85	0,25	Швеція	0,39	0,00

довідка та інформація про точки продажу:
(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001
w.TravelSiM.ua

Кращий дилер 2007
платиновий партнер 2008
платиновий партнер 2009

КНИГИ УКРАЇНСЬКОЮ
ТА ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ
ПОДАРУНКОВІ ВИДАННЯ
ТА АЛЬБОМИ
МАПИ, АТЛАСИ, ПУТІВНИКИ
ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА
МУЗИКА ТА КІНО
КАНЦТОВАРИ, ЛИСТІВКИ
МІСЦЯ ДЛЯ ЧИТАННЯ
ЛІТЕРАТУРНІ ЗАХОДИ
БЕЗКОШТОВНИЙ
ІНТЕРНЕТ (WI-FI)
ЧЕКАЄМО НА ВАС ЩОДНЯ З 9:00 ДО 21:00

САЙТ МЕРЕЖІ: WWW.BOOK-YE.COM.UA ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН: WWW.BOOK-YE.COM.UA/SHOP

К Н И Г А Р Н Я

Адреси книгарень:

КИЇВ

вул. Лисенка, 3 тел.: (044) 235-88-54, вул. Спаська, 5 тел.: (044) 351-13-38, пр-т Повітрофлотський, 33/2 тел.: (044) 275-67-42,
вул. Саксаганського, 107/47 тел.: (044) 383-61-49, вул. Велика Васильківська, 38 тел.: (044) 289-77-09

ЛЬВІВ

пр-т Свободи, 7 тел.: (032) 272-85-74, вул. Січових Стрільців, 10 тел.: (044) 383-61-49

ХАРКІВ

вул. Сумська, 3 тел.: (057) 731-59-49

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

вул. Незалежності, 31 тел.: (0342) 72-25-02

ВІННИЦЯ

пр-т 50-річчя Перемоги, 26 тел.: (0432) 26-59-04

ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКИЙ

вул. Ковельська, 6 тел.: (03342) 2-19-57

Сайт мережі: www.book-ye.com.ua Інтернет-магазин: www.book-ye.com.ua/shop